

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI VE MUKAYESELİ HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK VE İSVİÇRE KARŞILAŞTIRMALI
HUKUKUNDA KRİPTO PARALARIN ANONİM ŞİRKET
KURULUŞUNDA SERMAYE OLARAK GETİRİLMESİ

EMİNE GÖĞÜŞ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ŞÜKRÜ YILDIZ

İSTANBUL, 2023

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI VE MUKAYESELİ HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK VE İSVİÇRE KARŞILAŞTIRMALI
HUKUKUNDA KRİPTO PARALARIN ANONİM ŞİRKET
KURULUŞUNDA SERMAYE OLARAK GETİRİLMESİ

EMİNE GÖĞÜŞ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ŞÜKRÜ YILDIZ

İSTANBUL, 2023

TEZ ONAY SAYFASI

Bu tez tarafımızca okunmuş olup kapsam ve nitelik açısından, Uluslararası ve Mukayeseli Hukuk alanında yüksek lisans derecesini alabilmek için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri

Unvan – Ad Soyad

Kanaati

İmza

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Bu tezin İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından konulan tüm standartlara uygun şekilde yazıldığı teyit edilmiştir.

Teslim Tarihi

Mühür/İmza

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada özgün olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı:

İmza:

ÖZ

TÜRK VE İSVİÇRE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKUNDA KRİPTO
PARALARIN ANONİM ŞİRKET KURULUŞUNDA SERMAYE OLARAK
GETİRİLMESİ

Göğüş, Emine

Uluslararası ve Mukayeseli Hukuk Yüksek Lisans Programı

Öğrenci Numarası: 204027004

Open Researcher and Contributor ID (ORC-ID): 0000-0002-4103-0260

Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası: 10527588

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şükrü Yıldız

Ocak 2023, 102 sayfa

Anonim şirketlerde kurucuların şirkete sermaye koyma borçlarını nakdi veya aynı sermaye cinsinden farklı neviden malvarlığı unsurlarını şirkete getirerek ifa etmeleri mümkündür.

Kripto varlıklar, günbegün daha fazla sayıda kişiye ulaşmakta, çeşitlenen platformlar yoluyla küresel etki yaratmakta ve sahip oldukları piyasa değeri yükselmektedir. Kurucuların şirkete sermaye olarak kripto para getirmeyi tercih etmeleri durumunda bu varlıkların TTK ve İsvBK hükümleri çerçevesinde şirkete getirilip getirilemeyeği, getirilebilmesi halinde ne şekilde ve nasıl getirileceği işbu tezin konusunu oluşturmaktadır.

Anonim şirketlere ilişkin TTK hükümleri ile İsvBK hükümleri paralel olduğundan çalışmamız Türk-İsviçre hukukları karşılaştırılarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, blokzinciri, değerlendirme, kripto para, sermaye, Türk-İsviçre karşılaştırmalı hukuku.

ABSTRACT

INCORPORATION OF JOINT STOCK COMPANIES WITH CRYPTOCURRENCIES AS CAPITAL IN TURKISH AND SWISS COMPARATIVE LAW

Göğüş, Emine

MA in International and Comparative Law

Student ID: 204027004

Open Researcher and Contributor ID (ORCID): 0000-0002-4103-0260

National Thesis Center Reference Number: 10527588

Thesis Supervisor: Prof. Şükrü Yıldız

January 2023, 102 Pages

Joint-stock companies obligate founder shareholders to bringing cash or in-kind contribution as capital to the company. The obligation of payment of the capital can be fulfilled with several kinds of assets that should not be prohibited and there should not be any legal or actual obstacle.

Crypto-currencies have been grabbing attention among the masses globally thanks to the varied crypto-asset service provider platforms emerging from day to day. As a result of the aforementioned attention, the market values of the volume-based top-listed crypto-currencies have been increasing. Despite the high demand for crypto-currencies, that is still blurred whether founders wishing to bring cryptocurrencies as a contribution to the company in regard of the Turkish Commercial Code can fulfill their capital investment obligation with cryptocurrencies. Moreover, in case the answer is yes, the how should be answered. This study affords to answer these questions with a comparative research of Turkish-Swiss laws in the light of the TCC and Swiss CO.

Keywords: Blockchain, capital, cryptocurrencies, joint-stock company, Turkish-Swiss comparative laws, valuation.

TEŞEKKÜR

Her başlangıcımda yanımda olan, duaları ve içten sesiyle güç veren, varlığı ile varlığımı değerli kılan kıymetli annem Esra Göğüş'e ve babam Cüneyit Göğüş'e minnettarım.

Yıllar önce bir konferansta üç kişiyle olan ilişkinin ikame edilemeyeceğini, bu kişilerin ebeveyn-evlat, hekim-hasta, hoca-talebe ilişkilerindeki birinci kişiler olduğunu dinlemiştım. Öğrencinin danışmanı ile olan ünsiyeti, öğrenciye bir menzil belirleyip istikamet gösteriyor. Ben de kıymetli hocam Prof. Dr. Şükrü Yıldız'ın danışan öğrencisi olmak gibi güzel bir bahta nail oldum. Zaman mekan fark etmeksizin hedeflerime, sorularıma, sorunlarıma, ulaşamadığım kaynaklara özveri ve engin tecrübesiyle ışık tutup yol gösterdiği, bir baba şefkatiyle zoru kolay kıldığı için hocama sonsuz teşekkür ederim.

Bir yandan avukatlık yaparken diğer yandan dersleri yakalama telaşında, okulla aramda köprü kuran, teslim günlerini ısrarla hatırlatan, kazasız belasız sonuna geldiğim yolun yarenleri Esranur Erdoğan ile Arş. Gör. Betül Bozkır'a, Şehir Üniversitesi amfilerinde başlayıp bugünlere gelen dostluğumuzda her konuda olduğu gibi tez konusunda da beni daima motive eden, tezimi baştan sona okuyarak yorumlarını esirgemeyen Arş. Gör. Rabia Özkan'a, çalışma saatlerinde kolaylık sağlayarak eğitimimi destekleyen meslek büyüğüm Av. Hüseyin Acar'a, ders günlerimde yokluğumu fedakârlıkla idare eden iş arkadaşım Av. Ferahnur Cengiz'e teşekkürler.

Dekanımız Prof. Dr. Ömer Çınar'a daima destekleyici olduğu ve yoğunluğuna rağmen başım sıkıştığında ulaşılabilir olduğu, Dr. Öğr. Üyesi Zehra Badak, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Oğuz Tuna ve Dr. Öğr. Üyesi Dursun Saat hocalarıma değerli yorum ve eleştirileri ile tezime yaptıkları katkılar için teşekkür ederim.

Mukayeseli çalışmamın teşekkülünde İsviçre hukuku kaynaklarına erişimimi sağlama ve konu ile ilgili tartışmalara ulaşma noktalarında samimiyetle yardımcı olan, Basel Üniversitesi'ne misafir araştırmacı olarak kabulümle İsviçre'de kaldığım süreçte desteğini esirgemeyen Prof. Dr. iur Corinne Zellweger-Gutknecht'e teşekkür ederim.

Bu süreçte evde en büyük destekçim olan kardeşim Aysu'ya, yoğunluğumu idare ettiği ve stresimi hafiflettiği için teşekkür ederim. İyi ki varsın Aysu. Bu vesileyle kardeşlerim Halil İbrahim'e, Doğar'a ve arkadaşlarıma da teşekkürler. Varlığınız çok güzel.

Ha gitti ha gidecek diye elim yüreğimde beklerken, beni ezici enflasyonla fiyatları başını alıp giden bilgisayarlara kurban etmemek için yaşından beklenmeyecek bir gayret sarf eden emektar bilgisayarına da teşekkürü bir borç bilirim.

Emine Göğüş

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I GİRİŞ VE KONUNUN TAKDİMİ	1
BÖLÜM II KRİPTO VARLIK TEKNOLOJİSİNE İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR	5
2.1. Dağıtık Defter Teknolojisi	5
2.2. Blokzinciri Teknolojisi.....	7
2.2.1. Genel Olarak	7
2.2.1.1. Şifreleme ve Kriptolama	8
2.2.1.2. Mutabakat Mekanizmaları.....	10
2.3. Kripto Varlıklar	11
2.3.1. Kripto Varlık Çeşitleri.....	14
2.3.1.1. Ödeme Tokenları (Kripto Paralar)	14
2.3.1.2. Fayda Tokenları.....	15
2.3.1.3. Varlık Tokenları	15
2.3.2. Kripto Paraların Kazanılma Biçimleri.....	16
2.3.3. Kripto Paraların Muhafazası	17
BÖLÜM III TÜRK VE İSVİÇRE HUKUKUNDA ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE KAVRAMI, SERMAYE TÜRLERİ VE KURULUŞTA ŞİRKETE SERMAYE GETİRİLMESİ	19
3.1. Anonim Şirketlerde Sermaye Unsuru	19
3.1.1. Türk Hukukunda	19
3.1.2. İsviçre Hukukunda	22
3.2. Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilebilecek Değerler.....	23
3.2.1. Genel Olarak	23
3.2.1.1. Türk Hukukunda	23
3.2.1.2. İsviçre Hukukunda	25
3.2.2. Nakdi Sermaye	26

3.2.2.1. Türk Hukukunda Nakdi Sermayenin İfası	27
3.2.2.2. İsviçre Hukukunda Nakdi Sermayenin İfası	29
3.2.3. Ayni Sermaye	31
3.2.3.1. Türk Hukukunda	32
3.2.3.1.1. Malvarlığı Unsuru Teşkil Etme	33
3.2.3.1.2. Nakden Değerlendirilebilme	33
3.2.3.1.3. Devrolunabilme	34
3.2.3.1.4. Haciz, Tedbir ve Sınırlı Ayni Haklardan Ari Olma	35
3.2.3.1.5. Hizmet Edimleri, Kişisel Emek, Ticari İtibar ve Vadesi Gelmemiş Alacakların Sermaye Olarak Konulamaması	36
3.2.3.2. İsviçre Hukukunda	37
3.2.3.2.1. Bilançoda Aktifleştirilebilir Olma	38
3.2.3.2.2. Devrolunabilme	38
3.2.3.2.3. Tasarruf Edilebilir Olma	39
3.2.3.2.4. Paraya Çevrilebilir Olma	39
3.2.3.3. Türk Hukukunda Ayni Sermayenin İfası	40
3.2.3.4. İsviçre Hukukunda Ayni Sermayenin İfası	44
BÖLÜM IV KRIPTO PARALARIN ANONİM ŞİRKETLERE SERMAYE OLARAK GETİRİLMESİ HUSUSUNUN TÜRK VE İSVİÇRE HUKUKLARINDA MUKAYESELİ OLARAK İNCELENMESİ.....	47
4.1. Kripto Paraların Dünya'daki Genel Görünümü, Yasal Düzenlemeler ve Otoritelerin Tanımlamaları	47
4.2. Kripto Paraların Sermaye Niteliği	53
4.2.1. Nakdi Sermaye Değerlendirmesi	54
3.2.1.1. Sabit Kripto Paralar	58
4.2.2. Ayni Sermaye Değerlendirmesi	60
4.2.2.1. Malvarlığı Unsuru Teşkil Etme – Bilançoda Aktifleştirilebilme	60
4.2.2.2. Nakden Değerlendirilebilme – Paraya Çevrilebilme	63
4.2.2.3. Devrolunabilme	64
4.2.2.4. Haciz, Tedbir ve Sınırlı Ayni Haklardan Ari Olma ve Tasarruf Edilebilir Olma	65
4.3. Kripto Paraların Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Olarak Getirilmesinde Gündeme Gelebilecek Birtakım Zorluklar	66
4.3.1. Kripto Paraların Değerlemesi	67

4.3.2. Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi.....	69
4.3.3. Yüksek Volatilitte Sorunu	74
4.4. Kripto Paraların Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi.....	76
BÖLÜM V SONUÇ.....	86
REFERANSLAR.....	89
ÖZGEÇMİŞ.....	102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Kripto Para - Token Ayrımına Dayalı Kripto Varlık Sınıflandırması 13

Şekil 2.2. Salt Token Olarak Kripto Varlık Sınıflandırması 13

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
AYM	Anayasa Mahkemesi
BAFIN	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht
BankK	Bankacılık Kanunu
bkz.	Bakınız
BIS	Bank for International Settlements
BTC	Bitcoin
C.	Cilt
CBDC	Central Bank Digital Currency
CO	Swiss Code of Obligations
DEFI	Decentralised Finance
DEX	Decentralised Exchange
DLT	Distributed Ledger Technology
DLTA	Federal Act on the Adaptation of Federal Law to Developments in Distributed Ledger Technology
DLTO	Ordinance on the Adaptation of Federal Law to Developments in Distributed Ledger Technology
E.	Esas
ECJ	European Court of Justice
EHRA	Eidgenössisches Amt für das Handelsregister
ETH	Ether
eTTK	6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	Fıkra
FATF	Financial Action Task Force
FER	Die Fachempfehlungen zur Rechnungslegung
FINMA	Swiss Financial Market Supervisory Authority
FISMA	Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles
GSÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HRA	Handelsregisteramt
HRegV	Handelsregisterverordnung

ICO	Initial Coin Offering
IFRS	International Financial Reporting Standards
IRS	Internal Revenue Service
İİK	İcra ve İflas Kanunu
İsvBK	İsviçre Borçlar Kanunu
K.	Karar
KGK	Kamu Gözetimi Kurumu
m.	Madde
MiCA	European Parliament and of the Council on Markets in Cryptoassets,
and	amending Directive
MSUGT	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
OR	Obligationenrecht
para	Paragraf
PoW	Proof of Work
PoS	Proof of Stake
s.	Sayfa
S.	Sayı
SerPK	Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TBK	6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCC	Turkish Commercial Code
TDK	Türk Dil Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standardı
TSY	Ticaret Sicili Yönetmeliği
TTK	6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
UCC	Uniform Commercial Code
vd.	Ve devamı
VUK	Vergi Usul Kanunu
WZG	Bundesgesetz über die Währung und die Zahlungsmittel

BÖLÜM I

GİRİŞ VE KONUNUN TAKDİMİ

Merkeziyetsiz yapılarıyla geleneksel paralara rakip olarak ilk örneği 2009 yılında piyasaya arz edilen¹ kripto paralar; 2017 Aralık ayında 1 Bitcoin'in değerinin yaklaşık 19.000 USD'ye sıçramasıyla dünyanın hemen her yerinde bireyler arasında ilgi odağı haline gelmiştir.² Buna bağlı olarak özellikle 2018 yılından bu yana, kripto paraları da kapsayan kripto varlıkların temas ettikleri ve temas etmeleri muhtemel alanlarda meydana gelmesi muhtemel olaylara bağlanacak hukuki sonuçlar, hukuk camiasında yoğun olarak tartışılmaya başlanmıştır. Yeniliğin kaçınılmaz olması gibi, yeniliklere ilişkin hukuki düzenlemeler de kaçınılmazdır. Ancak hukuki düzenlemeler, hukukun gelişmeleri geriden takip etmesi nedeniyle, ve çoğunlukla isabetli olarak, bu işlemlerle ilgili uyumsuzluklar meydana geldikçe ihdas edilmektedir³. Örnek kabilinden web3.0'ın bağdaştığı merkeziyetsiz yapının ürünü olan kripto varlıklarla⁴ ilgili çalışmalarda internet “web1.0” dönemi, kıyaslama için sıklıkla başvurulan bir

¹ Primavera De Filippi ve Aaron Wright, *Blockchain and the Law: The Rule of Code*, (Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard University Press, 2018), s. 3.

² Kripto paralar, özellikle Bitcoin ülkemizde de bir dönem ciddi boyutlarda ilgi görmüştür. Hatta kripto paraların uluslararası arenadaki görünümünü ele alan bir akademik çalışmada, Türkiye'de Bitcoin'in mal ve hizmet alımı karşılığında ya da yatırım amaçlı işlemlerde sık kullanıldığı ileri sürülmüştür. bkz: Deidre A. Liedel, “The Taxation of Bitcoin: How the IRS Views Cryptocurrencies” *Drake Law Review*, C. 66, S. 1 (2018): s. 135, <https://heinonline-org.proxy.bC.edu/HOL/Page?handle=hein.journals/drklr66&id=117&collection=journals&index=journals/drklr>, Erişim: 17.04.2022. Türkiye'de en yaygın kripto para Bitcoin olmakla beraber altcoinlere de talep yoğunudur. 14.06.2022 tarihi itibarıyla Türkiye'de 13 adet BTC, ATM'si, 3 adet Litecoin, 13 adet Ether ATM'si bulunmaktadır. bkz: <https://coinatmradar.com/bitcoin-atm-near-me/>, Erişim: 14.06.2022.

³ Hukuk kuralları, toplumda gelişmeler meydana geldikçe bir düzen tesis eder, bu düzeni muhafaza eder, menfaatler ihtilafı halinde bu ihtilafı en adaletli çözümleri bulmaya uğraşır. bkz: Yaşar Karayalçın ve Aynur Yongalık, *Hukukta Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme*, 8. Baskı, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2020), s. 187. Ülkemizdeki teknolojik gelişmelerin dünyadaki gelişmelere kıyasla geriden gelmesi nedeniyle bu gelişmeleri hukuki düzene oturtan hukuki düzenlemelerin de geç tesis edildiğine dair bkz: Gülşah Deniz Atalar, “Teknolojinin Gelişimi ve Hukuktaki Yansımaları” Yapay Zeka Çağında Hukuk - İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları Çalıştay Raporu. İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları, 2019, s. 51, https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/Yapay_Zeka_Caginda_Hukuk2019.pdf, Erişim: 12.08.2022.

⁴ <https://ethereum.org/en/web3/>, 06.09.2022

efhumdur. “Web1.0” dönemi ve devamındaki gelişmelere ilişkin nasıl ki halen kanun, yönetmelik, tebliğ ihdası ile intibak çalışmaları devam etmekteyse, “web3.0” olarak adlandırılan dönemin teknolojilerinden olan blokzinciri teknolojisi⁵ ve hususiyetle konumuzun parçası olan kripto paralara ilişkin de benzer düzenlemelerin getirilmesi, uzun vadede kaçınılmazdır.

Kripto paralara dair hukuki nitelik tartışmaları sürerken, bu tartışmaların dışında ve hızla akan ticari yaşamda, kripto paralarla birçok hukuki işlem gerçekleştirilmektedir⁶. Kripto varlıklar ve ilgili teknolojilerin şirketler hukukuna temas eden yönleri de oldukça fazladır. Öte yandan anonim şirketlerin sıkı sıkıya bağlı olduğu kurallar⁷, bu hukuki işlemlerin bir kısmını sınırlandırmakta yahut sınırlamaya tabi olup olmadıklarının tespitini gerektirmektedir. Pay sahiplerinin anonim şirkete sermaye olarak getirecekleri malvarlığı değerleri, niteliğine göre sermayenin getirilme usulünü etkileyeceğinden, şirket kuruluşunda kurucuların sermaye koyma borçlarını kripto para ile ifa etmeyi tercih etmeleri durumunda, kripto paraların sermaye niteliği taşıyıp taşımadığının, taşımaktaysa hangi tür sermaye olarak getirileceğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle biz bu konuya ilişkin hukuki tartışmaların değerli olduğu kanaatindeyiz.

Kripto varlıklara ilişkin Türk mevzuatında ilk olarak ikincil düzenleme niteliğinde olan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik⁸ (Yönetmelik) 30 Nisan 2021 tarihinde yürürlüğe girmiş, ardından Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında

⁵ <https://coinmarketcap.com/alexandria/article/what-is-web-3-0> , 12.09.2022

⁶ Dağıtık defterlerin hukuk sistemlerinden bağımsız oldukları ileri sürülse de dağıtık defter teknolojisi üzerinde gerçekleşen işlemlerin hukuki anlamda bağlayıcı sonuçlar doğurduğu ifade edilmektedir. bkz: Matthias Lehmann, “Who Owns Bitcoin? Private Law Facing the Blockchain” *Minnesota Journal of Law, Science & Technology* C. 21, S. 1 (2019): 93-136, s. 101, <https://scholarship.law.umn.edu/mjlst/vol21/iss1/4>, Erişim: 14.12.2022.

⁷ Öğretide Yıldız, anonim ortaklıkların; küçük tasarrufların bir araya gelerek büyük yatırımları oluşturan müesseseler olmalarının ekonomiye sağladığı katkının yanında sınırlı sorumluluk prensibinin bahsettiği rahatlığın halkın hayali yatırımlarla dolandırılmasına da yol açabileceğini vurgulayarak bu durumun kanun koyucuyu düzenlemeler yapmaya sevk ettiğini ifade etmiştir. bkz: Şükrü Yıldız, *Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı*, (İstanbul: Beta, 1996), s. 1. Benzer yönde bkz: Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, Cilt 9, (Bursa: Dora Yayınevi, 2013), s. 195. Bu nedenle anonim ortaklıklara hakim olan prensipler, bu ortaklıkların kuruluşunu ve kuruluş sonrasında faaliyetlerini ciddi kurallara tabi tutmaktadır. Aynı motivasyonun, ilgili hükümlerin birçoğunun emredici niteliği haiz kıldığına dair bkz: Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, (İstanbul: Yasa Yayınları, 1989), s. 6.

⁸ bkz: 16.04.2021 Tarih ve 31456 Sayılı Resmî Gazete.

Yönetmelik'in⁹ 4. maddesinin 2. fıkrasına 1 Mayıs 2021 tarihinde eklenen¹⁰ (ü) bendi ile “*kripto varlık hizmet sağlayıcıları*”nın da dayanak 5549 Sayılı Kanun'daki¹¹ yükümlülere dahil edilmesiyle kripto varlık bahsi yer almıştır. Mebhus düzenlemelerden ilki adından da anlaşıldığı üzere kripto varlıkların ödemelerde kullanılmasına kısıtlama getirirken ikinci düzenleme kripto varlık hizmet sağlayıcılarına müşterinin tanınması, şüpheli işlem bildirim, bilgi-belge verme, muhafaza ve ibraz gibi yükümlülükler öngörmüştür. Bunların şirketler hukukuna ilişkin bir düzenleme içermediği açıktır. Yine bugüne kadar Türkiye'deki ticaret sicili müdürlüklerinde sermaye olarak kripto varlık getirilerek kurulan bir şirket de inceleyebildiğimiz ölçüde tescil edilmemiştir.

İsviçre'de 2021 yılında, yürürlükteki 10 farklı yasada kripto varlıklarla ilgili düzenleme yapan Federal Yasanın Dağıtık Defter Teknolojisindeki Gelişmelere Uyarlanması Hakkında Federal Kanun yürürlüğe girmiştir¹². İlgili kanun, konumuz özelinde bir hüküm tesis etmemekle birlikte, İsviçre'nin farklı kantonlarındaki ticaret sicili müdürlüklerince 2017 yılından beri tescil edilmekte olan kripto para sermayeli şirketlerin tescil edilmesi uygulamasına bir müdahalede de bulunmamaktadır. Kripto paraların şirketlere sermaye olarak getirilmesine dair mevcut uygulama halen devam etmektedir. Anonim şirketlere ilişkin TTK düzenlemelerinin mehzarının İsviçre Borçlar Kanunu olması nedeniyle¹³ mevcuttaki uygulama göz önüne alınarak çalışmamız, İsviçre hukuku ile mukayeseli olarak yürütülecektir.

⁹ bkz. 09.01.2008 Tarih ve 26751 Sayılı Resmî Gazete.

¹⁰ bkz: 01.05.2021 Tarih ve 31471 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3941).

¹¹ bkz: 18 Ekim 2006 Tarihli ve 26323 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun.

¹² Federal Council, 18.06.2021, <https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/media-releases.msg-id-84035.html>, Erişim:

¹³ İsviçre'de özel bir ticaret kanunu bulunmamaktadır. Anonim şirketlere ilişkin hükümler de İsviçre Borçlar Kanunu içerisinde düzenlenmiştir. 1957 yılında yürürlüğe giren 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlere ilişkin hükümlerine büyük ölçüde İsvBK kaynaklık etmektedir. bkz: Ömer Teoman, “İsviçre'de Anonim Ortaklıklar Hukuku Değiştirilirken Öntasarının Oluşumuna ve Getirdiklerine Genel Bir Bakış”, *Tüm Makalelerim* içinde, 2. Bası, 263-284, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.), s. 263 . Ayrıca bkz: Fahiman Tekil, *Şirketler Hukuku*, 2. Bası, Cilt 1, (İstanbul, 1976), s. 52 vd.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, ilerleyen bölümlerdeki hukuki tartışmalara zemin sağlaması açısından kripto varlıkların temelinde yatan dağıtık defter teknolojisi ve blokzinciri teknolojisi ile kripto varlık çeşitleri hakkında teknik açıklamalar yapılacaktır. Üçüncü bölümde, Türk ve İsviçre hukuklarında sermaye unsuru, anonim şirketlerde sermaye türleri, kuruluşta sermaye olarak getirilebilecek değerlerin neler olduğu ve bunların sermaye olarak getirilme usulleri hakkında açıklamalar serdedilecektir. Dördüncü bölümde ise birtakım devletler ve otoritelerin kripto paralara olan yaklaşımları ve mevcuttaki regülasyonlar, kripto paraların sermaye nitelikleri ve kuruluşta anonim şirketlere sermaye olarak getirilmeleri incelenecektir.

Kripto paraların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi hususu TTK ve İsvBK kapsamında irdelenecektir. Malum olduğu üzere kripto varlıklar kripto paralardan ibaret değildir. Her bir kripto varlığın farklı hususiyetleri ihtiva etmesi, bunların hukuki anlamda ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulmalarını gerekli kılmakta ve bugün düzenleyici otoriteler de tanım ve değerlendirmelerini, bu olguyu gözeterek yapmaktadır. Tezimizin konusunun kripto paraların kuruluşta anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi olması nedeniyle çalışmamızda kripto paraların hukuki niteliklerine yönelik bir değerlendirme yapılmayacaktır. Bunun yanında, kripto paraların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmeleri durumunda gündeme gelebilecek birtakım sorunlar mevcut olduğundan, bu sorunların da değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Çalışmamızda bu sorunlar tespit edilerek farklı çözüm önerileri ve değerlendirmeler sunulacaktır.

BÖLÜM II

KRİPTO VARLIK TEKNOLOJİSİNE İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR

Merkeziyetsizlik; Web3.0 döneminin anahtar kelimelerinden biri olarak baş göstermektedir. İçinde bulunduğumuz veri çağında merkezi kurumlara olan güven azalmış ve merkeziyetsiz teknolojiler üretilmiştir. Bu teknolojiyi ortaya çıkaran motivasyon, geleneksel merkezi yapılarda kayıtlanan verilerin kaybolabileceği, kurumların yozlaşabileceği, kötü niyetli kişiler tarafından ele geçirilerek kayıtların tahrif edilebileceği olgusudur¹⁴. Merkeziyetsizliğe ek olarak işlem maliyetlerini düşürmek, çok küçük miktarlarda ödemeleri gerçekleştirmek¹⁵ ve sınır ötesi ödeme işlemlerini daha kısa sürede yapabilmek de bahsedilecek teknolojilerin icat nedenlerindedir.

Kripto varlıklar merkeziyetsiz blokzinciri teknolojisinin ürünüdür¹⁶. Blokzinciri ise dağıtık defter teknolojisini kullanan bir üst teknolojidir. Sırasıyla dağıtık defter teknolojisi (*distributed ledger technology-DLT*), blokzinciri ve kripto varlıklara ilişkin teknik açıklamalar bu bölümde yapılacak ve kripto varlık türleri sınıflandırılarak tanıtılacaktır.

2.1. Dağıtık Defter Teknolojisi

Dağıtık defter teknolojisi, isminden de anlaşılacağı üzere kullanıcıların tamamına dağıtılmış, farklı yerlerdeki kullanıcıların yönetebildiği¹⁷, verilerin eş zamanlı olarak

¹⁴ bkz: Satoshi Nakamoto, 31.10.2008, Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System, <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, (10 Mart 2022), s. 1. De Filippi ve Wright, s. 107-108.

¹⁵ Nakamoto, s. 1. Bitcoin çok küçük birimlere bölünebilir. Bir BTC'nin yüz milyonda birine Satoshi denmektedir. Bu sayede mikro ödemeler gerçekleştirilebilir. bkz: Fatih Bilgili ve M. Fatih Cengil, "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu" (SSRN) 2019, s. 6, <https://ssrn.com/abstract=3432713>, Erişim Tarihi:04.05.2022.

¹⁶ Mete Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıkların İlk Arzı, (İstanbul: Aristo Yayınevi, 2021), s. 9.

¹⁷ Horst Treiblmaier, "Toward More Rigorous Blockchain Research: Recommendations for Writing Blockchain Case Studies" *Blockchain and Distributed Ledger Technology Use Cases : Applications*

tüm kayıtlara kaydedilip depolandığı sanal bir veri tabanıdır¹⁸. Yani dağıtık defter teknolojisini halihazırdaki sicillerden ayıran temel özellik; mevcut siciller/defterler/veri tabanları tek bir merkezden kontrol edilebilirken DLT'lerin sistemdeki tüm kullanıcılar tarafından kaydedilebilmeleridir¹⁹. Dağıtık defterler erişimine göre herkese açık (*public*) ya da özel (*private*) olabilmektedir²⁰. Açık DLT'ler tıpkı Bitcoin blokzincirinde olduğu gibi ağa katılmak isteyen herkesin erişebildiği defterlerdir²¹. Defterin kullanım amacına göre kullanıcıların ne şekilde doğrulayıcı olacağı da defterin temelindeki mutabakat mekanizması ile mümkün kılınmaktadır²². Verilerin deftere işlenebilmesi, ancak sistemdeki kullanıcıların işlenecek veri üzerinde mutabık kalması ile gerçekleşebilmektedir²³. Yani üzerinde konsensusa varılmayan veriler deftere işlenememektedir. Defter, genellikle alacak vereceklerin kaydedildiği bir muhasebe defteri ile tasvir edildiğinden bu örnek üzerinden açıklanacak olursa defter açık olduğundan, ağdaki kullanıcılar (*node*) işlemi gerçekleştirmek isteyen kullanıcının işlem tutarına sahip olup olmadığını görebildikleri için nodelerin işleme onay vermeleri, yapılan işlemin geçerli olduğunu gösterir. Bu da sistemin güven²⁴ üzerine kurulu olduğunu ortaya koymaktadır. Özel defterler ise açık defterler ile aynı teknolojiyi kullanmakta fakat erişim herkese açık olmayıp defteri oluşturan otoritenin belirlediği şartları karşılayan kullanıcılar sisteme

and Lessons Learned içinde, düzenleyen: Horst Treiblmaier ve Trevor Clohessy, 1-26, Cham: Springer International Publishing AG, 2020, s. 5, Proquest, <https://offcampus.ihu.edu.tr:2360/lib/ihu/reader.action?docID=6221622&ppg=1>, Erişim: 14.12.2022.

¹⁸ Zehra Badak, "What Will Be The Effect Of Distributed Ledger Technology Law (Dlt Law, Lex Cryptographia) To The Company Law? A Study On The Future Of The Organization Of Companies With The New Normal", *Koronavirüs Döneminde Güncel Hukuki Meseleler Sempozyumu*, İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi, 2020, s. 557. Ayrıca bkz: Hancock, Matthew ve Ed Vaizey, *Distributed Ledger Technology: beyond block chain*, Londra: Government Office for Science, 2016, s. 17. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/492972/gs-16-1-distributed-ledger-technology.pdf, Erişim Tarihi: 12.09.2022. Jake Frankenfield, *Investopedia*, [https://www.investopedia.com/terms/d/distributed-ledger-technology-dlt.asp#:~:text=Distributed%20Ledger%20Technology%20\(DLT\)%20refers,across%20multiple%20entities%20or%20locations](https://www.investopedia.com/terms/d/distributed-ledger-technology-dlt.asp#:~:text=Distributed%20Ledger%20Technology%20(DLT)%20refers,across%20multiple%20entities%20or%20locations), Erişim Tarihi: 24.08.2022.

¹⁹ Badak, s. 557.

²⁰ Pınar Çağlayan Aksoy, *Akıllı Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları*, 2. Baskı, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), s. 29.

²¹ Lehmann, s. 96. Emmanuelle Ganne, *Can Blockchain Revolutionize International Trade?* Cenevre: WTO, 2018, s. 9-10, https://www.wto.org/english/gres_e/publications_e/blockchainrev18_e.htm, Erişim: 27.03.2022.

²² Cem Say, *5 Soruda Blokzinciri*, İstanbul: Bankalararası Kayıt Merkezi, 2019, s. 28, https://bkm.com.tr/wp-content/uploads/2015/06/5_soruda_blokzinciri.pdf, Erişim Tarihi: 20.05.2022.

²³ Badak, s. 558.

²⁴ Aracı kuruma olan güven yerine koda olan güven olarak okunmalıdır. bkz: De Filippi ve Wright, s. 26. Nitekim Bitcoin tanıtım belgesinde geleneksel aracı kurumlara olan güvenden bahsedilmiş, bunun yerini Bitcoin'in altında yatan teknolojinin alacağı iddia edilmiştir.

dahil olmaktadır²⁵. Ayrıca izinli ve izinsiz defter ayrımı da bulunmaktadır. İzin gerektirmeyen defterler doğrulama mekanizmasına katılmak için önceden izin alınması gerekmeyen defterlerken²⁶ izin gerektiren defterler, kullanıcılarının seçilmiş bir kısmı doğrulayıcı, diğerleri yalnızca kullanıcı olan ve defterin doğrulayıcılar tarafından yönetildiği ağlardır²⁷. Bu durum, merkeziyetsizlik amacıyla bağdaşmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir²⁸. Ancak şirketler gibi herkesin iş tanımının ve yetkilerinin aynı olmadığı kurumlarda defter mekanizmasının ihtiyaca göre dizayn edilmesi ve veri transferinde DLT'nin nimetlerinden farklı gayelerle faydalanılması yadırganmamalıdır.

2.2. Blokzinciri Teknolojisi

2.2.1. Genel Olarak

Blokzinciri ve DLT'yi birbirlerinin yerine kullanma eğilimi yaygın olsa da blokzinciri, dağıtık defterde verilerin birbirine bağlı bloklara kaydedildiği²⁹ ve defterdeki verilerin kriptolama yöntemiyle korunduğu³⁰ özel bir görünümüdür. Blokzinciri terimi ilk kez “eşler arası elektronik nakit sistemi” olarak tanıtılan Bitcoin'in “whitepaper”ında kullanılmıştır³¹. Filhakika Finck'in ifade ettiği gibi “internet, bilginin değiş tokuşunu sağlayan bir platformken blokzinciri, değer değiş tokuşunu sağlamaktadır³².” Ancak blokzinciri yalnızca değer değiş tokuşundan ibaret de değildir. Kullanım alanı sicillerin tutulmasından sağlık sektörüne, üretim sektöründen lojistiğe kadar yayılmıştır³³.

²⁵ Çağlayan Aksoy, s. 29-30.

²⁶ Çağlayan Aksoy, s. 31.

²⁷ Ganne, s. 10.

²⁸ Ganne, s. 10.

²⁹ Rino Siffert, Siniša Petrović, ve Tomislav Jakšić, “Payment Of The Capital Contribution Of A Company Limited By Shares In A Cryptocurrency”, *Zagreb Law Review*, C. 8, S: 2 (2019): s. 96, <https://hrcaj.srce.hr/file/349463>, 16.05.2022.

³⁰ Matthew Baggeta, Blockgeeks, <https://blockgeeks.com/guides/blockchain-cryptography/> Erişim Tarihi: 24.08.2022

³¹ <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> ,Erişim Tarihi: 10.03.2022

³² Michèle Finck, *Blockchain, regulation and governance in Europe*, Cambridge: Cambridge University Press, 2019, s:10.

³³ Blokzinciri teknolojisinin tahkim yargılamaları için de ideal bir sistem olabileceği yönünde bkz: Maxime Chevalier, “From Smart Contract Litigation to Blockchain Arbitration, a New Decentralized Approach Leading Towards the Blockchain Arbitral Order”, *Journal of International Dispute Settlement* (Oxford University Press) C. 12, S. 4, 558-584, s. 558, <https://offcampus.ihu.edu.tr:2218/document/kli-ka-jids-2021-04-002?q=security%20tokens>, Erişim: 17.09.2022.

2.2.1.1. Şifreleme ve Kriptolama

Blokszincirindeki merkeziyetsizliğin kötüye kullanılması ihtimali şifreleme ve kriptolama yöntemleri ile aşılmıştır. Şifreleme, simetrik ve asimetrik şifreleme şeklinde iki farklı yöntemle gerçekleştirilebilmektedir³⁴. Simetrik şifreleme tek bir anahtar ile gerçekleşmekte ve işlemin tarafları bu anahtar bilgisine sahipken³⁵ asimetrik şifrelemede ağdaki her kullanıcının açık ve özel anahtar olmak üzere iki anahtarı mevcuttur³⁶. Açık anahtar, işlem yapılacak diğer kullanıcı ile paylaşılan anahtarken özel anahtar her kullanıcının yalnızca kendisinin bilmesi gereken bir dijital imzadır. Bu dijital imza, işlemi yapan tarafı işlemle bağlı tutar³⁷.

Bu teknolojinin özelliklerinden biri de işlemlerin kriptografik olarak şifrlenmesidir³⁸. Şifreleme işlemi gerçekleşirken gönderilen mesaj da okunabilir bir formdan matematiksel işlemler sonucu sabit karakterdeki rakamlarla gizlenen bir özüt fonksiyona/değere (*hash*) dönüşmektedir³⁹. A kullanıcısı B kullanıcısına bir veri transferi gerçekleştirirken B'ye ait açık anahtarı kendi özel anahtarı ile şifreleyerek imzalar ve B de mesajı açarken kendi özel anahtarı ile açarak veriye ulaşır⁴⁰. B, mesajın A'dan bütünlüklü ve değiştirilmeden geldiğinden emin olmak için A'nın açık anahtarını kullanarak kontrol sağlayabilir⁴¹. Ağ üzerinde gerçekleştirilen işlemler zaman damgası ile işaretlenmektedir⁴². Veri gönderme işlemi yukarıdaki adımların gerçekleşmesiyle tamamlanmayıp öncelikle yapılan işlem, kullanıcılar tarafından doğrulanmakla A ve B'nin hesap değerleri güncellenir⁴³, işlem aday bloğa yazılır⁴⁴, işlemin yazıldığı bloğun alametifarikası olan *hash* değerinin hesaplanmasıyla değeri

³⁴ Ganne, s. 122.

³⁵ Ganne, s. 127. Muhammed Karalar, Simetrik ve Asimetrik Şifreleme, (26.06.2018), <https://medium.com/@muhammedkaralar/simetrik-ve-asimetrik-%C5%9Fifreleme-d57673284646>, Erişim Tarihi: 21.09.2022.

³⁶ Nathan Fulmer, "Exploring the Legal Issues of Blockchain Applications," *Akron Law Review*, C. 52, S. 1 (2019), s. 167, <https://ideaexchange.uakron.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2449&context=akronlawreview>, Erişim tarihi: 30.03.2022

³⁷ De Filippi ve Wright, s. 37.

³⁸ De Filippi ve Wright, s. 33.

³⁹ Ganne, s. 122.

⁴⁰ Asım Egemen Yılmaz, "Blokzincir Teknolojisi ve Düzenleme Uygunluğu" Kripto Varlıklarda Düzenleme Arayışı Çalıştayı, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2022, s: 17.

⁴¹ De Filippi ve Wright, s. 15.

⁴² Ganne, s. 7.

⁴³ De Filippi ve Wright, s. 21.

⁴⁴ Rüdiger Veil, *European Capital Markets Law*, (London: Bloomsbury Publishing Plc, ProQuest Ebook Central, 2022), Erişim Tarihi: 04.10.2022.

ilk bulan node tarafından ağdaki diğer nodelara haber verilir. İşlemlerin diğer nodelar tarafından doğrulanması ve bloğun geçerliliğinin teyidi ile blok, zincirdeki bloklara eklenerek tamamlanır⁴⁵. Bloklar birbiri ardına kronolojik olarak sıralanır⁴⁶. Zincire yeni eklenen blok kendinden önceki bloğun *hash* değerini içermektedir⁴⁷. Herhangi bir blokta değişiklik yapılırsa dahi bu bloktan sonraki blokların da *hash* değeri değişeceğinden, bir işlemin hackerlar tarafından değiştirilmek istenmesi halinde yalnızca o işlemin olduğu bloğun *hash* değerinin değil, bundan sonraki tüm blokların *hash* değerinin değiştirilmesi gerekmektedir⁴⁸. Blokzincirinin dağıtık defter teknolojisini kullanması nedeniyle defterlerdeki tutarsızlık halinde ağdaki tüm kullanıcılarda kayıtlı bulunan defterlerin çoğunluğunda geçerli olan veriler geçerli kabul edilecektir⁴⁹. Diğer bir deyişle ağa yapılan saldırının ağın %51'ini ele geçirmesi gerekmektedir⁵⁰. “%51 saldırısı” olarak adlandırılan bu saldırının örgütlenebilmesi, nodeların kimliğinin tespitini gerektirmekte⁵¹ ve özellikle açık (*public*) blokzincirlerinde ağdaki nodeların tespitinin imkansız olduğu ileri sürülerek⁵² blokzinciri sisteminin güvenli olduğu ifade edilmektedir⁵³. Kısacası blokların zaman damgalı olması, önceki bloğun *hash* değerini içermesi ve dağıtık olması sistemi birden fazla açıdan güvenli kılmaktadır.

⁴⁵ “Bir madenci, hazırladığı paketin aranan şarta uygun bir özütünün olmasına el veren bir joker bulduğunda hemen bloğunu herkese duyuruyor. Ağda kimse kimseye güvenmediği için, bu mesajı alan herkes onu önce bir kontrol ediyor. Eğer yayımlanan bloktaki işlemler geçerliyse, yani imzalar tutuyorsa, harcama yapanların harcadıkları şeylerin gerçek sahipleri oldukları blokzincirinde yazılı geçmiş kayıtlardan teyit edilebiliyorsa ve bu blok içeriğine bu joker değeri eklenip kriptografik özet hesaplandığında gerçekten bu madencinin duyurduğu blok adı çıkıyorsa o zaman blok sınavı geçiyor. Kurallara göre herkesin böyle bir bloğu kabul edip kendi bilgisayarındaki zincirin sonuna eklemesi gerekiyor.” Say, s. 20.

⁴⁶ Finck, s. 7.

⁴⁷ Say, s. 21.

⁴⁸ Rachel L. Thomas, *Blockchain and Cryptocurrency*, (Minneapolis: Lerner Publishing Group, 2021), s. 19. Finck, s. 7.

⁴⁹ Finck, s. 7.

⁵⁰ Say, s. 26.

⁵¹ Ganne, s. 6

⁵² Wulf A. Kaal, ve Craig Calcaterra, “Crypto Transaction Dispute Resolution,” *The Business Lawyer* (American Bar Association) C. 73, S. 1 (2017): s:133, <https://www.jstor.org/stable/26419193>, Erişim Tarihi: 07.03.2022

⁵³ Blokzinciri üzerindeki kullanıcıların tam olarak anonim olmayıp takma adlı (pseudonym) oldukları ve blokzincirinin özelliğinin açık olması nedeniyle işlem geçmişinin izi sürülerek işlemi yapan hesapların tespit edilebileceği belirtilmese de (bkz. De Filippi ve Wright, s. 68.) bunun Bitcoin gibi binlerce farklı lokasyonda kullanıcısı bulunan açık blokzincirlerinde gerçekleşmesi ihtimalinin imkansızla yakın olduğunu savunan görüş çoğunluktadır.

2.2.1.2. Mutabakat Mekanizmaları

Mutabakat, blokzinciri üzerindeki her işlemin geçerli olduğunu garanti eden, noter gibi üçüncü bir kişi ya da kurumun doğrulaması ihtiyacını ortadan kaldıran bir mekanizmadır⁵⁴. Blokzincirlerinin temelinde farklı mutabakat mekanizmaları (*consensus mechanisms*) bulunabilir. Biz, çalışmamızda yaygın olan iki mekanizma olan iş kanıtı (*proof of work/PoW*) ve pay kanıtı (*proof of stake/PoS*) algoritmalarına değineceğiz. PoW mekanizmasında ağdaki nodelar hem gerçekleşen işlemleri kontrol ederek doğrulamakta hem de blok değerini hesaplamaya çalışmaktadır. Buna madencilik (*mining*) adı verilir. Bahsedildiği üzere blok değerini ilk bulan kişi diğer nodelara bildirim gönderir. Hash değerinin nodelar tarafından geçerli bulunması halinde değeri bulan node hem üretilen blok başına belirlenen ödül olan kripto paraya (*coin*) hak kazanır⁵⁵, hem de eğer işlem sahibi işlem için bir ödül (bahşiş) koymuşsa yapılan işlemler için alınan işlem ücretine. Ağdaki nodeların yaptıkları işlemlerden kazancı bu ödüldür. Sistemin, merkezi aracı kurumu ortadan kaldırması neticesinde, işlemlerin güvenilirliğinin ve geçerliliğinin teyidini sağlayacak otoritenin yokluğunu ikame eden nodeları doğrulama işini yapmaya teşvik eden karşılık da bu ödüldür. Bitcoin PoW mekanizmasını kullanan bir blokzinciridir. Bir bloktaki işlem sayısı yapılan işlemlerin büyüklüğüne göre değişmekle beraber Bitcoin'in web sitesindeki verilere göre 28.08.2022-20.09.2022 tarihleri arasında blok başına işlem ortalaması grafiğinde 1200-2100 arasında işlem yer almaktadır⁵⁶. Bitcoin'de coin arzı madencilik sonucunda kazanılan Bitcoinlerle sağlanmaktadır. Bitcoin'den sonraki piyasa değeri en yüksek ikinci kripto para birimi olan Ether'in blokzinciri olan Ethereum ise senelerdir geçmeyi planladığı PoS mekanizmasına 15.09.2022 tarihinde geçerek PoW'a veda etmiştir⁵⁷. PoS mekanizmasında; nodelar, sahip oldukları coinleri ödül sistemine katılmak amacıyla bir süre için özgülerler. Sistem, yeni bloklar oluşması için belli miktardaki coinini özgüleyen nodelar arasından rastgele bir node seçer ve bu node bloktaki işlemlerin geçerliliğini kontrol eder, bloğu imzalayarak zincire ekler ve ödüle hak kazanır⁵⁸. Ödül, özgülenen coin miktarına ve özgüleme süresine oranlanır.

⁵⁴ Finck, s. 18.

⁵⁵ 2022 yılı için blok ödülü 6.25BTC'dir. Forbes Advisor, <https://www.forbes.com/advisor/in/investing/cryptocurrency/how-are-bitcoins-mined/> Erişim Tarihi: 21.09.2022

⁵⁶ Blockchain.com, <https://www.blockchain.com/charts/n-transactions-per-block> Erişim Tarihi: 21.09.2022

⁵⁷ <https://ethereum.org/en/upgrades/merge/> Erişim Tarihi: 21.09.2022

⁵⁸ <https://academy.binance.com/tr/articles/proof-of-stake-explained> Erişim Tarihi: 21.09.2022

Yukarıda değinildiği üzere blokzinciri sistemi ilk olarak ödeme sistemi biçiminde dizayn edilmişse de ikinci nesil blokzinciri olarak tanımlanan (blokzinciri 2.0) Ethereum blokzinciri ödeme işlemlerinin yanı sıra varlıkları veri tabanına kaydetme⁵⁹, akıllı sözleşmeler, sertifikasyon⁶⁰ gibi birçok işlemin gerçekleştirilebileceği tarzda tasarlanmıştır.

2.3. Kripto Varlıklar

Kripto varlıkların blokzinciri teknolojisinin, blokzincirinin ise dağıtık defter teknolojisinin ürünü olduğundan bahsedilmişti⁶¹. Temeldeki kavram ise merkeziyetsizliktir. Kripto varlıklar dijital ve sanal varlıklardır⁶². Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönerge Teklifi (MiCA) taslağının 3.maddesinde kripto varlıklar; “*dağıtık defter teknolojisi veya başka bir teknolojiyi kullanarak elektronik olarak devredilebilen veya depolanabilen değer veya hakların dijital temsili*” olarak tanımlanmıştır⁶³.

Kripto para, kripto varlık şemsiyesi altında bir türdür. Merkezi kurumların ortadan kaldırılmasıyla eşler arası bir ödeme sistemi olarak geliştirilen ve adına kripto para denen⁶⁴ Bitcoin, blokzinciri teknolojisinin ilk ürünüken aynı zamanda bir sanal paradır⁶⁵. Yukarıda değinildiği gibi Bitcoin’den sonra ortaya çıkan blokzincirleri, kripto paralardan başka kripto varlıklar geliştirmişlerdir. Bitcoin haricindeki diğer kripto paralara “*alternative coin*”in kısaltması olan *altcoin* ismi verilmiştir⁶⁶. Altcoinler de teknik olarak “*coin*”dir. Yani kendilerine özel blokzincirleri bulunup

⁵⁹ Say, s. 9.

⁶⁰ Ganne, s. 32.

⁶¹ bkz: s. 5.

⁶² Kripto paralar da bir dijital para türü olan sanal para türüdür. bkz: K. Berk Kapancı, “Özel Hukuk Penceresinden Blokzincir: “Sanal Para (Varlık)” Değerleri ve “Akıllı Sözleşmeler” Üzerine Değerlendirmeler” *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I: Blokzincir*, 2.Baskı içinde, düzenleyen: E. Eylem Aksoy Retornaz ve Osman Gazi Güçlütürk, 163-210, (İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2021), s. 166, 169.

⁶³ MiCA, Regulation of The European Parliament and Of The Council on Markets in Crypto-assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937, 24.09.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593>, (03.08.2022).

⁶⁴ Bu bölümde kullanılan kripto para – sanal para kavramları hukuki bir kavrama işaret etmemekte, kripto varlık literatüründeki “cryptocurrency”ve “virtual currency” kavramlarından ötürü kullanılmaktadır. Kripto paraların hukuki niteliği tezimizde konusunu olmaması nedeniyle tezimizden dışlanmıştır. Kripto paraların sermaye niteliği ise IV. Bölümde irdelenecektir.

⁶⁵ Finck, s. 16. Her sanal para kripto para olmamakla beraber kriptoloji unsurunu içermelerine göre kripto para olarak nitelendirilebilmektedir. bkz: Kapancı, s. 169.

⁶⁶ Bilgili ve Cengil, Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu, s. 5.

burada üretilir ve işlem görürler. Bununla beraber kendisine özel bir blokzinciri bulunmayan, başka bir “*coin*”e ait blokzinciri üzerinde üretilen kripto varlıklar ise teknik olarak kripto para olmayıp “*token*” olarak nitelendirilmektedir⁶⁷. Token, jeton manasına gelmektedir. Tokenlar ilk kez ikinci nesil blokzinciri olan Ethereum ağı üzerinde, bu ağın kendi para birimi (*coin*'i) olan Ether'in yanı sıra üretilmeye başlanmıştır⁶⁸. Token üreticileri ayrı bir blokzinciri üretilen bir mutabakat mekanizması geliştirmek, kod kurmakla uğraşmak yerine mevcutta kullanılan bir blokzincirini kendi tokenlarının işlem görmesi için kullanırlar. Tokenlar genellikle şirketlere kitle fonlaması yoluyla sermaye sağlamak için blokzinciri üzerinden ilk halka arz ile (*ICO-Initial Coin Offering*⁶⁹) piyasaya sürülür⁷⁰. Tokenlar coin gibi ödeme fonksiyonu ihtiva edebilecekleri gibi farklı amaçlara hizmet eden türleri de mevcuttur⁷¹. Burada hemen belirtmek gerekir ki kripto varlık türlerinin tasnifi de farklı yollarla yapılabilmektedir. Bu sınıflandırma; kripto varlıklar başlığı altında kripto paralar başlığı ve tokenlar başlığı olarak ikiye ayrılıp tokenların da kendi içinde ayrılması suretiyle yapılabileceği gibi⁷², kripto paraların ödeme tokenı olarak adlandırılmasıyla doğrudan kripto varlık başlığı altında tüm token türlerinin gösterilmesiyle de yapılabilmektedir⁷³.

⁶⁷ <https://www.paribu.com/blog/en/sozluk/token-nedir/> , Erişim Tarihi: 06.10.2022

⁶⁸ Mete Tevetoğlu, Yeni Bir Dijital Ürün Olarak NFT ve Fikri Mülkiyet Hukukundaki Önemi, İstanbul Barosu, 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=BBY9ZHSKbvA>, Erişim Tarihi: 06.07.2022

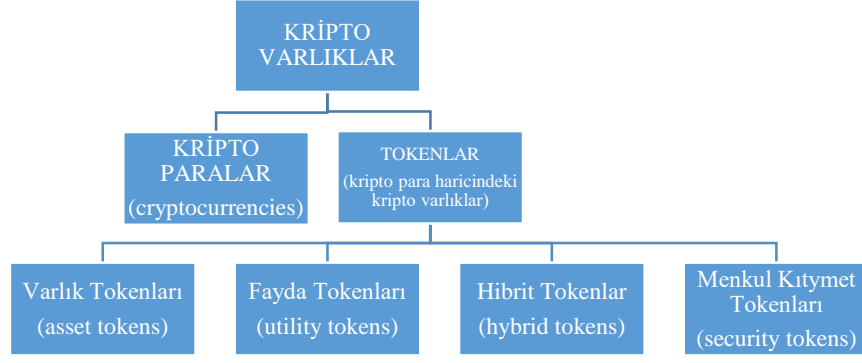
⁶⁹ İlk coin arzı; coin veya tokenların halka satılmasıdır. ICO'ların *venture capital* denen girişim sermayesi yoluna daha demokratik bir alternatif olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir. bkz. Finck, s. 16.

⁷⁰ Aurèle Bertrand, “Initial Coin Offerings und Gründung einer schweizerischen Aktiengesellschaft”, (Yüksek Lisans Tezi, Universität Zürich Rechtswissenschaftliche Fakultät, 2018), s. 13.

⁷¹ Tokenları tanımlarken belirleyici olan faktörün kullanım amacı ve işlevleri olduğu, bunun da ihraççısının yayımladığı izahnameden tespit edileceği yönünde bkz: Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar, s. 50-51.

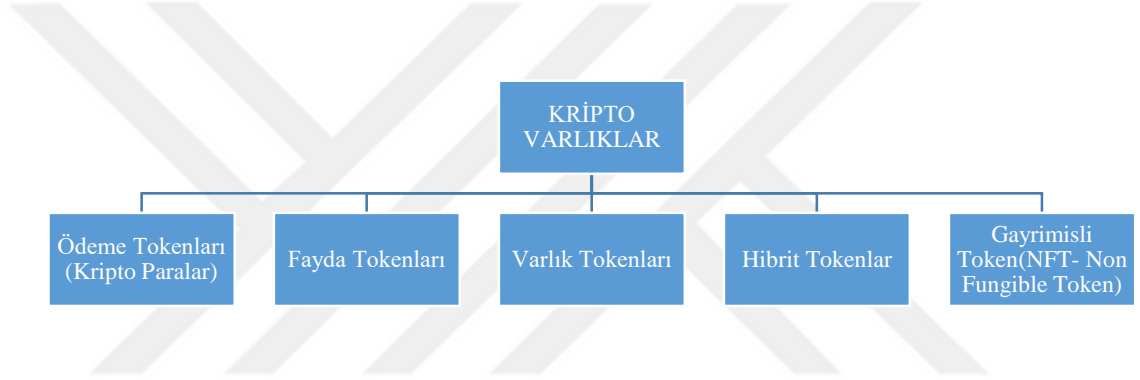
⁷² bkz. Şekil 2.1.. Ernst & Young, https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/emeia-financial-services/ey-life-of-a-coin.pdf, Erişim Tarihi: 05.10.2022

⁷³ bkz. Şekil 2.2.

Şekil 2.1. Kripto Para - Token Ayrımına Dayalı Kripto Varlık Sınıflandırması

Kaynak: Ernst & Young

Şekil 2.2. Salt Token Olarak Kripto Varlık Sınıflandırması

Otoriteler, genellikle tokenları kullanılabilirliklerine, kullanım amaçlarına ve getirdikleri değere göre tasnif etmektedir⁷⁴. İsviçre Finansal Piyasa Düzenleme Kurulu (FINMA), 2018 yılında yayınladığı ICO Rehberi'nde tokenları 3 tür halinde sınıflandırmıştır⁷⁵. FINMA'nın kripto paralarla eş anlamlı olarak kullandığı ödeme tokenı (*payment token*) ibaresi çalışmamızda işlevinden ötürü kripto para kavramıyla

⁷⁴ Christian Partanen, "The Viability of Cryptocurrency in Relation to The Response of Financial Institutions and Governments", (Yüksek Lisans Tezi, Metropolia University of Applied Sciences, 2018), s. 26, <https://www.theseus.fi/handle/10024/152122>, Erişim Tarihi: 19.06.2022. Daniel Haerberli, Stefan Oesterhelt ve Alexander Wherlock, "Blockchain & Cryptocurrency Regulation 2022: Switzerland" Global Legal Insights: Blockchain & Cryptocurrency Regulation 2022 içinde, Düzenleyen: Joe Dewey ve Holland & Knight LLP, Global Legal Group, 2022, s. 349, https://www.acC.com/sites/default/files/resources/upload/GLI-BLCH21_E-Edition.pdf, Erişim: 14.10.2022.

⁷⁵ FINMA. "Guidelines for enquiries regarding the regulatory framework for initial coin offerings (ICOs)." 2018, s. 3, <https://www.finma.ch/en/~media/finma/dokumente/dokumentencenter/myfinma/1bewilligung/fintech/wegleitung-ico.pdf>, Erişim: 03.03.2022.

birlikte kullanılmakla beraber *coin* ile *token* arasındaki teknik farklılığa dair yukarıda yaptığımız açıklamaları tekrar ediyoruz⁷⁶.

2.3.1. Kripto Varlık Çeşitleri

2.3.1.1. Ödeme Tokenları (Kripto Paralar)

Ödeme tokenları, kripto para kavramı (*cryptocurrencies*) ile aynı anlamda kullanılan, mal ve hizmet alımlarında ödeme aracı olarak kullanılan, transfer edilebilir değerlerdir⁷⁷. Ödeme tokenlarının temsil ettiği bir varlık olmayıp başlı başına kendileri bir değer arz etmekte⁷⁸ ve bu değer piyasada ilgili kripto paraya olan talebe göre belirlenmektedir⁷⁹. Sanal bir para türü ortaya çıkmış⁸⁰, bir piyasası oluşmuş ve kendi ekosistemi dışındaki platformlarda da tıpkı para gibi ödeme yapmaya elverişli hale gelmiştir. Bugün İsviçre'nin Zug kantonunda gerçek kişiler ve şirketler, 100.000 İsviçre Frangı (100.000 CHF) tutarına kadar olan vergi ödemelerini Bitcoin veya Ether ile yapabilmektedir⁸¹. Bununla beraber ödeme tokenlarının ödeme aracı olarak kabul edildikleri platformlar günden güne artsa da paranın genel kabul görme özelliği⁸² kripto paralar için halen söz konusu değildir.

Kripto paralar merkez bankalarınca ihraç edilmedikleri ve bu paraları kontrol eden bir merci bulunmadığı için herhangi bir kur politikası da mevcut değildir. Kripto paraların değeri, tamamen piyasada gördüğü talebe göre, önceden belirlenmiş algoritmik kurallar çerçevesinde belirlenmekte ve kripto para piyasalarında ilan edilmektedir⁸³.

⁷⁶ bkz: s. 12.

⁷⁷ Partanen, s.27. FINMA, ICO Guideline, s. 3.

⁷⁸ Bertrand, s.15.

⁷⁹ Mesut Serdar Çekin, "Kripto Varlıklar Üzerinde Gerçekleştirilen İşlemlerin Borçlar Hukuku ve Eşya Hukuku Açısından Değerlendirilmesi" *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.9, S.1, (2022): s.191, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2405480>, Erişim: 31.05.2022.

⁸⁰ Kripto paralar için sanal para (virtual currency) tabiri de kullanılmaktadır. Sanal para üst başlık olup kripto paralar sanal paraların bir türüdür. Bununla beraber "kripto varlıklar" başlığında belirtildiği üzere her sanal para kripto para niteliği taşımamaktadır.

⁸¹ Kanton Zug, <https://www.zg.ch/behoerden/finanzdirektion/steuerverwaltung/tax-payment-with-cryptocurrencies>, (8 Ekim 2022).

⁸² Gulnara Durmush, "Kripto Para ve İcra Hukuku Yönünden Düşündükleri" (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019), s.6.

⁸³ Süleyman Kıran, "Kambiyo Senetlerinde Bedelin Kripto Para Olarak Belirlenmesi" *GSÜHFD*, S. 2 (2021): s. 2061, <https://offcampus.ihu.edu.tr:2269/article/25534>, Erişim Tarihi: 12.05.2022.

Kripto paraların sahip olduğu şeffaflık⁸⁴, düşük masraf⁸⁵, hızlı işlem⁸⁶ gibi avantajlarının yanında parayı garanti eden bir merkezi otoritenin bulunmaması, volatilité (dalgalanma) nedeniyle yaşanabilecek değer kaybı⁸⁷ ve kara para aklama ile illegal faaliyetlere konu olma olasılığının yüksek olması⁸⁸ gibi dezavantajları mevcuttur. Değeri kullanıcı sayısı, dolayısıyla sisteme olan güven⁸⁹ ile orantılı olarak artan kripto paraların fiyatında yüksek dalgalanmalar meydana gelmekte ve bu dalgalanmalar ciddi boyutlara ulaşabilmektedir.

2.3.1.2. Fayda Tokenları

Fayda tokenları, sahiplerine bir dijital erişimle şartları önceden belirlenmiş haklardan faydalanma imkanı sağlamaktadır⁹⁰. Buna örnek olarak fan tokenları olarak işlem gören, spor kulüplerinin tokenları verilebilir. Bu tokenlarla, ilgili kulüpte oy kullanma gibi üyelik hakları, VIP maç biletleri gibi imkanlardan faydalanılmaktadır. Bu tokenlar da değişimi kabil tokenlardır, alınıp satılabilirler. Ancak değişim sağladıkları platformlar çok sınırlıdır.

2.3.1.3. Varlık Tokenları

Varlık ya da varlığa dayalı tokenlar, sahibinin bir dayanak varlığa ya da belirli bir ilişkiye ilişkin talebini, veya ihraççıya karşı ileri süreceği hakları temsil ederler⁹¹. Dayanak varlık, ilgili kripto birimine özgülenen bir varlıktır. Örneğin 1 Petro, bir varil petrol temsil etmek üzere ihraç edilmiş bir kripto varlıktır⁹². Dayanak varlık bir

⁸⁴ De Filippi ve Wright, s. 68.

⁸⁵ Adem Yelmen, "Bitcoinin Satış Sözleşmesinin Bedel Unsuru Açısından Değerlendirilmesi" *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 28, S. 1 (2020): 265-294, s. 275, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1030930>, Erişim: 16.06.2022. Blokzinciri teknolojisinin işlem maliyetlerini azalttığına dair bkz: De Filippi ve Wright, s. 44.

⁸⁶ De Filippi ve Wright, s. 64.

⁸⁷ Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, "Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları'na Hukuki Bir Bakış" *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 73, S. 2 (2015): 173-220, s. 204.

⁸⁸ De Filippi ve Wright, s. 4.

⁸⁹ Bilgili ve Cengil, Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu, s. 5.

⁹⁰ Partanen, s. 27. Ayrıca bkz. Finck, s. 17.

⁹¹ Bertrand, s. 16.

⁹² Çekin, s. 192.

şirketten kâr payı almaya yönelik hak sağlayabilir. Bu yönüyle varlık tokenları, menkul kıymet olarak değerlendirilmektedir⁹³.

2.3.2. Kripto Paraların Kazanılma Biçimleri

Kripto paraların farklı kazanılma şekilleri mevcuttur. Genel kabule göre, kripto paralar üç yolla iktisap edilir. Bunlardan ilki; arzı madencilik ile sağlanan kripto para türleri için madenciliktir⁹⁴. Madenciliğin; bilgisayarların çözdüğü matematiksel işlemler sonucunda kripto para üretilmesi olduğu yukarıda izah edilmişti⁹⁵. Kripto paraların madencilik yoluyla iktisabı aslen iktisap olarak nitelendirilmekte⁹⁶, kripto para böylece doğrudan kullanıcının kontrolüne geçmektedir. Kripto para iktisabındaki bir diğer yol ise kripto paranın, bir mal veya hizmet sağlanması karşılığında semen olarak kabul edilmesidir. Üçüncü yol ise kripto paraların satıldığı aracı kurumlardan, bir diğer deyişle kripto para borsalarından, kripto para satın alarak kripto para iktisap edilmesidir. Son iki türden iktisaplar, devren iktisap olarak nitelendirilmektedir⁹⁷.

Kripto para borsalarından bahsetmişken merkeziyetsiz borsalardan da söz etmek gerekir. Blokzincirinin hayatın her alanına uyarlanabileceği ve “her şeyin

⁹³ Partanen, s. 27. Bertrand, s. 16. Türkiye’de de İstanbul 24. İcra Hukuk Mahkemesi’nin ve 2021/ 586 E. 2021/675 K. sayı ve 19.4.2021 tarihli kararında kripto varlıkların emtia veya menkul kıymet kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, bunların bir tür dijital döviz veya sanal para olarak kabul edildiği, dolayısıyla haczedilebileceği yönünde hüküm kurulmuştur. bkz: Erdem & Erdem, Dijital Ekonominin Vergilendirilmesine İlişkin Yıllık Vergi Hukuku Bülteni, 15.12.2022, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/dijital-ekonominin-vergilendirilmesine-iliskin-yillik-vergi-hukuku-bulteni>, Erişim: 31.12.2022. Yönetmelik ile getirilen olumsuz tanımlamada, kripto varlıkların menkul kıymet olmadığı açık bir biçimde belirtilmiştir. Ülkemizde mevcut duruma göre kripto varlıkları menkul kıymet olarak nitelendirmek mümkün olmasa da dünyada varlığa dayalı tokenları menkul kıymet olarak değerlendirme eğilimi yaygındır.

⁹⁴ Riccardo Sansonetti, “Bitcoin: Virtuelle Währung mit Chancen und Risiken,” *Die Volkswirtschaft*, 01.09.2014, s. 45, https://dievolkswirtschaft.ch/content/uploads/2014/09/19_Sansonetti_DE_low.pdf , Erişim: 11.10.2022, ayrıca bkz: Federal Council Report on Virtual Currencies, <https://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/35355.pdf>, s. 8. Bunun yanında her kripto para madencilik yoluyla arz edilmeyip Ripple gibi bazı kripto para türleri doğrudan piyasaya arz yöntemi ile sunularak satılmaktadır. bkz: Mustafa Zafer Küçük Kurt, “Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi” *Ahkam*, S. 1 (2021): s. 80, <http://www.altintas.av.tr/edergi/Ahkam-Dergisi.pdf>, Erişim Tarihi: 10.05.2022

⁹⁵ bkz: s. 10.

⁹⁶ Fatih Bilgili ve Muhammed Fatih Cengil, “Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 23, S. 3 (2019): s. 23.

⁹⁷ Bilgili ve Cengil, Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu, s. 21.

jetonlaşması” savı⁹⁸, özellikle finansal piyasalar örneği üzerinden gerçeğe dönüşmektedir. DEX’ler (decentralized exchange/merkeziyetsiz borsa), tam da dijital paraların alışverişlerimizden birikim şekillerimize ve iş modellerimize kadar her alanda dönüşüm sağlayacağı iddiasının yeterince anlaşılmadığının ifade edildiği⁹⁹ 2015 yılında ortaya çıkmaya başlamıştır. Şimdilerde kripto para piyasasının %5’ini oluşturduğu belirtilen¹⁰⁰ DEX’ler, merkeziyetsiz varlıkların, açık blokzinciri ve internet teknolojilerini kullanarak merkeziyetsiz platformlarda eşten eşe işlem görmesini sağlamaktadır. Bitcoin whitepaper’ında “*eşten eşe ödeme sistemi*” sloganıyla merkezi aracı kurumların bertaraf edildiği vaadi, blokzincirinin kendisi için geçerli olmuşsa da merkezi kripto para borsaları, ekosistemin en büyük ikilemi olarak baş göstermiştir¹⁰¹. Nitekim her kripto varlık sahibi bir blokzincirine doğrudan dahil olmayıp borsalar üzerinden varlık edinebilme ve bu borsalar da aracı kurum işlevi görmektedir. Aracı kurumlar Kanada, Almanya, Japonya ve birçok ülkede yasal düzenlemeler kapsamına alınarak, bu kurumlara kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında kimlik doğrulama yükümlülüğü getirildiğinden, kripto varlık sahiplerinin, platformlara giriş yapmaları durumunda aracı kurumlar tarafından kimlik tespiti yapılmakta ve işlemleri platform tarafından izlenebilmektedir. DEX’ler ise bu ikilemi bertaraf etmiş ve mutabakat mekanizması ile sistemdeki kullanıcıların sistemi yürüttüğü merkeziyetsiz bir yapı doğmuştur. Merkeziyetsiz borsalara örnek olarak başlıca Defi swap, Uniswap ve Pancake swap gösterilebilir.

2.3.3. Kripto Paraların Muhafazası

Sanal para türü olan kripto paraların kendileri de dijital cüzdanlarda muhafaza edilmektedir. Dijital cüzdanlar açık ve özel anahtarları depoladıkları ve blokzincirine erişim sağlayan arayüze sahip oldukları için cüzdan kullanıcıları bakiyelerini kontrol

⁹⁸ Susan Athey, “5 ways digital currencies will change the world”, World Economic Forum, 22.01.2015, <https://www.weforum.org/agenda/2015/01/5-ways-digital-currencies-will-change-the-world/>, Erişim:12.10.2022.

⁹⁹ Athey.

¹⁰⁰ Enes Bilgili, “Kripto Paralar ve Merkezi Olmayan Finans Uygulamaları” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), s.56.

¹⁰¹ Blokzinciri teknolojisinin geleneksel aracı kurumları ortadan kaldırmışsa da kaldırdığından daha fazla aracı kurum meydana getirdiğine dair bkz: Finck, s. 18-19.

edebilmekte, cüzdan üzerinden para gönderebilmekte ve para alabilmektedir¹⁰². Dijital cüzdanların birçok çeşidi bulunmaktadır. Başlıca dijital cüzdanlar sıcak cüzdan ve soğuk cüzdanlardır¹⁰³. Sıcak cüzdan için online cüzdan, soğuk cüzdan için offline cüzdan terimleri de kullanılmaktadır¹⁰⁴. Sıcak cüzdanlar, internet bağlantısı ile erişilebilen, masaüstü bilgisayarlara veya cep telefonlarına kurularak kontrol edilebilen¹⁰⁵ yahut kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdindeki hesaplarda bizzat platform tarafından, satın alan adına açılan cüzdanlardır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde tutulan hesaplarda, özel anahtarın ve dolayısıyla cüzdanın kontrolü platformda olup satın alan kullanıcı, işlemlerini platforma talimat vererek yürütmektedir¹⁰⁶. Soğuk cüzdanlar ise internet ya da aracı platform bağlantısı olmadan çalışabilen¹⁰⁷, genellikle bir USB veya disk gibi taşınabilen hafıza cihazlarıyla mücessem cüzdanlardır¹⁰⁸. Soğuk cüzdanlar, tamamen sahibinin kontrolündedir. Aracı platformun kontrolünde olan sıcak cüzdanlar, platformun hacklenmesi veya güvenilir olmaması durumlarında kripto para sahibinin varlığını kaybetmesine müsaittir¹⁰⁹. Soğuk cüzdanlar ise internet bağlantısı olmaksızın çalışabildikleri için hacklenme ihtimali düşüktür. Ancak cüzdan kaybedildiğinde ya da özel anahtar kaybedildiğinde cüzdana (dolayısıyla kripto varlığa) bir daha ulaşamama riski bulunur.

¹⁰² Christopher Danwerth, “The Regulation of Bitcoin and Other Virtual Currencies under Japanese Law in Comparative Perspective” *Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft*, C. 117, (2018): s. 148, <https://online.ruw.de>, Erişim: 19.03.2022.

¹⁰³ De Filippi ve Wright, s.21. Ayrıca bkz: Danwerth, s. 148. Çalıştığı cihaza göre ise masaüstü, yazılım, donanım, kağıt cüzdan gibi çeşitleri bulunmaktadır. bkz: Tevetoğlu, *Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar*, s. 42.

¹⁰⁴ Betül Üzer, “Sanal Para Birimleri” (Uzmanlık Yeterlik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2017), s. 27.

¹⁰⁵ EBA, “Report with advice for the European Commission on Crypto Assets”, 2019, s. 9, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf>, Erişim: 08.05.2022.

¹⁰⁶ Gençer Özdemir, “Kripto Paraların Eşya Niteliği” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 11, S. 1 (2021): s. 294, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1772788>, Erişim: 07.04.2022

¹⁰⁷ Durmush, s. 89.

¹⁰⁸ bkz: EBA, Report on Crypto Assets, s. 9.

¹⁰⁹ Graham-Siegenthaler ve Furrer, s. 17. Kripto para borsasının hacklenmesi, kripto paranın blokzincirinin hacklenmesi anlamına gelmemektedir. Blokzinciri teknolojisi saldırılara karşı daha güvenli bir yapıya sahiptir. Ancak özel anahtarları depolayan kripto para borsaları, blokzincirlerin tasarlandığı güce sahip olmadığından, saldırı sonucunda sistemin ele geçirilme ihtimali daha yüksektir. Bu nedenle Japonya’da sanal para hizmet sağlayıcıları, Finansal Hizmetler Ajansı Rehberi (FSA Guidelines) kuralları gereğince bilişim güvenliği standartlarını sağlamakla yükümlüdür. bkz: Danwerth, s. 132. Ayrıca bkz: Durmush, s. 34. Bununla beraber, 06.10.2022 tarihinde dünyanın en büyük kripto para borsası olan Binance, varlık transferinde ağırlar arasında köprü vazifesi gören blokzincirlerinin hacklendiğini ve 570 Milyon Dolar çalındığını, ancak saldırıda kullanıcılarının bir kaybı olmadığını duyurmuş ve sistemin kuvvetlendirilmesi için çalışmalara devam edileceği belirtilmiştir. <https://www.nytimes.com/2022/10/07/business/binance-hack.html>, Erişim: 17.10.2022

BÖLÜM III

TÜRK VE İSVİÇRE HUKUKUNDA ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE KAVRAMI, SERMAYE TÜRLERİ VE KURULUŞTA ŞİRKETE SERMAYE GETİRİLMESİ

3.1. Anonim Şirketlerde Sermaye Unsuru

3.1.1. Türk Hukukunda

Türk Ticaret Kanunu'nun 124. maddesinde şirket türleri sayılmakla bu şirketler şahıs şirketleri ve sermaye şirketleri olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır¹¹⁰. Sermaye şirketleri, unsurlarından sermayenin ön plana çıktığı şirketlerdir¹¹¹. Bir sermaye şirketi tipi olan anonim şirketlerde ise sermaye unsuru diğer sermaye şirketlerine oranla daha da ön plana çıkmakta, pay sahipleri anonimleşmektedir¹¹².

Sermaye, şirketin amacı doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için mecburi bir unsurdur. Gerçekten de şirketin amacı, TTK'nın 331. maddesi gereği ekonomik bir amaç olup¹¹³ bu uğurda kurulan şirketin faaliyetleri için bir sermayesinin bulunması zorunludur¹¹⁴. Sermayenin şirketin faaliyetlerini gerçekleştirmek dışında sermaye

¹¹⁰ Sami Karahan, *Şirketler Hukuku*, (Konya: Mimoza, 2012), s. 324.

¹¹¹ Arthur Meier-Hayoz ve Peter Forstmoser, *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*, (Bern: Stämpfli Verlag AG Bern, 2007), s. 424. Ayrıca bkz: Tekil, *Şirketler Hukuku*, s. 62. Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, (İstanbul: Beta, 2019), s. 6.

¹¹² Bilgili ve Demirkapı, s. 195.

¹¹³ İmregün, s. 25. Anonim şirketler kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilirler. Bunun yanında bankaların, sigorta ve reasürans şirketlerinin, döviz büfelerinin, umumi mağazaların münhasıran anonim şirket olarak kurulmaları gerekmektedir. bkz: Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 60. İsvBK m.620'ye göre anonim şirketler kâr amacı gütmeyen kuruluş olarak ticari olmayan bir amaçla da kurulabilir. bkz: Rolf Watter, Nadine Faruque, ve David F. Kanzig, "An Introduction to the Law Governing." *The Transnational Lawyer* C. 6, S. 2 (1993): s. 498. Tezimizin kapsamını ticari ve ekonomik amaçla faaliyet gösteren anonim şirketler oluşturmaktadır.

¹¹⁴ Celal Göle, *Anonim Ortaklıklarda Nakdi Sermaye Koyma Borcu ve Bu Borcu İfada Temerrüt*, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1976), s. 8. Pulaşlı, *Şerh*, s. 198. Şaban Kayhan, *Şirketler Hukuku*, 5. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), s. 49.

koyanların paylarının ve ortaklık haklarının tespitinde kriter olmak, şirketle ilişkiye giren üçüncü kişiler için teminat oluşturmak¹¹⁵, kredi yeterliliği sağlamak, kurucuları itidalli davranmaya sevk etmek¹¹⁶ gibi fonksiyonları bulunur.

Anonim şirketlerin sermayesi belirli tutularak¹¹⁷ pay sahipleri yalnızca taahhüt ettikleri sermaye ile sorumludur (sınırlı sorumluluk ilkesi) ve şirkete karşı başkaca bir sorumlulukları bulunmamaktadır (tek borç ilkesi)¹¹⁸. Sınırlı sorumluluk ilkesi, pay sahiplerinin külfetini hafifletmesine karşın alacaklıların alacaklarını tahsil edememe riskini kuvvetlendirmektedir¹¹⁹. Şirket alacaklılarının tatmin edilememesi riskine karşı kanun koyucu, sınırlı sorumluluk ilkesini, sermayenin korunmasına yönelik kuruluşta ve sonrasında uygulanmak üzere emredici hüküm niteliğinde olan tedbirlerle dengelemiştir¹²⁰. Bunlara örnek olarak sermayenin pay sahiplerine iade edilmesi yasağı, itibari değerinden düşük bedelle pay ihraç edilememesi yükümü, sermayenin

¹¹⁵ Feyzan Hayal Şehirli Çelik, “Temel Kavram ve İlkeler” Anonim Şirketler Hukuku içinde, yazan İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirli Çelik ve Çağlar Manavgat, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013), s. 130. Ayrıca bkz: Fülürya Yusufoglu, *Anonim Şirketlerde Gayri Maddi Hakların Sermaye Olarak Getirilmesi*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016), s. 9. TTK m. 329 hükmüne anonim şirket, borçlarından dolayı yalnızca malvarlığı ile sorumludur. Şirketin borçlarından sorumluluğu da esas ya da çıkarılmış sermayesi ile değil tüm malvarlığı iledir. bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 203.

¹¹⁶ M. Halil Çonkar, *Anonim Ortaklıkta Aynı Sermaye*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), s. 22.

¹¹⁷ Sermayenin belirli olması, asgari sermaye tutarının altına düşmemek kaydıyla sermayenin önceden belirlenmiş olmasıdır. bkz: Karahan, s. 328. Sermayenin değişmeyen, kendiliğinden inip çıkamayan sabit bir rakam olduğu yönünde bkz: Ünal Tekinalp, “AO/Kuruluş Türleri”, *Ortaklıklar Hukuku I* içinde, yazan Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, Yeniden Yazılmış 13. Bası, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), s. 277. Aynı yönde bkz: Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 291-292.

¹¹⁸ Şükür Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*, (İstanbul: Arıkan, 2007), s. 58-59. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), s. 690.

¹¹⁹ Bu riski doğuran işlemlere örnek olarak, payın nominal değerinin altında bir değeri haiz bir ayın şirkete sermaye olarak getirilmesi, şirketin malvarlığı unsurlarının bedelsiz veya değerinin altında pay sahiplerine devredilmesi, şirketin keyfi olarak kâr payı dağıtımları yapması, şirketin riskli projeler üstlenerek alacaklıların hilafına aktiflerini kaybetmesi veya zarara uğraması ihtimali gösterilmiştir. Mehmet Mülazımoğlu, *Anonim Şirketler Hukukunda Sermayenin Korunması İlkesi*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 17, <https://offcampus.ihu.edu.tr:2146/literatur/kitaplar/1-3-sinirli-sorumluluk-sermaye-iliskisi-978-625-7899-59-8/1/sayfa-18>, Erişim: 17.10.2022.

¹²⁰ bkz: TTK m.339, 343, 354/3. (Yusufoğlu, s. 18.) bkz: Ayrıca bkz: TTK m.332/1, 376, 388, 447/1-c, 473, 480, 509/1-2, 511, 519/3 (Mülazımoğlu, s. 100-185.) Ayrıca bkz: 335, 337/1, 344, 347, 348/1, 377, 379/1,2,4, 391/1-b, 512/1 (Şehirli Çelik, s. 130-131.) Türkiye, AB’ye üyelik müzakereleri kapsamında mevzuatını AB’nin yayınladığı yönergelerle uyumlaştırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, Gerekçe’de açıklandığı üzere TTK’daki sermayenin korunmasına ilişkin hükümler konulurken AB’nin “Anonim Ortaklığın Kuruluşu ve Sermayenin Korunmasına İlişkin İkinci Konsey Yönergesi” gözetilmiştir. 13 Aralık 1978 Tarih ve 77/91 Sayılı İkinci Konsey Yönergesi 2012 yılında 2012/30 Sayılı Yönerge ile ilga edilmiş ve halihazırda Avrupa Parlamentosu ve Konseyin 14 Haziran 2017 tarih ve 2017/1132 (AB) Sayılı Şirketler Hukukunun Belirli Yönlerine İlişkin Yönergesi muhtevasında hükümlerini barındırmaktadır. İkinci konsey yönergesinin Türkçe’ye tercüme edilmiş metni için bkz: Şükür Yıldız, “Avrupa Birliğinin Anonim Şirketlerde Kuruluş ve Sermayenin Korunmasına İlişkin 13 Aralık 1976 tarih ve 77/91/EEC İkinci Konsey Yönergesi” *Avrupa Birliğinin Şirketler Hukukuna İlişkin Yayınlanmış Konsey Yönergeleri* içinde, s. 17-39, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2000.

korunması ilkesini ihlal eden genel kurul kararının batıl olması, şirkete aynı sermaye getirilmesinde uygulanan şerh, kayıt ve tevdi kurumları, aynı sermaye olarak getirilecek kalemlerin üzerinde haciz, tedbir ya da sınırlı aynı hak bulunmaması, sermayenin tamamının taahhüt edilmesi, ayınlara mahkeme tarafından atanan bilirkişilerce değer biçilmesi ve dolayısıyla çıkarılan payların değerinin gerçeği yansıtması mecburiyeti, sermaye kaybı veya borca batıklık halinde yönetim kurulunun çağrı ve bildirim yükümlülüğü, şirketin kendi paylarını iktisap etmesine ilişkin sınırlamalar, sermayenin azaltılmasına yönelik hükümler, kanuni yedek akçe ayrılması gibi hükümler gösterilmektedir¹²¹.

Şirketin sermayesi, bilançonun pasif hanesine kaydedilmekte ve kurucular tarafından getirilen sermaye unsurlarının değerleri aktifler hanesine yazılmaktadır. Şirketin sermayesi, kuruluş esnasında şirketin malvarlığına eşit olmakta¹²² ancak şirketin kâr elde etmesi veya zarar kalemlerinin bilançonun pasif hanesine eklenmesi sonucunda şirketin malvarlığı, sermayesinden farklı bir meblağa dönüşmektedir¹²³. Diğer bir deyişle şirketin sermayesi her zaman şirketin güncel malvarlığını göstermemektedir¹²⁴. Sermayenin korunması ilkesinin, Kanunun gerekçesine rağmen, geniş anlamda yorumlanarak şirketin malvarlığının korunması olarak anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir¹²⁵. İlke, bu nedenle yalnızca şirketin alacaklılarının menfaatlerini değil; ortaklığın kendisinin, pay sahiplerinin, diğer menfaat sahiplerinin de yararlarını gözetmektedir¹²⁶. Bu nedenle anonim şirketin en önemli unsurlarından olan sermaye, gerek kuruluş esnasında, gerek şirket faaliyetlerine devam ederken korunması gereken malvarlığıdır.

¹²¹ Ünal Tekinalp, “Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi”, Cilt II, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan içinde, 1681-1700, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık), 2010, s. 1682-1686. Ayrıca bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 204-206.

¹²² Hayrettin Çağlar, Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, s. 6. Pulaşlı, *Şerh*, s. 689.

¹²³ Yusufoglu, s. 9 Bilgili ve Demirkapı da sermayeyi ekonomik ve hukuki olmak üzere bir ayrıma tabi tutarak hukuki anlamda sermayenin şirketin malvarlığından farklı olduğunu belirtmişlerdir. bkz: s. 198.

¹²⁴ Esas sermaye belirli ve sabitken şirketin malvarlığı değişkendir. bkz: Tekil, *Şirketler Hukuku*, s. 63. Çağlar, s. 6.

¹²⁵ Şehirali Çelik, s. 129-130. Mülazımoğlu, s. 188-189. İlkenin Türk doktrininde geniş yorumlandığı, ancak duruma göre dar anlamda sermayenin korunması yahut geniş anlamda malvarlığının korunması olarak yorumlanması gerektiğine dair bkz: Tekinalp, s. 1689. Poroy ve Tekinalp'e göre ise malvarlığının korunması, sermayenin korunmasını da ihtiva eden ancak daha kapsamlı bir ilkedir. Buna göre malvarlığının korunması yalnızca sermayenin korunması olmayıp malvarlığının elden çıkarılmasının genel kurulun kararına bağlanması, malvarlığı durumunun raporlarda gerçeğe uygun olarak yansıtılması ve pay sahiplerinin bilgisine sunulması, finansal tablolara özvarlık değişim tablosunun eklenmesine yönelik tedbirleri de kapsar. bkz: Poroy ve Tekinalp, s. 287.

¹²⁶ Tekinalp, s. 1693.

3.1.2. İsviçre Hukukunda

İsviçre hukukunda anonim şirketlere dair hükümler İsviçre Borçlar Kanunu'nda (İsvBK) düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'ndaki anonim şirketlere ilişkin hükümler, mehz İsvBK hükümleri ile paraleldir. Bir üst başlıkta, anonim şirketlerde sermaye unsurunun ehemmiyetine dair serdedilen açıklamalar İsviçre hukuku için de geçerlidir¹²⁷. Sermayenin korunması ilkesinin İsviçre şirketler hukukunun en temel ilkesi olduğu hususunda Federal Yüksek Mahkeme ile doktrin arasında fikir birliği olduğu belirtilmektedir¹²⁸. Asgari sermaye tutarı, sermayenin ziyana sebebiyet verecek genel kurul ve yönetim kurulu kararlarının batıl olacağına ilişkin hükümler, sermayenin iadesi yasağı¹²⁹, haksız kazanç payının geri alınması, aynı sermaye getirilmesinin belirli koşullara tabi tutulması¹³⁰, itibari değerinden aşağı bedelle pay çıkarma yasağı, sermayenin tamamının taahhüt edilmesi, şirketin kendi paylarını iktisap etmesinin sınırlandırılması¹³¹, katı muhasebe ve değerlendirme ilkeleri¹³² gibi hükümlerle bu ilke desteklenmektedir. Türk hukukundaki sermayenin korunması ilkesinin şirketin tüm malvarlığının korunmasını kastettiği şeklindeki yorum İsviçre hukuku için de geçerlidir¹³³.

¹²⁷ Sermayenin alacaklılar için bir güvence olması ve şirketin kredi itibarını desteklediği yönüne bkz: Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 406. Sermayenin anonim şirketlerin faaliyetlerine fon oluşturması ile ilgili bkz: Marc Bauen ve Robert Bernet, *Swiss Company Limited by Shares Company Law*, (Zurich: Schulthess, 2007), s. 42.

¹²⁸ Markus Wolf, "Intra-group lending in Switzerland – risky business?" *Butterworths Journal of International Banking and Financial Law*, Haziran 2017: s. 377, https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/people/wolf-markus/fc_zurich_intragrouplendingswitzerland_jun2017.pdf?sc_lang=en&hash=8E4AE4C96C9BD265DD324DA922817A75, Erişim: 25.10.2022

¹²⁹ Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 406.

¹³⁰ İsviçre Borçlar Kanunu'nun şirketler hukuku kısmına ilişkin revizyon tasarısı için Federal Konsey'in 23.11.2016'da yayınladığı gerekçeli teklifinde (Botschaft), İsvBK m.628'de bahsi geçen aynı sermayenin, şirketin alacaklıları için teminat oluşturan sermaye unsurunun sağlanması açısından nakdi sermayeye göre daha riskli olduğu, yürürlükteki m.631, 634, 635, 635a maddeleri ile bu riske karşı bir güvenlik inşa edildiği belirtilmektedir.

¹³¹ Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 406. Ayrıca bkz: Bauen ve Bernet, s. 41-47.

¹³² Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 412. Yazarlar, bu ilkeler sayesinde şirketin mali durumunun pembe bir tablo olarak görünmesinin engellendiğini, bu yolla gerçekte hiç elde edilmemiş kârların dağıtılmasının önlendiğini belirtmişlerdir.

¹³³ Şirketin borçlarından yalnızca şirket malvarlığı ile sorumlu olmasının, kanun koyucuyu en azından sermaye + yedek akçeleri korumaya sevk ettiğine dair bkz: Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 412. 1991 sonrasında Peter Böckli gibi yazarlar tarafından sermayenin korunması ilkesinin ortaklık malvarlığı olarak yorumlandığına dair bkz: Tekinalp, s. 1692. Ali Murat Sevi, *Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), s. 73-74.

İsviçre hukukunda da anonim şirketlere getirilebilecek sermaye nakdi sermaye ve aynı aynı olarak ifade edilmektedir¹³⁴. İsviçre hukukunda anonim şirket sermaye sistemleri, TTK'daki esas sermaye ve kayıtlı sermaye türlerinden farklı olarak, 01.01.2023'te yürürlüğe girecek olan şirketler hukuku revizyonu¹³⁵ ile kayıtlı sermaye yerine *kapitalband* denen sermaye sisteminin getirilmesiyle, sermaye bandı aralığında, yönetim kurulunun genel kurulun kendisine verdiği yetkiye dayanarak sermayeyi artırıp azaltması mümkün kılınmıştır¹³⁶. Mezkur revizyon ile sermayenin İsviçre Frangı cinsinden gösterilmesi hükmünün yanında, şirketin faaliyetleri için gerekli olması şartıyla sermayenin yabancı para birimleri üzerinden gösterilebilmesinin yolu açılmıştır¹³⁷. Yürürlüğe konan hükümlerle daha esnek bir sermaye yapısının hedeflendiği tasarıda belirtilmektedir.

3.2. Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilebilecek Değerler

3.2.1. Genel Olarak

3.2.1.1. Türk Hukukunda

Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret şirketlerine sermaye olarak getirilebilecek unsurlar 127. maddede belirtilmiştir. Anonim şirketlere ilişkin hükümler özelindeyse TTK 342. maddede aynı sermaye, TTK 344. maddede nakdi sermaye, sermaye türleri olarak

¹³⁴ Lukas Müller, Thomas Stoltz ve Tobias A. Kallenbach, "Liberierung des Aktienkapitalsmittels Kryptowährung" AJP/PJA, 2017, s. 1321, https://www.alexandria.unisg.ch/252545/1/03_Müller_Stoltz_Kallenbach.pdf, Erişim: 10.03.2022.

¹³⁵ Federal Council, Botschaft zur Änderung des Obligationenrechts (Aktienrecht), 2017, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/2017/112/de>, (25 Ekim 2022).

¹³⁶ Kapitalband kavramı Türkçe'ye "*sınırlı esnek sermaye sistemi*" olarak çevrilmiştir. Sermayenin azaltılması, minimum sermaye tutarı sınırlarına riayet etmek kaydı ile mümkündür. bkz: Çağlar, s. 75. Sermaye bandı sistemi ile kayıtlı sermaye sistemi arasındaki temel fark, kayıtlı sermaye sisteminde sermayenin azaltılması için yine genel kurul kararına ihtiyaç duyulurken sermaye bandı sisteminde sermayenin artırılması ve azaltılması işlemlerinin genel kurulun yönetim kuruluna verdiği yetki ve sınırlar dahilinde yönetim kurulunca gerçekleştirilmesidir.

¹³⁷ Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin revizyon tasarısının 45a maddesinde, hangi yabancı para birimlerinin şirkete getirileceğinin 3 nolu ekte gösterildiği belirtilmiştir. Buna göre bu yabancı para birimleri Euro, Amerikan Doları, Pound ve Japon Yeni olarak öngörülmüştür. Tasarının müzakereleri sırasında kripto para birimlerinin de listeye dahil edilmesinin görüldüğü, 7 katılımcının olumlu oy kullandığı, 1 katılımcının açıkça olumsuz oy kullandığı, ancak neticeten kripto paraların nakdi sermaye olarak getirilmesine ilişkin teklifin reddedildiği belirtilmiştir. bkz: Kilian Schärli ve Jonas Schütte, "Kryptowährungen Als Sacheinlage Bei Gründungen Und Kapitalerhöhungen" *Anwaltsrevue* (Stämpfli), Mayıs 2022: s. 201. Türk hukukunda ise esas sermayenin Türk Lirası cinsinden gösterilmesi zorunludur. bkz: Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, (Ankara: Seçkin, 2012), s. 304.

gösterilmiştir. TTK 127. maddedeki “*Kanun’da aksine hüküm bulunmadıkça*” ibaresinin devamında; para, alacak, kıymetli evrak, sermaye şirketlerine ait paylar, fikrî mülkiyet hakları, taşınırlar, her çeşit taşınmaz, taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları, kişisel emek, ticari itibar, ticari işletmeler, haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler, maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar, devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen¹³⁸ her türlü değer denmek suretiyle tahdidi olmayan bir sayım yapılmıştır¹³⁹. Maddenin 2. fıkrasında, anonim şirketler için özel hüküm olan “Aynı sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları” başlıklı TTK m. 342/1 hükmü saklı tutulmuştur¹⁴⁰. TTK m. 342/1’de ise “*hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz*” denilerek TTK 127. maddenin 1. fıkrasının (e) ve (f) bentlerindeki sermaye unsurları, anonim şirkete getirilebilecek sermaye unsurları dışında bırakılmıştır. “*Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler, maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar, devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer*” şeklinde sayılan sermaye unsurları, 6762 Sayılı eTTK’da olmayan ve 6102 Sayılı TTK ile getirilen malvarlığı değerleridir. Mebhus çeşitlendirme, 6102 Sayılı TTK’nın kabul edildiği dönem için yenilikçi olup dijital sermaye unsurları olarak değerlendirilen¹⁴¹ “*Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler*” ibaresinin gelecekte zuhur edecek yeni sermaye unsurları için de temel olduğu ve sınırlı yorumlanmaması gerektiği kabul edilmelidir¹⁴². Üstelik TTK 342. maddenin gerekçesinde elektronik ortamların “*kazandıkları değer dolayısıyla*” hükme dahil edildikleri belirtilmiştir. Filhakika TTK m. 127/1 (j) bendi doğrultusunda (TTK m. 342/1 de göz önüne alınarak) devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü

¹³⁸ Nakden değerlendirilebilirliğin hem sermaye olarak konulan aynın para ile ölçülebilir olmasını ve bilançoda gösterilebilmesini, hem de paraya çevrilebilmesini ifade ettiği yönünde bkz: Ahmet Fatih Özkan, “Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Alan Adlarının Getirilmesi” *Prof. Dr. Rıza Ayhan’a Armağan* içinde, 1393-1438. (İstanbul: Yetkin, 2022), s. 1399.

¹³⁹ Hayri Domaniç, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, Cilt I, (İstanbul: Temel, 1988), s. 459.

¹⁴⁰ TTK m. 127 ilk fıkrada “Kanun’da aksine hüküm bulunmadıkça” ibaresi kullanıldığı için 2. fıkra hükmünün gereksiz olduğuna dair bkz: Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku Cilt I*, (İstanbul: Oniiki Levha, 2021), s. 187. Ayrıca bkz: Arslan Kaya, *Gerekçeli Karşılaştırmalı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun*, (İstanbul: Beta, 2021), s. 227.

¹⁴¹ Mete Tevetoglu, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Şirketler Hukukunda Dijital Teknolojilerin Yeri” *Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu* içinde, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 440.

¹⁴² Kendigelen ve Kırca, s. 187.

değer, Kanun'da aksine bir hüküm bulunmadıkça anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecektir¹⁴³. Kanımızca kanun koyucu, TTK m. 127/1 (i) bendinde maden ruhsatnamelerinden sonra “*bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar*” hükmünde hak kavramını kullanırken bir sonraki bentte “*devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer*” ibaresiyle değer kavramını kullanmakla, getirilen malvarlığı unsurunun hukuki niteliğiyle ilgili tartışmaları dışlamayı amaçlamaktadır. Nitekim sermaye unsuru arasında sayılan fikri mülkiyet hakları daha evvelden, gayrimaddi niteliği haiz olmaları, Medeni Kanun'dan ayrı yasal düzenlemelerle hükme bağlandıkları, Medeni Kanun'daki sınırlı sayılılık ilkesi kapsamında mülkiyete konu edilemeyecekleri gibi tartışmalara¹⁴⁴ konu olmuşlardır. Bu tartışmalar göz önünde bulundurulduğunda, kanun koyucunun bundan sonraki malvarlığı unsurları için böylesi tartışmalara mahal vermemek, teknolojideki terakki vesilesiyle ortaya çıkabilecek yeni sermaye unsurlarının şirkete getirilmesinde tereddüt yaratmamak adına “*devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer*” ibaresini bilinçli olarak kullandığı ve mezkur ibarenin geniş yorumlanması gerektiği kanaatindeyiz. Böylelikle şirkete getirilecek unsurun hukuki niteliği fark etmeksizin Kanun'a aykırı olmamak ve ilgili maddelerdeki şartları sağlamak koşuluyla¹⁴⁵ sermaye olarak getirilebilmesi kabildir.

3.2.1.2. İsviçre Hukukunda

İsviçre Borçlar Kanunu'nda anonim şirketlere sermaye koyma borcu nakit, ayın ve takas olarak ifa edilebilmektedir. İsvBK'nın 633, 634 ve 634a maddelerinde sıralanan bu sermaye türleri hem kuruluş hem de sermaye artırımında şirkete getirilebilecekler ise de şirketin kuruluşunda takas yoluyla sermaye borcunun ifası daha az rastlanır bir durumdur¹⁴⁶. Bundan dolayı doktrinde genellikle kuruluşta getirilen sermaye için nakdi ve nakdi olmayan sermaye ayrımı yapılmaktadır¹⁴⁷. İsvBK'da, TTK'daki ticaret

¹⁴³ Göle, s. 13-14.

¹⁴⁴ Yusufoglu, s. 21-22.

¹⁴⁵ 2.2.3.1. numaralı başlık altında detaylandırılacağı üzere, anonim şirketler için özel hüküm niteliğinde olan 342. maddede nakden değerlendirilebilme ve devrolunabilme kriterlerine ek olarak, aynı sermaye teşkil etme için birtakım şartlar öngörülmüştür. Bunlar, getirilecek değer üzerinde sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir bulunmaması ile getirilecek değer için hizmet edimi, kişisel emek ya da ticari itibar niteliğinde olmaması ve vadesi gelmemiş bir alacak olmamasıdır. Ayrıca 342. maddede saklı tutulan 128. madde hükümleri çerçevesinde, getirilecek değer için aynı sermaye olarak kabul olunabilmesi gerekir.

¹⁴⁶ Aydın Alber Yüce, *Anonim Şirketlerde Sermaye Borcunun Takas Yoluyla Ödenmesi*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), s. 23. Ayrıca bkz: Manavgat, s. 346.

¹⁴⁷ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1321.

şirketlerine nelerin sermaye olarak konulabileceğini ihtiva eden bir örnekleyici madde bulunmamaktadır.

3.2.2. Nakdi Sermaye

TTK'da "Pay bedellerinin ödenmesi" isimli üst başlıktan sonra gelen 344. madde "nakdi sermaye" başlığını ihtiva etmektedir. TTK m. 127 hükmünde ise sayılan sermaye unsurları arasında ilk olarak para kavramı kullanılmıştır¹⁴⁸. TDK'da nakit kelimesinin karşılığının "para" "akçe" olması nedeniyle¹⁴⁹ nakit kavramıyla paranın kastedildiği ve nakdi sermaye borcunun da bir para borcu olduğu aşikardır¹⁵⁰. İsvBK m. 633 ise "mevduat" başlığını taşımakta, nakit sermayenin İsviçre Bankacılık Kanunu'nda gösterilen bankalara yatırılacağını ihdas etmektedir. Türk ve İsviçre hukuklarında para kavramı tanımlanmamıştır¹⁵¹. Bununla beraber bir ödeme aracının para olarak kabul edilebilmesi için ihtiva etmesi gereken birtakım işlevler olduğu kabul edilmekte ve bu işlevleri taşımayan varlıklar para olarak nitelendirilmemektedir. Paranın işlevleri; değer saklama aracı olma, hesap birimi olma ve ödeme aracı olmadır¹⁵². Bu işlevlerin yanında bir kıymetin para olabilmesi için genel kabul görme özelliği taşıması gerekir¹⁵³.

Para kavramı açıklanırken farklı teori ve görüşler öne sürülmektedir. Topluluk teorisi, belirli bir topluluk içinde ödeme aracı olarak kullanılan kıymetleri para olarak tanımlarken hukuk alanında halen baskın pozisyonda olan resmi para teorisi, paranın arkasında bir devlet otoritesinin bulunması gerekliliğini savunur¹⁵⁴.

¹⁴⁸ TTK m. 127/1 (a) bendindeki para ifadesinin fiat parayı kastettiğine dair bkz: Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar, s. 114.

¹⁴⁹ TDK, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, (10.12.2022).

¹⁵⁰ Göle, s. 44.

¹⁵¹ Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 2. maddesinin (e) bendinde Türk parası; "Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan para" olarak tanımlanmıştır. İsviçre'de ise Para Birimi ve Ödeme Araçları Hakkında Federal Kanunu (WZG) 2. maddesinde Konfederasyon tarafından ihraç edilen madeni paralar, İsviçre Merkez Bankası tarafından ihraç edilen banknotlar ve vadesiz mevduatların yasal ödeme aracı olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü üzere her iki mevzuat maddesi de paranın doğrudan bir tanımını ihtiva etmemektedir.

¹⁵² Charles Proctor, "Cryptocurrencies in International and Public Law Conceptions of Money" *Cryptocurrencies in Public and Private Law* içinde, Editör: Sarah Green ve David Fox, s. 35, Oxford University Press, 2019, <http://olrl.oup.com>, Erişim: 22.06.2022.

¹⁵³ Durmush, s. 6. Ayrıca bkz: Proctor, s. 37.

¹⁵⁴ Proctor, s. 34, 37.

Para kavramının hukuki ve iktisadi karşılığı da aynı değildir. İktisadi değerlendirmeye göre ekonomik değer ifade eden ve toplumda bu ölçüyle mübadele aracı olarak kullanılabilen kıymetler para olarak kabul görmektedir¹⁵⁵. Hukuki değerlendirmeye göre para, resmi para teorisi kapsamındaki fiat paradır ve bir kıymete hukuki manada para vasfının atfedilebilmesi için o kıymetin devlet tarafından para olarak tanınması gerekmektedir¹⁵⁶. Günümüzdeki ülke paraları (fiat paralar), egemenlikle bağlantılı olarak devletlerin para basma yetkisine dayalı şekilde ihraç ettikleri ve resmi para olarak duyurdukları paralardır. Fiat paralar, değerli maden gibi başka varlıklara dayanmamaktadır¹⁵⁷. Paranın değeri, arkasında güvence veren devletin paraya ödeme kabiliyeti kazandırması, zorunlu değişim oranları, merkez bankasının kendi ürettiği parayı daha kolay kabul etmesi nedenleriyle istikrar kazanmaktadır¹⁵⁸.

3.2.2.1. Türk Hukukunda Nakdi Sermayenin İfası

Anonim şirket esas sözleşmesi, ekonomik amaçla teşekkül ettirilen tüzel kişiliğin kuruluşu, işleyişi, sona ermesi, yetkileri, sorumlulukları gibi temel konularda başvurulacak esas belgedir. Bu temel belge, emredici hükümler ilkesi gereği hukuk düzeni tarafından belirlenen asgari ve zorunlu noktaların yanı sıra, kanunun açıkça izin verdiği yerlerde pay sahiplerinin iradi olarak belirlediği noktaları da ihtiva etmektedir¹⁵⁹. Esas sözleşmenin içeriğini düzenleyen TTK 339. madde (c) bendine göre şirketin sermayesi, her payın nominal değeri ve bunların ödenmesinin şekil ve şartları esas sözleşmede bulunması zorunlu unsurlardandır. Maddenin (j) bendinde ise pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarlarının, esas sözleşmede gösterilmek zorunda olduğu düzenlenmiştir.

“En az sermaye tutarı” başlıklı TTK 332. maddede anonim şirketler için öngörülen asgari sermaye tutarı 50.000,00TL’dir. Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim

¹⁵⁵ Oruç Hami Şener, “E-Cash Sisteminde Üretilen Elektronik Paranın (Nakdi) Para Kavramı Bakımından Değerlendirilmesi” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, Özel Sayı (2007): s. 472, <https://dergipark.org.tr/en/pub/deuhfd/issue/46938/588999>, Erişim: 19.06.2022.

¹⁵⁶ Kıran, s. 2046. Şener, para kavramının belirlenmesinde sadece resmi para teorisinin ve paranın tedavül edilebilirliğinin baz alınmasını eleştirmektedir. bkz: Şener, Elektronik Para, s. 476.

¹⁵⁷ Fulmer, s. 122.

¹⁵⁸ Corinne Zellweger-Gutknecht, “Digitale Landeswährung –Elektronisch gebuchte und staatlich gedeckte Einlagen als Zahlungsmittel”, *Jusletter*, 2016.

¹⁵⁹ Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, (İstanbul: Beta, 2001), s. 5.

şirketler için ise başlangıç sermayesi 100.000,00TL'dir¹⁶⁰. Anonim şirket kuruluşunda şirket sermayesinin tamamı taahhüt edilir¹⁶¹. Bununla beraber sermayenin nakit olarak ödeneceğinin taahhüt edilmesi halinde TTK 344. madde gereği nakden taahhüt edilen payların nominal değerinin yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi şart olup kalan kısım ise şirketin tescili izleyen yirmi dört ay içinde ödenebilir¹⁶². Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi anonim şirketler için pay bedellerinin ödenmesi hükümleri saklı tutulmuştur¹⁶³.

Şirkete sermayenin nakden taahhüt edilmesi halinde, ödemenin nereye yapılacağı TTK 345. madde hükmünde gösterilmiştir. Buna göre ödenecek para, Bankacılık Kanununa tabi bir bankada, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba yatırılır. Anonim şirkete getirilen sermaye Türk Lirası cinsinden gösterilme zorunluluğuna tabi olmakla ve TBK m. 99 gereği kural olarak Türk Lirası ile ifa edilmekle birlikte¹⁶⁴, nakden taahhüt edilen sermaye borcunun ödemesinin münhasıran Türk Lirası ile yapılacağı kararlaştırılmamışsa, sermaye borcu yabancı paranın Türk Lirası'na çevrilmesi ile ifa edilebilir¹⁶⁵. Bunun yanında öğretide, Türk lirası cinsinden rayıcı bulunan yabancı paranın da nakdi sermaye olarak taahhüt edilmesinin mümkün olduğunu savunan görüşler de mevcuttur¹⁶⁶. Esas sözleşmede bir miktar yabancı paranın taahhüt anındaki Türk Lirası üzerinden değeri gösterilerek taahhüt

¹⁶⁰ Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 56. Özel kanunlarla bankalar, finans kuruluşları, sigorta şirketleri, yatırım ortaklıkları, finansal kiralama şirketleri gibi anonim ortaklıkların asgari sermayeleri farklı ve daha yüksek tutarlarda belirlenmektedir. bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 200.

¹⁶¹ Bilgili ve Demirkapı, s. 200.

¹⁶² Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 59. Esas sözleşmede, taahhüt edilen nakdi sermayenin tamamının kuruluşta ifa edilmesinin yahut 24 aylık sürenin kısaltılmasının öngörülebileceğine dair bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 200.

¹⁶³ SerPK m. 12 uyarınca ihraç olunan pay bedellerinin tam ve nakden ödenmesi şarttır. Yine TTK 346. madde hükmünce halka arz edilecek payların karşılığı da şirketin tescilinden itibaren en geç iki ay içinde satıştan elde edilen gelire ödenir. Halka arz edilip de süresinde satılmayan payların bedellerinin tamamı, süresinde halka arz edilmeyen payların bedellerinin ise, yüzde yirmibeşi iki aylık süreyi izleyen üç gün içinde ödenir.

¹⁶⁴ Göle, nakdi sermaye koyma borcunun bir para borcu olmasından bahisle eBK m. 83 hükmünce para borçlarının memleket parası ile ödenmesi gerektiğini, ancak memleket parasından kastın ne olduğunun kanunda açık ifade ile yer almadığını, eBK m. 83/2 hükmünce ödemenin yabancı memleket paraları ile yapılabileceğini ancak Türk Parasının Kıymetinin Korunması Hakkında Kanun ve 17 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı karşısında yabancı memleket parası ile ödeme yapmanın sınırlı olduğunu ifade etmiştir. bkz: Göle, s. 44-45. Sevi, Alman hukukunda, nakdi sermaye borcuna ilişkin ödemenin kanuni para ile ödenmesi gerektiği hükmü doğrultusunda nakdi sermayenin ancak ülke parası ile ödenebildiğini ortaya koymuştur. TTK'da ise böyle bir zorunluluk getirilmemekle beraber nakit sermaye borcunun TBK m. 99 hükmü gereği Türk Lirası ile ödeneceğini eklemiştir. bkz: Sevi, s. 233.

¹⁶⁵ Göle, s. 46. Sevi, s. 162. Fatma Tuğçe Elmas, "Sermaye Şirketlerinde Ayni ve Nakdi Sermayenin Getiriliş Usulü" *Konya Barosu Dergisi* C. 1, S. 1 (2017): 13-36, s. 19, Jurix, <https://offcampus.ihu.edu.tr:2269/article/12766>, Erişim: 10.10.2022.

¹⁶⁶ Özkan, s. 1401. Ayrıca bkz: Elmas, s. 19-20.

edilmesinin, borcun konusunun yine bir para borcu olması nedeniyle bir nakdi sermaye taahhüdü olduğu ifade edilmektedir¹⁶⁷. Bunun için yabancı paranın Türk Lirası cinsinden bilirkişi değerlemesinin de gerekli olmadığı, taahhüt anındaki kur değeri üzerinden ifade edilmesinin yeterli olduğu belirtilmiştir¹⁶⁸. Bu görüşe karşılık, sermayenin teşekkülü ilkesi uyarınca sermayenin ülke parası cinsinden tespit edilmesi gerektiği, yabancı para birimlerinin ülke parası ile bire bir aynı değerde olmamasının ülke parası cinsinden bir değerlemeyi gerekli kıldığı, değerlendirme prosedürünün ise şirkete nakdi sermaye getirilmesinde değil aynı sermaye getirilmesinde izlenen bir adım olması nedeniyle yabancı ülke paralarının şirkete aynı sermaye olarak getirilmesi gerektiğine dair görüş de mevcuttur¹⁶⁹.

Ödeme yapıldıktan sonra ticaret siciline sunulmak üzere bankadan ilgili tutarın yatırıldığına dair bir mektup alınır¹⁷⁰. Şirketin tescil edilerek tüzel kişilik kazanmasıyla, durum kendisine yazı ile bildirilen banka, yatırılan parayı yalnızca şirkete öder. Kurulmakta olan şirket adına açılan hesap blokeli bir hesap olup şirket tüzel kişilik kazanıncaya kadar yatırılan meblağ üzerinde bir tasarruf gerçekleşmemekte, şirketin 3 ay içerisinde tüzel kişilik kazanamaması halinde yatırılan meblağ sahiplerine iade edilmektedir.

3.2.2.2. İsviçre Hukukunda Nakdi Sermayenin İfası

İsvBK'da esas sözleşmeyi düzenleyen 626. maddede, esas sözleşmede bulunması zorunlu unsurlardan olan sermaye miktarı ve nasıl ödenecekleri, maddenin 3. fıkrasında yer almaktadır. İsvBK 621. maddeye göre en az sermaye tutarı 100.000 İsviçre Frangıdır. İsvBK 632. madde hükmüne göre şirket kuruluşunda her payın

¹⁶⁷ Sevi, s. 162.

¹⁶⁸ Sevi, s. 162.

¹⁶⁹ Christoph K. Widmer, *Die Liberierung im schweizerischen Aktienrecht*, (Zurich: Schulthess, 1998), s. 217. Basit kuruluşun en belirgin özelliğinin bilirkişi değerlemesi sürecinden bağımsızlık olduğu ifade edilmektedir. bkz: Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), s. 64. Bu ifade dikkate alındığında, ayrıca bir değerlendirme gerektiren malvarlığı unsurlarının aynı sermaye olarak şirkete getirilmesi gerektiğini savunan görüş haklı görülebilir.

¹⁷⁰ Banka yazısında yatırılan meblağın ve bu meblağın kim tarafından yatırıldığına dair bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 239.

nominal değerinin en az yüzde yirmisinin ödenmiş olması gerekmektedir¹⁷¹. Her halükarda ödenmiş sermaye tutarı en az 50.000 Frank olmalıdır.

Sermaye borcunun nakden ifası İsvBK 633. maddede tanzim edilmiştir. Buna göre nakdi katkılar, İsviçre Bankacılık Kanunu'na tabi bir banka nezdinde açılacak ve şirketin özel tasarrufuna tahsis edilecek bir hesaba depo edilmelidir¹⁷². Şirket tescil edildikten sonra¹⁷³ banka tarafından blokaj kaldırılır. İsvBK m. 631/4 hükmünde de noter onayı alınması gereken vesaik arasında bankaya yatırılmış sermayeye ilişkin banka yazısı da sayılmıştır¹⁷⁴. Banka yazısında, açılan hesaba yatırılan paranın tutarı, hesabın münhasıran şirketin tasarrufuna tahsis edildiği ve blokeli bir hesap olduğu açıkça belirtilmelidir¹⁷⁵. İsvBK'da yukarıda bahsedildiği üzere 2023 öncesinde sermaye İsviçre Frangı üzerinden gösterilmek mecburiyetinde olmakla birlikte revizyon ile, şirketin faaliyetleri yönünden önem arz etmesi koşuluyla, Frank dışındaki para birimleri üzerinden de sermaye tespit edilebilecek ve şirketin defterleri de bu para birimi üzerinden tutulacaktır. Bu para birimleri de fiat paradır¹⁷⁶. İsvBK'da da anonim şirketlere ilişkin hükümlerde nakdi sermaye borcunun ülke parası ile ödeneceğine ilişkin bir hüküm olmamasına rağmen nakdi sermaye koyma borcunun ülke parası ile ifa edileceği belirtilmektedir¹⁷⁷. Nakit taahhüdünün ülke parası ile ödeneceği görüşünün temelini, borçlar hukuku bağlamında İsvBK m. 84 oluşturmaktadır. İsvBK m. 84'e göre para borçları borcun doğduğu para birimi ile ödenir. Ödemenin, ödeme yerinin ülke parası dışında bir para birimi ile yapılması kararlaştırılmışsa, aynen ifa kaydı bulunmadığı takdirde borç, ödeme günündeki kur üzerinden ülke parası ile ödenebilir¹⁷⁸. Fakat asıl anonim şirketler hukuku bağlamında, nakdi sermaye koyma borcunun ülke parası (İsviçre Frangı) ile ödenmesi gerektiğini ileri süren görüşün temelini, 2.2.2.1. numaralı "Türk hukukunda nakdi sermayenin ifası" başlığında da

¹⁷¹ Asgari sermaye tutarı, Türk hukukunda da benzer düzenlemeler yapıldığı üzere, bankacılık, yatırım, sigorta gibi belirli faaliyetlerde bulunacak anonim şirketler için ilgili kanunlarda daha yüksek tutarlarda belirlenmiştir. bkz: Bauen ve Barnett, s. 42.

¹⁷² Thomas G. Albert "Crypto Nation Switzerland - A Legal and Regulatory Overview on Recent Developments" *Journal of International Banking Law and Regulation*, C. 33, S. 9 (2018): s. 328.

¹⁷³ Şirket, ancak tescille birlikte tüzel kişilik kazanacaktır. bkz: İsvBK m.643 Ayrıca bkz:Watter, Faruque ve Kanzig, s. 501.

¹⁷⁴ Ayrıca bkz: HregV m. 43 f bendi.

¹⁷⁵ Bertrand, s. 32.

¹⁷⁶ bkz: Euro, Amerikan Doları, Pound ve Japon Yeni.

¹⁷⁷ Widmer, s. 217.

¹⁷⁸ İlgili hüküm gereği esas sözleşmede nakit sermaye koyma taahhüdü yabancı para birimi üzerinden yapılmışsa borç yabancı ülke parası ile de ödenebilir.

değinin olduğu üzere, sermayenin ülke parası (İsviçre Frangı) ile gösterilmek zorunda olması nedeniyle, değeri doğrudan İsviçre Frangı ile ifade edilemeyen her malvarlığı unsurunun şirkete aynı sermaye olarak getirileceği savı oluşturmaktadır¹⁷⁹. Bu görüşe rağmen ve kural para borcunun ülke parası ile ödenmesi olmakla beraber İsviçre’de ticaret sicili uygulamasında uzun yıllardır nakit sermaye taahhüdünden doğan borç, İsviçre Frangına serbestçe dönüştürülebilir para birimleri ile ödenebilmektedir¹⁸⁰. Revizyon tasarısında ise süregelen bu uygulamanın yasalaştırılması amaçlanarak tasarının m. 633/3 hükmünde, sermayenin belirlendiği para biriminin dışında bu para birimine serbestçe dönüştürülebilen başka paralar ile de sermaye borcunun ödenebileceği ihdas edilmektedir¹⁸¹.

3.2.3. Aynı Sermaye

TTK’da anonim şirketlere ilişkin hükümlerde aynı sermaye ve nakdi sermaye olarak iki ayrı sermaye türü gösterilmiştir, ancak aynı sermaye ve nakdi sermaye arasındaki farkı açıklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber gerek ticaret şirketleri için genel kural olarak TTK 127. ve 128. madde hükümleri, gerek anonim şirketler özelinde TTK 342, 343, 344 ve 345. maddeler incelendiğinde, para haricindeki tüm malvarlığı değerlerinin anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirildiği anlaşılmaktadır¹⁸². İsviçre hukukunda da aynı ve nakdi sermaye arasındaki fark belirtilmemiştir ancak yukarıda bahsedildiği üzere sermaye niteliği taşıyıp da nakdi sermaye olmayan değerler aynı sermaye olarak değerlendirilmektedir. Nakdi sermaye, haiz olduğu değeri başlı başına kendisi taşımaktayken aynı sermaye olarak getirilen

¹⁷⁹ Widmer, s. 217.

¹⁸⁰ Federal Council, Botschaft zur Änderung des Obligationenrechts (Aktienrecht), s. 483. Ayrıca bkz: Müller, Stoltz Kallenbach, s. 1321. Ayrıca bkz: Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 415. Bernard, s. 33. Bernard’a göre banka tarafından verilecek teyit mektubunda bankaya depo edilen yabancı paranın valör tarihindeki CHF karşılığının da gösterilmesi gerekir.

¹⁸¹ Böckli, Revizyon Tasarısı’nın nakdi sermaye borcunun yabancı para birimleri üzerinden gösterilmesi ile ilgili değişikliği, ilgili yabancı para biriminde bir değer kaybı meydana gelmesi halinde bu durumun alacaklıların korunması ilkesini ihlal edebileceği gerekçesiyle eleştirmiştir. bkz: Peter Böckli, “Eine Blütenlese der Neuerungen im Vorentwurf zur Aktienrechtsrevision Vorabversion” *Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* C. 1 (2015): s. 2, <https://silo.tips/download/eine-blutenlese-der-neuerungen-im-vorentwurf-zur-aktienrechtsrevision>, Erişim: 06.07.2022.

¹⁸² Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014, s. 306. Domaniç, s.185. Sevi, s. 151-152. Akdağ Güney, s. 95. Bununla beraber, özel kanunlara tabi bazı şirketler açısından durum farklılık arz etmektedir. Örnek olarak Finansal kiralama şirketleri, sigorta şirketleri, bankalar, yatırım ortaklıkları gibi şirketlere aynı sermaye getirilmesi mümkün değildir. Bu şirketlerin sermayelerinin nakden ödenmesi gerekir. Keza TTK m. 346’ya göre halka arz edilecek payların bedelleri de nakden ödenecektir. Gayrimenkul yatırım ortaklıklarında ise Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği’nde gösterilen sınırlar dahilinde aynı sermaye getirilmesine izin verilmektedir. bkz: Akdağ Güney, s. 95.

değerler paradan başka varlıklar olduğundan ayrıca nakdi bir değerlemeye ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç, aynı sermaye unsurlarının birtakım özellikler taşımalarını gerekli kılmaktadır. Türk ve İsviçre hukuklarında bir malvarlığı değerinin anonim şirkete getirilebilecek aynı sermaye olarak nitelendirilmesi için taşınması gereken özellikler ayrı başlıklarda incelenecektir.

3.2.3.1. Türk Hukukunda

Anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecek değerler bahsinde, TTK m. 126 yollaması nedeniyle öncelikle TTK m. 127'deki unsurlara değinilmiştir. Öğretide TTK'da üç tür sermaye olduğu, bunların aynı sermaye, nakdi sermaye, kişisel emek ve ticari itibar oldukları ifade edilmiştir¹⁸³. TTK 127. maddede örneklenen para ile kişisel emek ve ticari itibar dışındaki, sermaye niteliğini haiz malvarlığı değerlerinin tamamı aynı sermaye niteliğinde bulunmaktadır¹⁸⁴. Anonim şirketlere münhasır bölümde yer alan, "Aynı sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları" başlıklı TTK m. 342 hükmü, örnekleme yönünden TTK 127. maddeyle mukayese edildiğinde dar bir maddedir. Esasen TTK 342. madde, TTK 127. maddenin, aynı sermaye olarak değerlendirilebilme için gerekli kriterleri toparlayan ve anonim şirketlere özgü olması sebebiyle TTK 127. maddedeki unsurlara istisna getiren şeklidir. Bu nedenle kanun sistematığına göre tasarladığımız çalışmamızda tekrara düşmemek adına anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilebilecek değerlerin neler olduğu hakkında başkaca açıklama yapmayarak çalışmamızın 3.2.1.1. numaralı başlığındaki açıklamalarımıza atıf yapıyoruz. Ancak TTK m. 342 özelinde aynı sermaye olarak getirilebilme için gerekli kriterleri ayrıca incelemekte fayda görüyoruz. Mezkur hüküm

Üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.

(2) 128 inci madde hükmü saklıdır.

¹⁸³ Kendigelen ve Kırca, s. 187. Bilgili ve Cengil ise nakdi ve aynı sermayenin yanında emek ve fikir sermayesini saymışlardır. bkz: Sermaye, s. 13.

¹⁸⁴ Kendigelen ve Kırca, s. 187

şeklinde. Buna göre TTK 342. madde kapsamında beş koşul, aynı sermaye olarak addedilebilme kriteri teşkil etmektedir.

3.2.3.1.1. Malvarlığı Unsuru Teşkil Etme

Anonim şirketlerin ekonomik amacı uğruna faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi ve şirket alacaklılarının temin edilmesi için teşekkül ettirilen sermaye, her şeyden önce nakit olarak ifade edilen¹⁸⁵, parasal karşılığı olan bir değerdir. Bu nedenle, pay sahiplerinin şirkete sermaye koyma borcu sebebiyle ifa edecekleri edimleri de parasal karşılığı olan bir malvarlığı değeri olmalıdır¹⁸⁶. TTK 342. maddede kavram olarak tercih edilen malvarlığı unsurları ibaresinin eşya hukuku bağlamında bir mameleki, mülkiyet hakkına konu bir malı kastetmekten ziyade bilanço hukuku bağlamında nakden değerlendirilebilen varlıkları kastettiği belirtilmiştir¹⁸⁷. Gerçekten de aksi bir kabulün varlığı halinde, sırf hak ya da mal olarak nitelendirilemediği için esasında hem şirketin faaliyetleri için önem arz eden hem de parasal kıymeti büyük değerlerin anonim şirketlere sermaye olarak getirilmeleri mümkün olmayacaktır. Biz de TTK 342. madde hükmünü TTK 127. madde ile beraber değerlendirdiğimizde “Anonim Şirkete Sermaye Olarak Getirilebilecek Değerler” başlığı altında da açıkladığımız üzere¹⁸⁸, getirilecek değere hukuk düzeni tarafından mülkiyet koruması verilir verilmeyeceği, hak statüsü tanınıp tanınmadığı ayırt edilmeden diğer kriterleri taşıması halinde ekonomik değeri haiz öğelerin sermaye olarak getirilebileceği düşüncesindeyiz.

3.2.3.1.2. Nakden Değerlendirilebilme

Anonim şirket sermayesinin nakden ifade edilmesi mecburiyeti, para ile ölçülebilirliğin bir görünümüdür. Aynı sermaye unsurunun para ile ölçülebilmesi

¹⁸⁵ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 291. Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, (İstanbul: Yetkin Yayınları, 2022), s. 231.

¹⁸⁶ İkinci Yönergenin 7. maddesinde “Esas sermaye yalnızca ekonomik değeri olan malvarlığından oluşturulabilir.” denmektedir. bkz: Yıldız, İkinci Konsey Yönergesi, s. 22.

¹⁸⁷ Çonkar, s. 49. Hasan Karşoğlu, “Kripto Paraların Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi Sorunu” *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C. 18, S. 205 (2022): s. 131. İsviçre’de de bu bağlamda varlığın hukuki niteliğinin değil ekonomik yaklaşımın esas alındığına dair bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1323. Ayrıca bkz: Bertrand, s. 24.

¹⁸⁸ bkz: s. 24.

gerekmektedir¹⁸⁹. Anonim şirkete aynı sermaye olarak getirilecek malvarlığı değerlerinin nakden değerlendirilebilmesi, muhtemel bir satış bedelinin bulunmasını gerekli kılmaktadır. Diğer bir ifade ile getirilecek malvarlığı unsuru, ekonomik bir değeri haiz olmanın yanında paraya çevrilebilmelidir¹⁹⁰. TTK 342. maddenin gerekçesine bakıldığında sermayenin korunması ilkesinin hizmet ettiği amaçların temin edilebilmesinin, sermaye olarak konulan değerlerin nakden değerlendirilebilmesi ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

3.2.3.1.3. Devrolunabilme

Aynı sermayenin nakdi sermaye gibi değerini üzerinde taşıyamaması nedeniyle, anonim şirketlere getirilmesinin mevzuat kuruluş olarak değerlendirildiği ve bu kuruluşa yönelik işlemlerin yalnızca değerlendirme yönünden değil şirketin tasarrufuna hazır kılınması için de ağırlaştırılmış bir sürece tabi tutulduğu aşikardır¹⁹¹. Esasen malvarlığı unsuru teşkil etme, nakden değerlendirilebilme, devrolunabilme ve devamında ele alacağımız kriterlerin tamamı, sermaye unsuru olarak konulacak değerlerin paraya çevrilebilme kabiliyeti olup olmadığının teyidi maksadıyla getirilmiş ölçütlerdir¹⁹². Şüphesiz ki bu durum da sermaye üzerinde şirketin serbest bir tasarrufunun bulunmasını icap ettirir. Devrolunabilme, şirkete getirilmek istenen kıymetin şirkete devrinin önünde hukuki ve fiili bir engel bulunmamasını, şirketin getirilecek ayın üzerinde doğrudan ve sınırsız olarak kullanım ve değerlendirme hakkına sahip olmasını içerir¹⁹³. Bu kapsamda öğretilerde devrolunabilmenin; devrolunacak değerlerin mülkiyetinin değil bu değerlerin barındırdığı ekonomik menfaatin devrolunabilirliğini temel aldığı ifade edilmektedir¹⁹⁴. Öğretilerde bazı müellifler, devrolunabilirliğin sermayenin şirkete devrinin yanında şirketten de üçüncü kişilere devri ve

¹⁸⁹ Çonkar, s. 55.

¹⁹⁰ Çağlar Manavgat, "Kuruluş ve Sermaye" *Anonim Şirketler Hukuku* içinde, yazar İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat. (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü), 2013, s. 351.

¹⁹¹ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014, s. 305. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), s. 272. Akdağ Güney, s. 94.

¹⁹² Benzer yönde bkz: Elmas, s. 16.

¹⁹³ Akdağ Güney, s. 97.

¹⁹⁴ Çonkar, s. 75. Yazar bu duruma örnek olarak da intifa hakkının şahısla kaim haklardan olması nedeniyle hakkın kendisinin devredilmesinin mümkün olmadığını ancak hakkın kullanımının devredilebileceğini göstermiştir. Ayrıca bkz: Karşlıoğlu, s. 130. Pulaşlı, TTK m. 131'deki karineler gereğince şirkete sermaye olarak konulan ayınların mülkiyetinin şirkete ait olduğu kabul edileceğinden, bir kullanma ya da faydalanma hakkının sermaye olarak getirilmesi halinde bu durumun esas sözleşmede açıkça belirtilmesi gerektiğini ifade etmektedir. bkz: Pulaşlı, *Şerh*, s. 202.

haczedilebilirliği kapsadığını ileri sürmektedir¹⁹⁵. Bununla beraber devredilebilirlik kriterinin esasında anonimlik gereği sermayeyi koyan ile sermaye arasındaki bağın koparılması olması¹⁹⁶ ve bu kriterin sermaye değerinin şirketten üçüncü kişilere devrini de kapsadığını kabul etmenin “*şirkete konan sermayenin çelik bir kasada muhafaza edilmiyor olması*” ve bu özelliğin her zaman muhafaza edilebileceğinin garanti edilememesi¹⁹⁷ sebebiyle haczedilebilirliğin bir ayni sermaye olma ölçütü olarak değerlendirilmesi eleştirilmiştir.

3.2.3.1.4. Haciz, Tedbir ve Sınırlı Ayni Haklardan Ari Olma

şirkete ayni sermaye olarak getirilmesi tasarlanan değerin TTK 342. maddede sınırlı olarak sayılan tahditlerden ari olması gerekir¹⁹⁸. Konulacak değerin üzerinde haciz, tedbir, sınırlı ayni hak olmadığına dair Ticaret Sicili Yönetmeliği’nin 69. maddesine göre sicili olan değerler için ilgili sicilden yazı alınmalıdır. Bu kıstasın ticaret şirketlerine ilişkin genel hükümler yerine sermaye şirketleri olan anonim ve limited şirketler özel hükümlerinde saptanmış olmasının sermayenin ve şirket alacaklılarının korunması ile alakalı olduğu ifade edilmiřtir¹⁹⁹. İkinci Yönerge veya İsviçre hukukunda buna benzer nitelikte bir düzenleme mevcut deđildir²⁰⁰.

¹⁹⁵ Sevi, s. 156. Ayrıca bkz: A. Ece Kaya, *Anonim şirkete Sermaye Koyma Borcu ve Yerine Getirilmemesinin Hukuki Sonuçları*, (İstanbul: Yetkin Yayınları, 2021), s. 25. Ayrıca bkz: Küçükkurt, s. 84.

¹⁹⁶ Kişisel emek ve ticari itibarın anonim şirketlere sermaye olarak getirilememe nedenlerinden biri de kişiye bağlı olmaları, sermayeyi koyan ile aralarındaki bağın koparılamaması olarak gösterilmiştir. bkz: Yusufoglu, s. 40.

¹⁹⁷ Çonkar, s. 52.

¹⁹⁸ Bu ölçüt doktrinde birtakım eleştirilere maruz kalmıştır. Filhakika bir taşımaz üzerinde bulunan geçit irtifakı ile oturma hakkı yahut haciz ayni kefede değerlendirilmemelidir. bkz: Çonkar, s. 88. Nitekim bazı tahditler taşınmazın değerini etkilese de taşınmazdan beklenen ekonomik menfaati tümüyle ortadan kaldırmayacaktır.

¹⁹⁹ bkz: Gerekeçe. Ayrıca bkz: Manavgat, s. 352. Öğretide bu düzenleme ile sermayenin korunmasının yanında şirketin sermaye üzerinde sınırsız tasarruf edebilmesinin de sağlandığı ifade edilmektedir. bkz: Necla Akdağ Güney ve Mustafa Alper Gümüş, “Taşınrıların Anonim şirkete Esas Sermaye Olarak Getirilmesi” *Regesta Hukuk Dergisi*, C. 3, S. 3 (2013): s. 4.

²⁰⁰ Yusufoglu, s. 44. İsvBK’da ve revizyon tasarısında da açıkça tahditlerden ari olma bir ayni sermaye şartı olarak yer almamaktaysa da varlıkların şirkete devri önünde bir engelin bulunmaması, bunun yanında şirkete devrinden sonra da serbestçe tasarruf edilebilir olması gerektiği tasarıda kaydedilmiştir. bkz: Botschaft, s. 490.

3.2.3.1.5. Hizmet Edimleri, Kişisel Emek, Ticari İtibar ve Vadesi Gelmemiş Alacakların Sermaye Olarak Konulamaması

TTK 342. maddenin ilk cümlesi aynı sermaye olma ölçütlerini gösterirken ikinci cümlesi hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların sermaye olamayacağını hüküm altına almaktadır. İkinci cümle, aynı sermaye olma/olmama için ölçüt getirmekten ziyade doğrudan nelerin olamayacağını dışlama yöntemiyle saymıştır. Kanunun gerekçesinde hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesinin yasaklanması hususunda bir açıklama bulunmamakla birlikte kişisel emek ve ticari itibarın kişiye bağlı olması, bu nedenle şirkete devredilemeyeceği ve şirketin tasarrufuna bırakılamayacağına işaret edilerek anonim şirketlere sermaye olarak getirilemeyecekleri belirtilmektedir²⁰¹. Bunun dışında, emek ve ticari itibarın bilançoda net bir tutarda gösterilemeyeceği, değerlerinin kesin olarak belirlenebilir olmadığı, buna yönelik hesaplama standartlarının bulunmaması da bu ögelerin anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesine engel teşkil etmektedir²⁰². İsviçre şirketler hukuku revizyon tasarısında da alacaklıların korunması prensibi doğrultusunda kişisel emek, kişisel beceriler, muaccel olmamış hakların aynı katkı için uygun olmadığı belirtilmiştir²⁰³. Vadesi gelmemiş alacakların anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesinin engellenmesindeki gerekçe de Kanunun gerekçesinde zikredilmiş değildir. Doktrinde, vadesi gelmemiş alacakların, aynı sermaye kabul edilme ehliyeti verilen birçok sermaye ögesine göre daha kolay bir şekilde kabul edilebilir oldukları vurgulanarak, esasında bu engelin teorik bağlamda haklı bir gerekçesinin bulunmadığı ileri sürülmüştür²⁰⁴.

²⁰¹ Yusifoğlu, s. 40. İmregün'e göre emeğin devredilebilir nitelikte olmaması, ayrıca şirketin emek üzerinde malik sıfatıyla hareket etmesinin de kabil olmaması nedenleriyle emek anonim ortaklığa sermaye olarak getirilemez. bkz: İmregün, s. 26. Benzer yönde bkz: Pulaşlı, *Şerh*, s. 208. Kişisel emek ve ticari itibarın nakden hesaplanabilir olmaması ve devri kabil olmaması nedeniyle anonim şirkete katılma payı olamayacağına dair bkz: Fahıman Tekil, *Anonim Şirketler Hukuku*, (İstanbul, 1993), s. 60.

²⁰² Tekil, *Anonim Şirketler Hukuku*, s. 61. Pulaşlı, *Şerh*, s. 207. Mehmet. Bahtiyar, "Anonim ve Limited Şirketlere Konulacak Aynı Sermaye Unsurları Üzerinde Sınırlı Aynı Hak Bulunmaması Şartına İlişkin Bazı Değerlendirmeler" *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 18, S. 2 (2021): 515-528, s. 519.

²⁰³ Botschaft, s. 491.

²⁰⁴ Çonkar, s. 158-159.

3.2.3.2. İsviçre Hukukunda

İsvBK'nın "Ayni katkı" başlıklı 634. maddesine göre ayni katkıların sermaye olarak kabul edilebilmesi için (1) ayni katkı yazılı ve resmi bir senede bağlanmalı, (2) şirket tescil edilir edilmez, ayni sermaye ögeleri üzerinde malik sıfatıyla doğrudan doğruya tasarruf edebilmeli ya da tapu siciline kayıtsız ve şartsız olarak tescil hakkını kazanmalı, (3) denetim onaylı bir kurucular beyanı bulunmalıdır.

Bahsedildiği üzere yürürlükteki mevzuatta hangi tür malvarlığı değerlerinin ayni sermaye olarak şirkete getirileceğine ilişkin örnekleme veya kriterler bulunmamaktadır. Bununla beraber şirkete getirilmek istenen nakit harici malvarlığı değerinin ayni sermaye niteliğini haiz bulunması için 4 kriteri ihtiva etmesi gerektiği hususunda İsviçre öğretisinde, içtihadında ve ticaret sicili uygulamasında görüş birliği bulunmaktadır²⁰⁵. 2023'te yürürlüğe girecek olan tasarıda ise "Ayni katkı" başlıklı 634. maddenin ilk fıkrasında ayni sermaye olarak kabul edilme için gerekli kriterler 4 bent halinde gösterilmiştir. Bu kriterler, öğreti, uygulama ve yargı kararlarındaki konsensusa uygun olarak; getirilen değer aktifleştirilebilir olması, devredilebilir olması, tasarruf edilebilir (kullanılabilir) olması ve paraya çevrilebilir olmasıdır²⁰⁶. Bu kriterler ayrı başlıklar halinde biraz daha detaylı olarak incelenecektir:

²⁰⁵ EHRA, Mitteilung betreffend Sacheinlage und Sachübernahme, 2001, s. 2-3, https://ehra.fenceit.ch/wp-content/uploads/sites/54/download_files/weisungen/mitteilung/de/Mitteilung+EHRA+vom+15.08.2001+betreffend+Sacheinlage+und+Sach%C3%BCbernahme.pdf Erişim: 26.10.2022 Ayrıca bkz: Markus D. Vischer, "Sachübernahmen als verdeckte Sacheinlagen" *SZW/RSDA*, 2012: s. 292, https://www.walderwyss.com/user_assets/publications/1249.pdf, Erişim: 26.10.2022.

²⁰⁶ Getirilecek ayni sermaye ögesinin şirketin faaliyeti ile bağlantılı olması şartı aranmamaktadır. bkz: Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 99. Türk hukukunda ise 2016'da yürürlükten kaldırılan "Kurucular beyanı" başlıklı 349. maddedeki "*Beyanda, ayni sermaye konuluyor, bir ayın ya da işletme devralınıyorsa, bunlara verilecek karşılığın uygunluğuna; bu tür sermayenin ve devralmanın gerekliliğine, bunların şirkete olan yararlarına ilişkin belgeli, gerekçeli ve kesin ifadedi açıklamalar yer alır.*" ifadesiyle ayni şirketin faaliyetiyle bağlantılı olması gerekliliği artık bulunmamaktadır. Kurucular beyanı mevzof kuruluş açısından önem arz eden bir husustur. Nitekim bu beyanda şirkete sermaye olarak ayın konuluyor ya da bir ayın yahut işletme devralınıyorsa bunlara verilecek karşılıkların uygunluğunun, bu sermayenin veya devralmanın gerekliliğinin, bunların şirkete olan yararlarının belgeli, gerekçeli ve kesin ifadelerle beyan edilmesi; menkul kıymet iktisap edilmekteyse bunların ihraççıların son üç yıllık konsolide finansal tablolarına ilişkin bilgilerin açıklanması gerekmektedir. bkz: Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 100. Aynın şirketin faaliyeti ile ilgili olması hususu, sermaye olarak konulan malvarlığı ögesinin salt şirket faaliyetinde kullanılmayıp amacı kâr etmek olan şirketin sermayenin kendisinden de kâr edebileceği, sermaye ögesini farklı şekillerde değerlendireceği göz önüne alındığında kanaatimizce yürürlükten kaldırılması isabetli bir noktadır. Bununla beraber kurucu beyanında yer alması gereken özellikli noktalar sermayenin korunması, kamunun aydınlatılması ve dürüst resim ilkesi ile mevzof kuruluşu nitelikli yapan hususlar doğrultusunda gereksiz değildir.

3.2.3.2.1. Bilançoda Aktifleştirilebilir Olma

Bilanço; belirli bir tarihte işletmenin varlıklarını, yükümlülüklerini ve özkaynaklarını gösteren finansal tablo olarak tanımlanmaktadır²⁰⁷. Bilançoda aktifleştirilebilir olma; getirilen malvarlığı değerinin ekonomik bir değerinin bulunması²⁰⁸, şirketin bilançosunda pozitif bir değer ile ifade edilebilir olmasıdır. Nitekim ekonomik bir değer ifade etmeyen bir varlığın sermaye teşkil etmesi düşünülemez. Bu noktada getirilen değer hukuki nitelemesi göz önüne alınmasa da sermaye olarak getirilmek istenen değer aktifleştirilebilir olması için hukuk düzenince yasaklanmamış olması gerekmektedir²⁰⁹. Ceza hukuku ya da düzenleyici otoriteler tarafından yasaklanmamış olma tabirine örnek olarak FINMA'nın herhangi bir kripto para birimine karşı bir müdahalede bulunması halinde bu kripto paranın sermaye olarak getirilemeyeceği örnek verilmiştir²¹⁰.

Bunun yanında, İsvBK'nın bilanço ile ilgili hükümlerini tanzim eden 959. maddesi, işlem geçmişine dayalı olarak şirkete getirilen değerlerin bilançoda gösterilebileceği, böyle bir dayanağı olmayan değerlerin bilançoya kaydedilemeyeceği hükmünü ihtiva etmektedir. İşlem geçmişinden kasıt bir hukuki işlem sonucu iktisap, üretim sonucu iktisap ya da aslen iktisap gibi yollarla değer şirkete kazandırılması olup gelecekte doğması beklenen değerler bilançoya kaydedilemez²¹¹. Bu nedenle aktifleştirilebilirlik değerlendirmesi yapılırken İsvBK 959. madde de göz önüne alınmalıdır.

3.2.3.2.2. Devrolunabilme

Devrolunabilirlik, şirkete sermaye olarak getirilmesi amaçlanan değer şirkete devrinin hukuken (yasal ya da sözleşmesel) ve fiilen mümkün olmasıdır²¹². Örneğin denetleyici otoritelerin bir kripto para birimini yasaklaması halinde devredilebilirlikten söz edilemeyeceği açıktır. Ancak kripto para biriminin bir borsası

²⁰⁷ Raziye Aksu Özkan, *Finansal Tabloların Tutulması ve Hukuksal Sonuçları*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), s. 166.

²⁰⁸ Raphaël Soubeiran, "Qualifizierte Gründung, Sacheinlage in Kryptowährung" *TREX*, S. 1, s. 40, 2022.

²⁰⁹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1321.

²¹⁰ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1324. Aynı yönde bkz: Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 99.

²¹¹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1324.

²¹² Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1325. Botschaft, s. 490. Ayrıca bkz: Bertrand, s. 39.

mevcutsa ve kara para aklama gibi hukuka aykırı faaliyetlerle ilişkilendirilemiyorsa kripto paranın işlem gördüğü bir mecra bulunduğundan bu kripto parayı sermaye değeri olarak kabul etmemenin söz konusu olamayacağı ifade edilmektedir²¹³.

3.2.3.2.3. Tasarruf Edilebilir Olma

İsvBK m. 634/2’de, aynı sermaye olarak getirilen değerın şirket ticaret siciline tescil edildiği anda koşulsuz olarak şirketin tasarrufunda bulunması bir şart olarak koşulmuştur. Öğretide de bu kriter, şirketin mülkiyeti kazanması ile beraber sermaye olarak konulan değer üzerinde tasarrufa sahip olması olarak açıklanmıştır²¹⁴. Aksi halde sermaye, işlevini karşılayamayacaktır²¹⁵.

3.2.3.2.4. Paraya Çevrilebilir Olma

Anonim şirketlerde esasen konulan değerın sahip olması gereken özellikler belli bir ekonomik karşılığa dönüşmesi noktasında toplanmaktadır. Diğer bir deyişle ne tür sermaye getirilirse getirilsin bu sermayenin ederinin nakit olarak gösterilmesi gibi, sermaye şirkete konduktan sonra da bir gün nakde çevrilebilir olması için gerekli tüm özellikleri haiz olmalıdır. Alacaklıların güvence altına alınması amacıyla geliştirilen mekanizmada, paraya çevrilebilirlik önem taşımaktadır²¹⁶. Paraya çevrilebilirlik ölçütü bazı yazarlarca “satılabilir olma” şeklinde ifade edilerek²¹⁷ sermaye olarak konulan değerın en azından sınırlı bir piyasasının olması ve bu piyasada işlem görme kabiliyetinin bulunması gerekli görülmüştür²¹⁸.

²¹³ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 100.

²¹⁴ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 100.

²¹⁵ Her ne kadar İsviçre hukukunda Türk hukukundaki gibi aynı sermaye ögesinin tahditlerden ari olması kaydı bulunmasa da denetim onayını verecek denetçinin konan sermaye değerinin geçerliliğini, sermayeyi koyanın sermaye ögesi üzerinde ekonomik bir hakkının varlığını ve şirketin kullanımını engelleyecek sözleşmeler ile bağlı olup olmadığını incelemesi gerektiği belirtilmektedir. bkz: Soubeiran, s. 40.

²¹⁶ EHRA, s. 2.

²¹⁷ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 100.

²¹⁸ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1326.

3.2.3.3. Türk Hukukunda Ayni Sermayenin İfası

Pay sahiplerinin taahhüt ettikleri sermayenin tam ve gerçek haliyle şirkete ifa edilmesini ifade eden sermayenin oluşturulması ilkesi²¹⁹ gereğince ayni sermaye değerlerinin de şirketin tüzel kişilik kazanmasının öncesinde güvence altına alınması için birtakım işlemler yapılmalıdır²²⁰. Nakdi sermayenin aksine²²¹ ayni sermayenin ifasında Kanun, tedrici bir ifa yöntemi öngörmeyerek şirketin tüzel kişilik kazanması anında, sermaye olarak taahhüt edilen malvarlığı unsurlarının şirkete intikal etmesini amaçlamıştır²²². Nitekim esas sözleşmenin kurucular tarafından noter veya ticaret sicili müdürü ya da yardımcısı önünde imzalanmasından sonra her bir pay sahibinin şirkete koymayı taahhüt ettiği sermayeye ilişkin borcu muaccel hale gelmektedir²²³. Anonim şirketlerde ayni sermayeye ilişkin özel hüküm olan 342. maddenin saklı tuttuğu TTK 128. maddenin 2. fıkrasında

Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınırlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde ayni sermaye kabul olunur.

denmek suretiyle esasen sermayenin taahhüdü ile şirketin tüzel kişilik kazanması arasındaki dönemde yapılması gereken işlemler gösterilmiştir²²⁴: Buna göre nakit dışı sermayeden taşınmazlar için tapuya şerh, özel sicili bulunan diğer değerler için ilgili sicile kayıt, taşınırlar içinse güvenilir bir kişiye tevdi zorunluluğu öngörülmüştür²²⁵.

²¹⁹ Sevi, s. 107-108. Çonkar, s. 10.

²²⁰ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014, s. 311-312. Çonkar, s. 393.

²²¹ Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az dörtte birinin şirketin tescilinden önce, kalanının ise şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenebilmesini öngören TTK 345. madde hükmü, nakdi sermayenin ifasında tedrici bir ifa öngörmüştür.

²²² bkz: Çonkar, s. 207. İmregün, s. 286. Ayrıca bkz: Bilgili ve Demirkapı, s. 203.

²²³ Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 96. Akdağ Güney, s. 115.

²²⁴ Ayrıca bkz: Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 69 ve m. 70. İsviçre hukukunda şerh, kayıt, tevdi zorunluluğu bulunmamaktadır. TTK'daki güvenilir kişinin kim olacağı ya da kimlerin güvenilir kişi olamayacağı Kanun'da ve Gerekçe'de mebhüs değildir. Bununla beraber güvenilir kişinin başta yediemin olmak üzere kuruculardan birinin dahi güvenilir kişi olabileceği ifade edilmiştir. bkz: Çonkar, s. 407-408.

²²⁵ 128. madde metnindeki "fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine" ifadesindeki "varsa" ibaresinin olmazsa olmaz yönünde değil de özel sicilleri yoksa kaydedilmeksizin ayni sermaye olarak konular şeklinde anlaşılması kanaatindeyiz. Zira madde gerekçesi "*Bu hüküm uyarınca, taşınmazların aynî sermaye olarak kabul edilmeleri için, taahhütte bulunan kişinin taahhüdünü tapuya şerh olarak kaydettirmesi gerekir. Fikri mülkiyet hakları, maden hakları, gemiler, hava taşıt araçları özel sicillere sahiptir. Bu sicillerde, ilgili değerlerin aynî sermaye olarak konulduğu hususunda şerh verdirilmesi gerekir. Şerhin üçüncü kişinin iyi niyetini kaldırabileceği düşünülmüş, bunun da sermayenin korunması açısından önemli bir etkiyi haiz olduğu sonucuna varılmıştır. Taşınırlar ise, güvenilir bir kişiye tevdi edilir; aksi halde Tasarımın 128 inci maddesi uyarınca aynî sermaye olarak*

Sermaye olarak kabul edilmeme durumu aynın sermaye niteliği için aranan ölçütleri taşımasına binaen değil TTK'da mevzuat kuruluş için öngörülen usule uygun prosedürün izlenememesi nedenine binaen gerçekleşecektir.

Özel sicili bulunan taşınırların ise özel sicillerine kaydın yanında güvenilir kişiye tevdi edilmelerinin gerekip gerekmediği hususu tartışmalıdır. Şerh ve kaydın üçüncü kişilerin iyiniyetini bertaraf etmeye yönelik tedbirlerden olmaları nedeniyle bu etkiyi sağlamayan sermaye unsurlarından motorlu taşıtlar için TTK m. 128/2 hükmünün uygulama bulmayacağını, fakat tevdiin tartışılabilirliğini savunan görüşün yanında²²⁶, özel sicili bulunan taşınırların hem kayıt hem de tevdi edilmeleri gerektiğini ileri süren görüş²²⁷ ve aksi yöndeki aleni olmayan sicili bulunan taşınırlar için ayrıca tevdiin uygulanması gerektiğini ileri süren görüş de mevcuttur²²⁸. Kanaatimizce amaç mümkün mertebe kuruluş ve tescil arasındaki süreçte aynaları güvence altına almak olduğundan sicile kaydın yanında güvenilir kişiye tevdiin de yapılması amaca uygun düşecektir. Bu işlemler yapılmadığı takdirde ilgili aynalar, sicil memuru tarafından sermaye olarak kabul edilemeyeceklerdir²²⁹.

kabul edilmezler. Söz konusu gereklilik sicil müdürünün inceleme yetkisinin kapsamında olduğundan, yerine getirilmediği takdirde sicil müdürü şirketi tescil etmez.” şeklinde olup sicili olan haklar örnekleme yöntemiyle sayılmıştır. Diğer değerlerin sicillerinin olmaması halinde nasıl bir yol izleneceği belirtilmemiştir. Taşınırların ise güvenilir kişiye tevdi olmaması halinde sermaye olarak kabul edilmeyecekleri açık olarak düzenlenmiştir. Nitekim doktrinde de elektrik, doğal gaz gibi güçlerin taşınır eşya kapsamına girse bile güvenilir kişiye tevdi edilememeleri halinde şirkete sermaye olarak getirilemeyecekleri belirtilmiştir. Gemi siciline kayıtlı geminin ise sicile şerh ile, sicile kayıtlı olmaması halinde ise ancak güvenilir kişiye tevdi ile taşınır olarak şirkete getirilebileceği, aksi halde şirkete getirilemeyeceği ifade edilmiştir. bkz: Akdağ Güney ve Gümüş, s. 5-6. Peki taşınır olmayan, ancak sicili de bulunmayan malvarlığı unsurları ne olacaktır? Tescilli marka, özel sicili bulunan haklardandır. Ancak Sınai Mülkiyet Kanunu, belirli şartların varlığı halinde tescilsiz markaya da koruma sağlamaktadır. Bir tescilsiz markanın önceki kullanım dolayısıyla kapsamının belirli olması koşulu ile anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilebileceği, kullanımı gözetilerek markaya değer biçilebileceği ifade edilmektedir. bkz: Yusufoglu, s. 74-75. Bilgisayar programları, veri tabanları gibi tescili zorunlu olmayan fikri hakların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmeleri halinde TTK m. 128/2'nin uygulama bulmaması gerektiğine dair bkz: Çonkar, s. 412-413. Böyle bir durumda markanın sicile şerh verilme imkanı bulunmamakta ve taşınır olarak nitelendirilememekte olduğundan şirkete sermaye olarak getirilebiliyorsa benzer kategorideki öğelerin de şerh veya tevdi olmaksızın getirilebilmesi düşünülebilir. Ancak şirketin aynı sermaye üzerinde serbestçe tasarruf etmesini sağlayacak tamamlayıcı işlemlerin uygulanmaması, kanun koyucunun amacıyla bağdaşmayacaktır.

²²⁶ Çonkar, s. 414.

²²⁷ Özkan, s. 1414.

²²⁸ Akdağ Güney ve Gümüş, s. 7.

²²⁹ Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, “AO/Kuruluş İşleminde Aşamalar” *Ortaklıklar Hukuku I* içinde, yazar Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021), s. 340. Bununla beraber, taşınırların tevdi edildiğine ilişkin bir yazı, ticaret sicili memuruna sunulacak evraklar arasında sayılmamıştır. Akdağ Güney ve Gümüş, s.

TTK 128. maddenin 3. fıkrasında sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti, taşınmaz üzerinde var olan yahut kurulacak bir ayni hakkın şirkete konulması borcunu içeren şirket sözleşmesi hükümlerinin resmi şekil aranmaksızın geçerli olduğu hüküm altına alınmıştır. Maddede devri için resmi şeklin arandığı diğer değerler için bir hüküm bulunmamasıyla beraber örneğin trafik siciline kayıtlı bir taşıtın devrinin kural olarak noterde gerçekleşmesi aranırken “kurucu işlem” başlıklı 335. madde gereği esas sözleşmede aracın şirkete sermaye olarak getirileceğine ilişkin hüküm ve imzaların noterce onaylanmasının akabinde araç devri için aranan geçerlilik şartı sağlanmış olacaktır²³⁰.

TTK'nın 128. maddesinin 4. fıkrasına göre şirkete paradan başka bir ekonomik değer ya da bir taşınırın sermaye olarak getirilmesi halinde şirket tüzel kişilik kazanır kazanmaz bu değerler üzerinde malik sıfatıyla doğrudan tasarruf edecektir. Yani güvenilir kişiye tevdi edilmiş bulunan taşınırlar şirketin tüzel kişilik kazanmasının akabinde şirkete teslim edilmemiş olsa dahi şirket bu değerler üzerinde tasarrufa ehildir. Bu noktada TTK m. 128/4 hükmünün teslimsiz iktisap hali öngördüğü ifade edilmektedir²³¹. Taşınmazın veya ayni bir hakkın ayni olarak konulması halinde şirketin bu taşınmaz üzerinde tasarruf etmesi için tapu siciline tescil şarttır²³². Şirketin bu değerler üzerinde tasarruf edebilmesi için m.128/6 hükmü gereğince ticaret sicili müdürü sicile kayıtlı olanlar için resen ilgili sicillere şirketin tüzel kişilik kazandığına ilişkin bildirimde bulunur. Şirket bu bildirimleri kendisi de yapabilir²³³. Özel sicili bulunan diğer değerler üzerinde şirket tescil edildikten sonra tasarruf edilebilmesi için ayrıca bir işlem öngörülmediğinden bu değerler üzerinde de tüzel kişiliğin kazanılmasıyla doğrudan tasarruf edilebilecektir. Dolayısıyla şerh burada kurucu bir etkiye sahip olmayıp açıklayıcı işlev taşımaktadır²³⁴.

²³⁰ Akdağ Güney ve Gümüş, s. 8.

²³¹ Özkan, s. 1414.

²³² Kendigelen, Kanun metnindeki bu ifadenin, tescilin kurucu etkiye değil açıklayıcı etkiye sahip olabileceği yorumlarına açık kapı bırakır nitelikte olduğunu, fakat TTK m. 128/5 hükmünün bir tescilsiz iktisap hali öngörmediğini belirtmiştir. bkz: Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. 3. Baskı, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), s. 125.

²³³ Taşınırların tevdi edileceği güvenilir kişi hususunda TBK m. 569'da düzenlenen güvenilir kişiye bırakma hükümlerinin uygulanabileceği ifade edilmektedir. Bu durumda şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra güvenilir kişinin iade borcu muaccel olacak ve şirket güvenilir kişiden iadeyi talep edebilecektir. bkz: Akdağ Güney ve Gümüş, s. 11-12.

²³⁴ Özkan, s. 1415. Ayrıca bkz: Çonkar, s. 492-504.

Aynı sermaye olarak konulacak malvarlığı unsurlarının değerlerinin TTK m. 128/2 ve m. 339/2 (e) bendi gereği esas sözleşmede yer alması gerekir. Aynı sermaye başlıklı TTK 342. maddeyi takip eden “Değer biçme” başlıklı 343. maddeye göre değerlemeyi şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemelerince atanan bilirkişiler gerçekleştirir²³⁵. Değer biçme işlemi, şirkete getirilen sermayenin karşılık geldiği parasal değer, değer biçilen sermaye ögesinin objektif ve subjektif özellikleri nazara alınarak belirlenmesidir²³⁶. Madde metnine göre değerlendirme raporunda, bilirkişilerce seçilen değerlendirme usulünün somut olay veçhesinden herkes için en adil ve uygun seçim olduğunun, sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342.maddeye uygunluğunun belirlendiğinin, tahsil edilebilirlikleri²³⁷ ile tam değerlerinin²³⁸, her bir aynı sermaye unsuruna karşılık özgülenmesi gereken pay miktarı ile bunların Türk Lirası karşılığının tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesine göre açıklanması gerekir. İlgililere, rapora itiraz hakkı tanınmıştır²³⁹. İtiraz

²³⁵ Anonim şirket kuruluşunda gerçekleştirilecek safhalar dikkate alındığında, TTK 339. madde gereği aynı malvarlığı unsurlarının esas sözleşmede değerlerinin de yer alması gerekliliğinin gözetilmesi için henüz esas sözleşme düzenlenmeden bilirkişi değerlemesinin yapılması gerektiği, bu nedenle kurulacak olan şirketin merkezinin esas sözleşmede belirlenmemiş olacağı, bu doğrultuda Kanunun getirdiği kesin yetkinin manasız olduğuna ilişkin bkz: Çonkar, s. 322. Bununla beraber İsviçre’de Revizyon Tasarısı’nda 634. madde bahsinde şirkete sermaye olarak getirilecek taşınmazların farklı kantonlarda bulunması halinde her bir taşınmaz için bulunduğu yerin noter onayının alınması gerektiğinin hakim görüşü olduğu, ancak tüm taşınmazlar için şirketin kurulacağı yer noteri tarafından düzenlenecek tek bir resmi belgenin yeterli olacağı belirtilmektedir. Şirketin henüz kurulmamış olduğu düşünüldüğünde mehaz İsviçre’de de benzer bir yaklaşımın bulunduğu görülmektedir.

²³⁶ Bilgili ve Cengil, s. 13. Müller ve diğerleri, değerlendirme objektif kriter esas alınarak ve makul olduğu belirtilerek yapılmak zorunda olduğunu belirtmişlerdir. Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1328.

²³⁷ Sermayeye değer biçilmesini düzenleyen TTK 343. maddenin detaylı olduğu ancak bir bilirkişiden alacakların gerçekliği ve tahsil edilebilirlikleri hakkında görüş bildirmesini beklemenin hayatın olağan akışına aykırı olduğuna dair bkz: Kendigelen, s. 231. Buna karşın hayali alacaklar yaratılarak şirket sermayesinin teşekkülünün sabote edilmesi mümkün olduğundan alacağın gerçekliğinin, keza tahsil edilebilirlik ölçütü ile de alacakların muhtemel kayıplarının göz önüne alınmasının sağlanacağına dair bkz: Çonkar, s. 326.

²³⁸ Değerleme işleminin yaklaşık bir hesaplama olduğu ve üç aşağı beş yukarı bir değer ortaya koyduğu, tamı tamına bir değerlendirme beklemenin gerçekçi olmadığına dair bkz: Çonkar, s. 72. Değerlemenin en muhtemel değere ulaşılacak şekilde yapıldığına dair bkz: Bilgili ve Cengil, s. 13. 6762 Sayılı eTTK zamanında esas sözleşme düzenlenirken aylara karşılık gösterilecek değerlerin bilirkişinin hesapladığı değerlerin altında gösterilmesi mümkünken üzerinde gösterilmesi mümkün değildir. bkz: Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 90. bkz: İmregün, s. 43. TTK m. 128/2 gereğince esas sözleşmeye ayların bilirkişinin belirlediği değerle yazılması gerekir. Bununla beraber TTK m. 78/1-d bendinde vücut bulan ihtiyatlılık ilkesi kapsamında bir ayın daha düşük bir değerle yazılmasını gerektiren bir nedenin varlığı halinde kurucuların, iradi gizli yedek akçe ayırma raddesine gelmeyecek biçimde takdiri olarak bilirkişi raporundaki değerlemeden daha düşük bir değeri esas sözleşmeye dercedebilecekleri yönünde bkz: Çonkar, s. 351.

²³⁹ Rapora ne zamana kadar itiraz edilebileceği hususunda görüş birliği bulunmamaktadır. Rapora, şirketin tescili ve ilanına kadar itiraz edilebileceğini savunan görüşler mevcuttur. bkz: Manavgat, s. 353. Akdağ Güney de şirketin tesciline kadar rapora itiraz edilmesini engelleyen bir hüküm bulunmadığından bahisle itiraz halinde mahkemece onaylanan bilirkişi raporu esas alınarak esas sözleşmenin güncelleneceğini ve imzaların noter (veya ticaret sicili müdürü ya da yardımcısı) tarafından onaylanmasından sonra tescil edileceğini ifade etmiş, muğlaklıkların giderilmesi adına itiraz için bir kesin süre getirilmesinin gerekli olduğunu eklemiştir. bkz: Akdağ Güney, s. 112. Aynı sermayeye

halinde mahkemenin mevcut bilirkişilerden ek rapor talep edebileceği gibi dosyayı yeni bir bilirkişi heyetine tevdi edebileceği belirtilmektedir²⁴⁰. Mahkemenin onayladığı bilirkişi raporunun kesin olacağı hükme bağlanmakla²⁴¹ öğretide mahkemenin raporu onaylamak ve onaylamamak olarak iki farklı karar verebileceği ifade edilmektedir²⁴². Çonkar, henüz onaylanmamış bir değerlendirme raporuna dayanarak sözleşmeye yazılan sermaye değerinin ticaret sicil müdürünce kabul edilmesinin uygulamada zor olduğunu ifade etmiştir²⁴³. Değerleme raporu, “Kuruluş belgeleri” başlıklı TTK 336. madde gereği sunulması ve sicil dosyasına konulması gereken belgelerdendir.

3.2.3.4. İsviçre Hukukunda Ayni Sermayenin İfası

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 628. maddesine göre²⁴⁴ şirket sözleşmesinde, şirkete getirilecek ayni sermayenin niteliğinin, değerinin, katkıyı yapan pay sahibinin ve bu katkıya karşılık gelecek payların gösterileceği hükme bağlanmıştır²⁴⁵. İsvBK 630. madde gereği kurucuların sermayeyi koşulsuz olarak taahhüt etmesi gerekmekte ve bu taahhütten sermaye koyma borçları doğmaktadır²⁴⁶. Anonim şirket kuruluşu için noter onayı alınması gereken “Destekleyici belgeler” başlıklı İsvBK 631. maddede sayılan belgeler arasında kuruluş raporu (kurucular beyanı), denetim onayı, ayni sermaye olarak konacak değerlere ilişkin anlaşmalar da bulunmaktadır²⁴⁷. “Kurucular beyanı”

mahkeme kanalı ile değer biçilmesi, HMK m. 382 kapsamında çekişmesiz yargı işlerindedir. Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlara karşı başvuru yollarının özel kanuni düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, kararın öğrenilmesinden itibaren iki hafta içinde, istinaf kanun yolu olduğu HMK'nın 387. maddesinde yer almaktadır. TTK m. 343 ile itiraz yolu öngörülmüştür. TTK m. 343'te bir süre öngörülmediğinden ilgililerin bilirkişi raporuna iki hafta içinde itiraz etmesi gerekir. bkz: Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 312. bkz: Çonkar, s. 336.

²⁴⁰ Bilgili ve Demirkapı, s. 228. Özkan, s. 1410.

²⁴¹ TTK 343. madde metninde “mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir” denmişse de bunun “bilirkişi raporu” olması gerektiği ifade edilmektedir. bkz: Kaya, *Gerekçeli Karşılaştırmalı-Notlu Türk Ticaret Kanunu*, s. 394. Mahkemenin onay vermesi gibi bir kurumunun Türk usul hukukunda söz konusu olmadığı ve mahkemenin değerlendirme imkanına sahip olmadığı bir konuda onay işlemi yapmasının oluşturduğu soru işaretlerine dair bkz: Kendigelen, s. 231-232.

²⁴² Çonkar, mahkeme onayının yalnızca rapora itiraz edilmesi halinde meydana gelen bir işlem olmadığını, raporun bir kuruluş belgesi olabilmesi için itiraz olsun ya da olmasın mahkemenin bilirkişilerin raporunu onaylaması gerektiğini ifade etmiştir. bkz: s. 330-331. Bu görüşe karşılık, mahkeme onayının yalnızca raporun itiraza uğraması durumunda gündeme gelebileceği yönünde bkz: Akdağ Güney, s. 112.

²⁴³ Çonkar, s. 331.

²⁴⁴ 1 Ocak 2023'te yürürlükten kaldırılacaktır.

²⁴⁵ Bauen ve Bernet, s. 45-46.

²⁴⁶ Bertrand, s. 30.

²⁴⁷ Ayni sermaye anlaşmaları, getirilecek ayınla ilgili şirket ve aynı getiren kurucu arasında yapılan sözleşmelerdir. bkz: Watter, Faruque ve Kanzig, s. 501. Kuruluş belgelerinde (destekleyici belgeler)

başlıklı İsvBK 635. maddede kurucular, aynı sermaye değerlerinin cinsini²⁴⁸ ve bunların değerlemelerinin uygunluğunu yazılı olarak beyan etmelidir²⁴⁹. Bu beyanın denetim onayı ile teyit edilmesi gerekmektedir²⁵⁰. İsviçre Federal Konseyi'nin yayımlandığı Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 43. maddesinde ise kuruluş belgeleri arasında şirkete aynı sermaye getirilmesi halinde nakit olmayan katkılara ilişkin anlaşmalar, bunların mülkiyetinin getiren kurucuya ait olduğunu gösterir vesaik, kurucuların tamamı tarafından imzalanmış kuruluş raporu, devlet tarafından denetlenen bir denetim firmasının, lisanslı denetim uzmanının şartsız denetim onayı sayılmıştır. Görüldüğü üzere aynı sermaye ögelerinin değerlendirme raporu²⁵¹ ve denetim onayı şarttır. Ancak değerlemenin güvenilirliği mahkeme kanalı ile değil denetim onayı ile sağlanmaktadır²⁵².

Aynı sermayenin kabul edilebilmesi için İsvBK 634. madde gereğince şirketin tescilinden itibaren aynı sermaye olarak getirilen değerler üzerinde tasarruf edebilir olması gerekmektedir. Aynı sermaye değerlerinin şirketin tesciline kadar güvence altında olması Türk hukukundaki gibi şerh kayıt, tevdi gibi adımlara bağlanmamışsa da şirkete getirilecek aynı sermaye değerleri üzerinde şirketin tescilden sonra derhal kontrol sağlanması öngörülmekle²⁵³ esasen benzer tedbirlerin sağlayacağı hukuki

yer alması gereken aynı sermaye anlaşmaları İsviçre hukukunda esas sözleşmeden ayrıca ve asgari olarak yazılı şekilde düzenlenmesi gereken belgeler olup TTK'da kurucular dilerse esas sözleşmeden ayrı şekilde aynı sermaye anlaşması düzenleyebilir. bkz: Çonkar, s. 313-315. Gerçekten de kurucu tarafından taahhüt edilen aynı devrine ilişkin sözleşme daha ağır bir geçerlilik şartına tabi ise nitelikli olan şart uygulanacaktır. bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1327. Türk hukukunda TTK m. 128/3 hükmü gereğince taşınmaz ya da aynı hakkın sermaye olarak konmasına ilişkin hükümlerin esas sözleşmede bulunması halinde ayrıca resmi şekil aranmamaktadır. İsviçre hukukunda taşınmazlarla ilgili aynı sermaye anlaşmalarının noter onaylı olacağına dair bkz: Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 101.

²⁴⁸ Bauen ve Bernet, s. 46. Kripto paralar tür borcunun konusunu oluşturduklarından, getirilecek kripto paranın ismi, kısaltması ve miktarı önemlidir. bkz: Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 13.

²⁴⁹ Aynı katkıya ilişkin noter onaylı sözleşmenin aynı sermaye unsurunun niteliğini, miktarını, kredibilitasını açıkça belirtmesi, katkı ögelerini detaylı, kapsamı ve sınırları iyi belirlenmiş şekilde değerlemesi ve listelemesi gerektiği ifade edilmektedir. Bunun haricinde, İsvBK 635. maddede düzenlenen "kurucular beyanı" Türk hukukunda yürürlükten kaldırılmadan önce tüm anonim şirketlerin kuruluşunda öngörülen bir adımken İsvBK'da bu beyan 3 halde düzenlenmektedir: Aynı sermaye taahhüdü veya aynı devralma halinde bunların türü ve değerlemenin uygunluğunu belirtmek için, borçların varlığı ve bu borçların sermaye borcuyla takas edilmesi halinde, son olarak kuruculara veya üçüncü kişilere özel menfaat tanınması halinde gerekli olduğu düzenlenmektedir.

²⁵⁰ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 101-102.

²⁵¹ Muhasebe ve değerlendirme ilkelerinin katı şekilde uygulanması gerektiği, bu katılımın sermayenin korunması ilkesinin bir görünümü olduğu yönünde bkz: Bauen ve Bernet, s. 49.

²⁵² Denetim onayının imzalı kuruluş raporu üzerinden gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda, denetçilerin vazifesinin kapsamı değerlendirme değil değerlemenin uygunluğudur. bkz: Peter Böckli, *Schweizer Aktienrecht*, (Zurich: Schulthess, 1996), s. 59. bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1329.

²⁵³ bkz: Albert, s. 328.

sonuca ağırlık verilmiştir²⁵⁴. İsvBK 629. madde gereği kuruluş işleminin resmi şekilde noter huzurunda yapılması gerekir.

²⁵⁴ bkz: Çonkar, s. 397. İkinci Konsey Yönergesinde aynı sermayenin ifası için 5 yıllık bir zaman öngörülmüş olmasına rağmen İsvBK'da böyle bir zaman öngörülmemiştir. bkz: Watter, Faruque, ve Kanzig, s. 532. Ayrıca şerh, tevdi gibi adımların mehz İsviçre hukukunda normatif olarak düzenlenmemiş olmasına karşın İsviçre öğretisinde önerildiği belirtilmiştir. bkz: Akdağ Güney ve Gümüş, s. 11.

BÖLÜM IV

KRİPTO PARALARIN ANONİM ŞİRKETLERE SERMAYE OLARAK GETİRİLMESİ HUSUSUNUN TÜRK VE İSVİÇRE HUKUKLARINDA MUKAYESELİ OLARAK İNCELENMESİ

Kripto paraların sermaye niteliği taşıyıp taşımadığı, sermaye olarak nitelendirilebilecekse de hangi sermaye türü kapsamında olduğunun tespiti; şirkete sermaye olarak getirilirken izlenecek usulün belirlenmesi açısından önemlidir. TTK ve İsvBK kapsamında bir değerlendirme yapmadan önce bir dizi referans ülkedeki kripto paralara yönelik yaklaşımların ve yasal regülasyonların üzerinde durulması, yapacağımız değerlendirmede bir ölçüt teşkil etmesi açısından elzem olduğundan bazı ülke ve resmi otoritelerin kripto varlık düzenlemeleri ve açıklamaları incelenecektir.

4.1. Kripto Paraların Dünya'daki Genel Görünümü, Yasal Düzenlemeler ve Otoritelerin Tanımlamaları

İnternetin yaygınlaşmaya başladığı 90'lı yıllarda bu teknolojiye yönelik girişimler Amerika Birleşik Devletleri'nin hakimiyetindeyken, günümüzde kripto varlıklara ve DLT'ye yönelik çalışmalarda ABD'nin bu hakimiyetinin kaybolduğu ifade edilmektedir²⁵⁵. Avrupa ülkeleri çoğunlukta olmak üzere İsviçre, Hong-Kong, Singapur, Japonya, El Salvador gibi ülkeler kripto varlıklara ilişkin düzenleme çalışmalarında öncü rol oynamaktadır.

²⁵⁵ Kevin Werbach, "Trust, But Verify: Why The Blockchain Needs The Law?" *Berkeley Technology Law Journal* C. 33, S. 2, (2018): s. 532, <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26533144>, Erişim. 19.03.2022.

Japonya, kripto paraları ödeme aracı olarak kabul etmiş ve Ödeme Hizmetleri Kanunu'nda kripto varlıklara yer vermiştir. Ancak bu varlıkların ne para ne de kanuni para niteliğinde olmadığı kabul edilmektedir²⁵⁶.

Çin, 2013 yılında kripto paraların arkalarında bir merkez bankası bulunmadığını, fiat paraların sağladığı geleneksel para fonksiyonlarından yoksun olduğunu, bireysel yatırımcıların sorumlulukları kendilerine ait olmak üzere Bitcoin ticareti yapabileceklerini açıklamıştır²⁵⁷. 2014'te banka ve ödeme kuruluşları kripto para hesaplarını kapatmışlardır. 2018'de kripto varlık hizmet sağlayıcıları kapatılmıştır²⁵⁸. 2021 yılında ise hem madencilik hem de kripto para alım satımı tamamen yasaklamıştır²⁵⁹.

2021 yılında El Salvador, Bitcoin'i resmi para birimi olarak ilan etmiştir. 2022 Nisan ayında ise Orta Afrika Cumhuriyeti Bitcoin'i resmi para birimi olarak kabul etmiştir. El Salvador ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki bu gelişmeler, başkaca ülkeler tarafından takip edilmesi ve yaygınlaşması halinde, şimdilik Bitcoin özelinde de olsa paranın genel kabul görme özelliğini sağlaması cihetinde önem arz etmektedir.

Almanya'da Federal Finansal Gözetim Otoritesi (BAFIN), sanal paraları hesap birimi olarak kabul etmekte, bu nedenle finansal araç olarak nitelendirmekte, ödemelerde kullanıldığını da belirtmekte ancak fiat para veya kaydi para olarak nitelendirmemektedir²⁶⁰. BAFIN, bu bağlamda yabancı paraların da hesap birimi özelliği taşıması nedeniyle Bitcoin'in, resmi para olmaması dışında, yabancı paralarla karşılaştırılabileceğinin altını çizmiştir²⁶¹.

²⁵⁶ Nagese, Takeshi, Tamoyuki Tanaka, ve Takato Fukui. Blockchain & Crypto Laws 2022 - Japan. 2022. <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/japan#chaptercontent2> , Erişim: 18.10.2022

²⁵⁷ ECOVIS, China's Cryptocurrency and Blockchain Regulatory Environment, <https://www.ecovis.com/focus-china/chinas-cryptocurrency/> Erişim: 22.10.2022.

²⁵⁸ China Daily. PBOC gets tougher on bitcoin, 2021, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201801/05/WS5a4eb4c31008cf16da527C.html> Erişim: 22.10.2022.

²⁵⁹ Reuters, China bans financial, payment institutions from cryptocurrency business, 2021, <https://www.reuters.com/technology/chinese-financial-payment-bodies-barred-cryptocurrency-business-2021-05-18/> Erişim: 22.10.2022.

²⁶⁰ Danwert, s. 138.

²⁶¹ Jens Münzer, Bitcoins: Supervisory assessment and risks to users, 2014, https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Fachartikel/2014/fa_bj_1401_bitcoins_en.html?nn=8813520#doc7858622bodyText2 , Erişim: 18.10.2022.

ABD’de eyaletlerde ve Federal düzeyde ayrı düzenlemeler bulunmaktadır²⁶². ABD Gelir İdaresi (IRS), dijital varlıkları; DLT veya benzer bir teknolojiyi kullanarak kriptografik olarak şifrelenen ve kaydedilen dijital değerlerin temsili olarak tanımlamıştır²⁶³. IRS, dijital varlık kavramını şemsiye kavram olarak kullanarak bunun altında gerçek para birimi karşısında bir değere sahip olan veya gerçek para biriminin yerine geçen ve IRS tarafından dönüştürülebilir sanal paraları (Bitcoin ve Ether gibi), Tether ve USD Coin gibi sabit coinleri ve NFT’leri saymıştır. ABD Menkul Kıymetler ve Borsalar Komisyonu (SEC) kripto paraları menkul kıymet olarak değerlendirerek bu varlıklara menkul kıymetler mevzuatının uygulanması gerektiğini öngörmektedir. ABD Ticaret Kanunu’nun 1.201 - 24.maddesindeki para tanımında para; “*yerli veya yabancı bir hükümet tarafından, yahut uluslararası bir organizasyon ya da iki devlet arasında tanınan bir anlaşma gereği hesap birimi olarak kabul edilen değişim aracı*” olarak tanımlandığından, kripto paraların fiat para statüsünde olmadığı kabul edilmektedir²⁶⁴.

Bir “kripto ulusu” olmayı amaçlayan İsviçre’de²⁶⁵ Federal Konsey’in 2014 raporunda sanal paralar; internette alınıp satılmasına rağmen para rolü gören, gerçek hayatta mal ve hizmetler karşılığında ödeme aracı olarak kullanılabilen, ancak hiçbir yerde resmi para olarak kabul edilemeyen dijital değer temsili olarak tanımlanmıştır²⁶⁶. Federal Konsey, 2018’deki raporunda yürürlükteki mevzuatın blokzinciri ve DLT uygulamaları için de uygulanabilir olduğunu kaydetmiş²⁶⁷, ancak daha sonra icra iflas hukuku ile sermaye piyasası mevzuatlarında düzenleme ihtiyacının hasıl olması üzerine 2019’da bu alanlarda yasa çalışmalarına başlanmıştır. Zellweger-Gutknecht’in

²⁶² Niji Oni & Co, “Regulation of Cryptocurrency in Various Jurisdiction Across The World” SSRN Electronic Journal, 2021, <https://ssrn.com/abstract=3841589>, 27.03.2022.

²⁶³ [https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/digital-assets#:~:text=Cryptocurrency%20is%20a%20type%20of,blockchain\)%20or%20any%20similar%20technology](https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/digital-assets#:~:text=Cryptocurrency%20is%20a%20type%20of,blockchain)%20or%20any%20similar%20technology), Erişim: 20.10.2022.

²⁶⁴ Barbara Graham-Siegenthaler ve Andreas Furrer, “The Position of Blockchain Technology and Bitcoin in Swiss Law” *Jusletter*, 2017, s. 7, https://jusletter.weblaw.ch/juslissues/2017/891/the-position-of-bloc_6c88d13bf7.html__ONCE&login=false, Erişim: 06.05.2022

²⁶⁵ İsviçre Ekonomi Bakanı Johann Schneider-Ammann 2018 yılında gazetecilere İsviçre’nin kripto ulusu olma yolunda gittiğini açıklamıştır. Zug kantonunda “Crypto Valley” olarak adlandırılan ve blokzinciri teknolojilerine yatırım yapan şirketler kurulmakta, ilgili teknolojileri desteklemek üzere kâr amacı gütmeyen Ethereum Vakfı da bu bölgede varlığını sürdürmektedir.

²⁶⁶ FINMA “Federal Council Report on Virtual Currencies” 2014, <https://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/35355.pdf>, (21 Ekim 2022), s. 7.

²⁶⁷ FINMA, “Annual Report 2018”, 2018, https://www.finma.ch/~media/finma/dokumente/dokumentencenter/myfinma/finma-publikationen/geschaeftsbericht/20190404-finma-jahresbericht-2018.pdf?sc_lang=en, (21 Ekim 2021), s. 84.

ifade ettiği üzere İsviçre kanun koyucusu kripto varlıkları eşya hukuku gibi görece katı ve esnek olmayan bir alana uyarlamak yerine menkul kıymetler mevzuatına dahil olan kripto varlıklarını düzenlemeyi seçmiştir²⁶⁸. Doktrinde de olay bazlı değerlendirmelerle FINMA rehberi doğrultusunda kripto varlıkların türlerine göre uygulanacak hükümleri tespit etmenin daha yerinde olduğu ifade edilmektedir. İsviçre’de tüm hükümleri 01.08.2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunan Federal Yasanın Dağıtık Defter Teknolojisindeki Gelişmelere Uyarlanması Hakkında Federal Kanun (DLTA), yürürlükteki 10 farklı kanunda düzenlemeler getirmiştir. Aynı tarihte, yürürlükteki 10 ayrı yönetmelikte düzenleme yapan bir genel yönetmelik (DLTO) de yürürlüğe girmiştir²⁶⁹. FINMA, ödeme tokenlarını şimdi veya gelecekte, mal ve hizmetlerin ediniminde ödeme aracı olarak ya da para veya değer transferi sağlamak amacıyla kullanılan jetonlar olarak tanımlamıştır²⁷⁰. İsviçre Merkez Bankası yönetim kurulu üyelerinden Thomas J. Jordan, kripto paraların ve tokenların değer saklama, hesap birimi olma ve ödeme aracı olarak kullanılma fonksiyonlarının değer dalgalanmalarından dolayı kısıtlı olduğu, kripto paraların “iyi para” olmadığı yönünde görüş bildirmiştir²⁷¹. Fedal Konsey’in 2018 tarihli DLT ve blokzinciri raporunda ise kripto paraların dar anlamda para görüşüne uymadığı, geniş anlamda para görüşünün özelliklerini sağladığı, ancak yine de geniş anlamda para olarak kabul edilebilir denemeyeceği ifade edilmiştir²⁷². Kısacası İsviçre’de kripto paralar, resmi para birimi olmadıkları gibi para olarak da kabul edilmemektedir²⁷³.

Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu, 2018/42 nolu bülteninde ICO’ların belirli bir proje ya da şirketi finanse etmek amacıyla çoğu zaman belirsiz vaatlerle blokzinciri

²⁶⁸ Corinne Zellweger-Gutknecht ve Benedikt Seiler, “Country Report Switzerland” *The Law of Crypto Assets* içinde, Editör: Philipp Maume, Lena Maute ve Mathias Fromberger, 2020, s. 6, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3708316, Erişim: 02.05.2022.

²⁶⁹ Federal Council, Federal Council Brings Dlt Act Fully Into Force And Issues Ordinance, 2022, <https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/media-releases/media-releases-federal-council.msg-id-84035.html> ,(20 Ekim 2022).

²⁷⁰ FINMA, “Annual Report 2018”, s. 30.

²⁷¹ Thomas J Jordan, “Currencies, Money and Digital Tokens” *30th Anniversary of the WWZ and VBÖ, University of Basel*, Basel, 2019, s. 7.

²⁷² Federal Council, Legal Framework For Distributed Ledger Technology and Blockchain in Switzerland, 2018, <https://www.news.admin.ch/newsd/message/attachments/55153.pdf>, (21 Ekim 2022), s. 52.

²⁷³ Haeberli, Oesterhelt ve Wherlock, s. 349.

teknolojisi kullanılarak yapılan dijital varlık satışı olduğunu ve ICO'ların SPK'nın görev ve yetki alanının dışında kaldığını duyurmuştur²⁷⁴.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi'nin resmi Twitter hesabında paylaştığı bir bilgi broşüründe ise kripto paralar şu ifadelerle tanımlanmıştır

Blokzincir ağında ödeme aracı olarak kullanılması için oluşturulmuş sanal paralardır. Merkeziyetsiz bir şekilde kullanımı kriptografik matematiksel işlemlerle güvence altına alındığından kripto para olarak anılmaktadır. Blokzincir ağında herhangi bir mal veya hizmetin sahipliği veya el değiştirmesi, öncelikle onun dijital değer yani jeton (token) olarak tanımlanması ile sağlanır²⁷⁵.

Ülkemizde kripto paralarla ilgili yapılan ilk düzenleme 16.04.2021 tarihinde TCMB tarafından çıkarılan Ödemelerde Kripto Para Kullanılmamasına Dair Yönetmelik²⁷⁶ (Yönetmelik) olmuştur. Yönetmelikteki tanıma göre kripto varlık;

Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıktır.

Kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı olarak kullanılmaması hüküm altına alınmıştır. Kripto varlıkları para olarak nitelendirmese de hesap birimi, değer saklama aracı, ödeme aracı olarak ifade eden ülkelerin aksine ülkemizde bu Yönetmelik ile ödeme aracı niteliği de işlevsiz kılınmıştır²⁷⁷. 01.05.2021 tarihinde ise Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinin 2. fıkrasına eklenen (ü) bendi ile²⁷⁸ *kripto varlık hizmet sağlayıcıları*, dayanak 5549 Sayılı Kanun kapsamında yükümlü

²⁷⁴ SPK, 2018/42 Nolu Bülten - Kurul Karar Organı'nın 27/09/2018 tarih ve 47/1102 sayılı Kararı Uyarınca Yapılan Duyuru, 2018, <https://spk.gov.tr/data/61e0b4db1b41c613a0d633dc/20c458af9ec636f50e86f04a02c3c89C.pdf>, (21.11.2021)

²⁷⁵ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Blokzinciri Sözlüğü – 3, 19.03.2021, <https://twitter.com/dijital/status/1372868016153694209>, (8 Temmuz 2022).

²⁷⁶ bkz: 16.04.2021 Tarih ve 31456 Sayılı Resmî Gazete.

²⁷⁷ Tanımın Yönetmeliğin kapsamı ile sınırlı olduğuna dair bkz: Argun Karamanlioğlu, "Son Gelişmeler Işığında Kripto Paraların Hukuki Niteliği ve Kripto Para Borsalarına Dair Tespit ve Öneriler" KHAS Hukuk Bülteni, 30.04.2021, <https://hukukbulteni.khas.edu.tr/bulten/45>, Erişim: 14.12.2022.

²⁷⁸ bkz: 01.05.2021 Tarih ve 31471 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3941).

sayılmıştır. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 3. maddesine göre;

yükümlüler, müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır.

2021 Mayıs ayında Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), internet sitesinde Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları için bir rehber yayımlamıştır²⁷⁹. Bu rehber, 5549 Sayılı Kanun doğrultusunda kripto varlık hizmet sağlayıcılarının müşterinin tanınması (gerçek kişilerde kimlik tespiti yükümlülüğü - ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerde kimlik tespiti yükümlülüğü), şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü, bilgi ve belge verme yükümlülüğü, muhafaza ve ibraz yükümlülüğü, devamlı bilgi verme yükümlülüklerini açıklamaktadır. 5549 Sayılı Kanun kapsamında yapılan düzenlemeler AML/CFT yönünden Avrupa düzenlemeleri ile uyumludur. Ancak Yönetmelik ile getirilen yasaklama Avrupa'da kaydedilen gelişmelerin uzağındadır.

Avrupa Bankacılık Otoritesi, Avrupa Merkez Bankası ile benzer şekilde, sanal paraları; arkasında herhangi bir merkez bankası veya kamu otoritesi bulunmayan, ancak özel hukuk kişileri tarafından değişim aracı olarak kullanılabilen dijital değer temsili şeklinde tanımlamıştır²⁸⁰. 2018/843 Nolu AB Yönergesi ile kripto varlık hizmet sağlayıcıları kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele (AML/CFT) kapsamında 2015/849 Nolu AB Yönergesi muhtevasına dahil edilmiştir²⁸¹.

Basel Bankacılık Komitesi, bazen kripto para olarak ifade edilse de kripto varlıkların paranın standart fonksiyonlarını sağlamadıklarını, değer saklama veya değişim aracı

²⁷⁹ MASAK, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar İçin Rehber, 2021, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/05/Kripto-Varlik-Hizmet-Saglayicilar-Rehberi.pdf> Erişim: 29.06.2022.

²⁸⁰ EBA Opinion on 'virtual currencies', European Banking Authority, 2014, s. 5, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/657547/81409b94-4222-45d7-ba3b-7deb5863ab57/EBA-Op-2014-08%20Opinion%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1>, Erişim: 20.10.2022 Ayrıca bkz: Virtual Currency Schemes. European Central Bank, 2012, s. 5, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , Erişim: 20.10.2022

²⁸¹ Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32018L0843>, Erişim: 22.10.2022.

olarak kullanılmak için güvenilir olmadıklarını ifade etmiştir. Arkalarında herhangi bir hükümet ya da kamu otoritesi bulunmadığı için kanuni para olmadığı da eklenmiştir. Bununla beraber kripto varlıklar ve bunlarla ilgili hizmetler konusunda bankaların bu varlıkları edinmesi veya kripto varlık hizmetleri sağlamaları durumunda asgari standartlar ortaya koyarak bankaların kripto varlık hizmetleri sağlamalarının önünü açmıştır²⁸².

İsveç Vergi Kurumu'nun Bitcoin işlemlerinin KDV'den muaf sayılmayacağı görüşü ile başvurduğu Avrupa Adalet Divanı, 2015 yılında geleneksel para karşılığında dijital para edinimine ilişkin işlemlerin de katma değer vergisinden muaf sayılması gerektiği yönünde fikir bildirmiş, Bitcoin isimli sanal paraların sözleşmesel ödeme aracı olduğunu kaydetmiştir²⁸³.

Avrupa Komisyonu tarafından kripto varlıklarla alakalı topluluk tarafından ortak bir yaklaşım benimsemek amacıyla sunulan Kripto Varlık Piyasalarını Düzenleme Tasarısı MiCA (Markets in Crypto Assets) Avrupa Konseyi tarafından 05.10.2022 tarihinde, Avrupa Parlamentosu tarafından 08.10.2022 tarihinde onaylanmıştır²⁸⁴. İlgili tasarı Bitcoin gibi ihraççısı belli olmayan kripto paraları kapsamına almamakta, ihraççısı belli olan kripto varlıklarla (özellikle sabit coinler) alakalı düzenlemeler getirmeyi hedeflemektedir.

4.2. Kripto Paraların Sermaye Niteliği

Kripto paraların sermaye niteliği değerlendirmesi yapılırken birbirinden farklılık gösteren her bir kripto para birimi için ayrı değerlendirme yapmak çalışmamızın kapsamı nedeniyle mümkün olmayacaktır. Global ölçüde kripto para birimlerinin piyasa değerlerini güncel olarak yayınlayan Coin Market Cap isimli platformda 21.11.2022 tarihi itibarıyla 9173 farklı kripto paranın (bunların içinden 947'si

²⁸² Basel Committee on Banking Supervision, Statement on Crypto-Assets, 2019, https://www.bis.org/publ/bcbs_nl21.htm Erişim: 29.06.2022.

²⁸³ ECJ, Case C-264/14, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=182519&pageIndex=0&doclang=E N&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=316972>, (21.11.2022).

²⁸⁴ <https://www.forbes.com/sites/mitchellmartin/2022/10/08/crypto-rules-in-eu-lean-toward-investor-protection-away-from-privacy/?sh=2d4bd0ad7586>, Erişim: 17.10.2022

coindir²⁸⁵) piyasa hacmi, arz edildiği sayı, fiat paralar karşısındaki değeri gibi detaylı veriler ilan edilmektedir. Mezkur platform, evrendeki tüm kripto paraları listelemeye çalıştıklarını, ancak her kripto varlığın faydalı amaçlarla ihraç edilmediği gerekçesiyle “iyi niyetli görmedikleri” kripto varlıkları listeye almadıklarını duyurmuştur²⁸⁶. Hal böyleyken her bir kripto paranın aynı sermaye yeterliliği taşıyıp taşımadığı her münferit olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Biz çalışmamızda, genel bir bakış açısıyla kripto paraların sermaye niteliklerinin ve anonim şirkete getirilme usullerinin değerlendirilmesini yapmaya gayret edeceğiz.

4.2.1. Nakdi Sermaye Değerlendirmesi

Türk hukukunda anonim şirketlere getirilecek sermaye nakdi ve aynı olmak üzereyken İsviçre hukukunda bu iki türe, sermaye koyma borcunun takas yoluyla ifa edilmesi eklenmektedir. Nakdi sermaye bölümünde para kavramından ne anlaşılması gerektiği tartışmasında para teorileri izah edilmiştir. Ekonomik değer ifade eden ve toplumda değişim aracı olarak kullanılabilen her varlığın para olabileceğini savunan toplumsal para teorisi karşısında; bir varlığa para niteliğinin atfedilebilmesi için bu varlığın ihraççısının devlet olması, itibari değerinin bir devlet tarafından garanti edilmesi, ihraç eden kurumun bu varlığı kabul etmesi, bu varlığın ödeme aracı olduğu yönünde toplumda genel bir kabulün bulunması gerekliliğini savunan ve hukuki alanda kabul gören resmi para teorisi göz önünde bulundurulduğunda, TTK ve İsvBK'daki para kavramının resmi para teorisindeki görüşe dahil olduğu düşünülebilir. Nitekim TTK ve İsvBK'nın anonim şirket sermayesini yalnızca nakdi sermaye ile sınırlamayı nakden değerlendirilebilen, devrolunabilen dolayısıyla üçüncü kişilerce kabul edilebilen para harici diğer varlıkların da sermaye olarak getirilebilmesine imkan tanıyan aynı sermaye hükümleri, bu düşüncüyü desteklemektedir.

Günümüzdeki ülke paraları (fiat paralar), egemenlikle bağlantılı olarak²⁸⁷ devletlerin senyorejine dayalı şekilde ihraç ettikleri ve resmi para (legal tender) olarak

²⁸⁵ Coin Market Cap, 21.11.2022, <https://coinmarketcap.com/coins/views/all/>, (21.11.2022).

²⁸⁶ Platform, iyi niyetli olmayan her kripto varlık oluşumunu listeden dışlayacağını garanti edemediğini de eklemiştir.

²⁸⁷ Asuman Turanboy, “Kripto Paraların Ortaya Çıkmaları ve Hukuki Nitelikleri” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 35, S. 3 (2019): s. 48, Jurix - <https://offcampus.ihu.edu.tr:2269/article/19959>, Erişim: 31.05.2022.

duyurdıkları paralardır²⁸⁸. Bir para biriminin bir devlet tarafından resmi para birimi olarak tanınması, paranın genel kabul görme özelliğini kuvvetlendiren, ilgili para birimine itimat kazandıran bir olaydır²⁸⁹. Kripto paralar özelinde El Salvador ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki gelişmeler, bu yönden önemlidir²⁹⁰. Ancak bu tanımın ekonomisi istikrar kazanmış ülkeler tarafından yapılması, başka devletlerin de tanıma konusundaki temayülünü artıracaktır. Nitekim İsviçre, Almanya, ABD gibi ülkeler, kripto paraları hesap birimi, değer saklama aracı ve değişim aracı olarak kabul etmekle birlikte, kripto paraları para/yabancı para olarak kabul etmemektedir²⁹¹. TBK m. 99; para borcu ülke parası ile ödenir demek suretiyle borcun ülke parası ile ödenmesinin kural olduğunu ihdas ederek ödemelerde alacaklıya parayı kabul etme külfeti yüklemiştir. Keza mehz İsvBK m.84 hükmü de para borçları borcun doğduğu para birimiyle ödenir demek suretiyle ülke parasının değişim aracı olma işlevini teyit ederek²⁹² devamında yabancı para ile ifa konusunda alacaklı ve borçluya seçimlik hak ve yetki tanımıştır²⁹³. Bununla beraber, kripto paralar ödeme aracı işlevi görmekte ve belirtilen ülkelerin bu yönde hukuki kabulü bulunmaktaysa da kripto paraların ödeme olarak kabul edilmesine ilişkin bir külfet getirilmemiş olup sözleşme serbestisi ile ödeme fonksiyonu kazandırılabilir²⁹⁴.

Kripto paraların, hepten ödeme aracı olduğu yönünde bir genel kabul bulunmasa da bu durum kripto paraların değişim aracı olma özelliğini yok etmemektedir²⁹⁵. Tartışmalı

²⁸⁸ Corinne Zellweger-Gutknecht, "The Right And Duty Of Central Banks To Issue Retail Digital Currency" *Central Bank Digital Currency: Considerations, Projects, Outlook* içinde, Editör: Dirk Niepelt,

s. 31, 2021, <https://www.econbiz.de/Record/central-bank-digital-currency-considerations-projects-outlook-niepelt-dirk/10012669020>, Erişim: 04.11.2022.

²⁸⁹ Durmush, s. 6.

²⁹⁰ Bu noktada kendisinden fikir aldığım Zürih Üniversitesi İşletme ve Hukuk Fakültesi akademisyenlerinden finansal piyasalar ve şirketler hukuku kapsamında Fintech ve blokkinciri özelinde çalışmalarını yürüten Sn. Prof. Harald Bärtschi, El Salvador'un Bitcoin'i yasal para olarak duyurmasının bu kripto para birimi özelinde, başka ülkelere yabancı para gibi değerlendirilmesinin tartışılmaya değer olduğunu, resmi para olarak kabulün başka devletlerin yaklaşımına etki etmesi halinde ve volatilité probleminin de aşılmasıyla, kripto paraların nakdi sermaye olarak şirkete getirilmesi tartışmalarının gündeme gelebileceğini belirtmiştir.

²⁹¹ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 97.

²⁹² Turanboy, s. 48.

²⁹³ Serkan Ayan, "Yabancı Para Borçlarının İfası" *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, C. 8, S. Özel (2013): s. 525, 546, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/179441>, Erişim: 18.11.2022.

²⁹⁴ Bozkurt Yüksel, s. 211. Aynı yönde bkz: Luzius Meisser ve Gabriela Hauser-Spühler, "Eigenschaften der Kryptowährung Bitcoin" *Digma*, C. 1 (2018): s. 7, <https://doi.org/10.5167/uzh-153361>, Erişim: 22.06.2022.

²⁹⁵ Bärtschi ve Meisser'e göre "İsviçre Merkez Bankası'nın Kanununda finansal istikrarı sağlama vazifesi doğrultusunda denetlediği müesseselerden sayılan ödeme sistemleri; Finansal Piyasa Altyapı

olarak ise kripto paraların değer saklama ve hesap birimi olma fonksiyonlarını taşıdıkları belirtilmektedir²⁹⁶. Bununla beraber kripto paralardaki yüksek volatilitenin hesap birimi olma özelliğini ve değerinin hızla değişmesi nedeniyle değer saklama özelliğini zayıflattığı belirtilmektedir²⁹⁷.

Kripto paraların, geleneksel paraların üç fonksiyonunun tamamını taşıdığı kabul edilse dahi, hukuki yönden para olarak kabul edilmedikleri için²⁹⁸ TTK ve İsvBK'daki para kavramına dahil edilmeleri şu an için mümkün değildir.

İsviçre hukukunda sermaye borcunun kripto para ile ifa edilmesini konu alan bir makalede Euro veya Dolar para birimlerinde olduğu gibi kripto para birimleri ile bu borcun ödenip ödenemeyeceği sorusuna, bankaların serbestçe dönüştürülebilir kripto para birimleri için sermaye yatırma hesabı açma imkanı sunmaları ve FINMA'nın da bu alanı denetlemesi halinde cevabın olumlu olacağı öne sürülmüştür²⁹⁹. 2018 yılından beri SEBA Bank AG unvanıyla kurulan kripto para bankası, FINMA tarafından bağışlanan bankacılık lisansı ile faaliyet göstermektedir. Bununla beraber İsviçre'de halen kripto varlıklar nakdi sermaye olarak anonim şirketlere getirilememektedir ve

Kanunu'nun 19. maddesinde resmi olarak üzerinde anlaşmaya varılmış ortak kural ve prosedürlere dayanarak parasal hak ve borçların halledilmesini sağlayan müesseseler olarak tanımlanmıştır.” Bununla beraber Bärtschi ve Meisser, ödeme sistemlerinin kanuni anlamdaki ödemeye dayanmak zorunda olmadığını, parasal hak ve borçlar kavramının hususiyetle resmi paraya atıfta bulunmadığını, sanal para birimlerinin de resmi paralarla benzer fonksiyonları gösterdiğini, Finansal Piyasa Altyapı Kanunu tasarısının artık parasal hak ve borçlar kavramını içermediğini, bunun yerine ödeme sistemi tanımlanırken artık yeknesak kural ve prosedürlere dayanarak ödeme yükümlülüklerinin halledilmesini sağlayan müesseseler olarak tanımladığını belirterek kavramın ödemenin kapsamını genişlettiğine vurgu yapmaktadırlar. bkz: Harald Bärtschi ve Christian Meisser, “Virtuelle Währungen aus finanzmarkt- und zivilrechtlicher Sicht” *Rechtliche Herausforderungen durch web- basierte und mobile Zahlungssysteme* içinde, yazan Rolf H. Weber ve Florent Thouvenin, (Zürich · Basel · Genf: Schulthess, 2015), s. 118-119.

²⁹⁶ Karşlıoğlu, s. 120. Ayrıca bkz: Giuseppe Guidici, “Legal Problems of the Blockchain A Capital Markets Perspective, (Yüksek Lisans Tezi, University of Zurich, 2018) s. 57-58, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3240273, Erişim: 18.04.2022. FATF'in 2014'te yayınlandığı sanal paralar ile ilgili raporda sanal paraların, paranın üç işlevini taşıyabildikleri belirtilmiştir. FATF, Guidance For A Risk-Based Approach To Virtual Currencies, 2014, <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Guidance-RBA-Virtual-Currencies.pdf>, (18 Kasım 2022), s. 26.

²⁹⁷ Proctor, Footnote 4. Aynı yönde bkz: Durmush, s. 75.

²⁹⁸ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1319. Ayrıca bkz: Kıran, s. 2048. Gençer Özdemir de tüm hukuk sistemlerinde paranın geçerli olması için gerekli olan egemenlik unsurunun yokluğunun yanında kripto paraların sınırlı kullanım nedeniyle toplumda da değişim aracı olma yönünde genel kabul edilirlğe erişemediğini, bu nedenle para olamayacaklarını ifade etmektedir. Özdemir, s. 296.

²⁹⁹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1321. Devamında ise serbestçe dönüştürülebilirliğin ne olduğunun ise yine hukuki bir değerlendirme gerektireceği belirtilmiştir.

devlet tanınması bulunmadığı için şirkete nakit sermaye olarak getirilmeleri şu an için mümkün görünmemektedir³⁰⁰.

Türk hukuku özelinde, Yönetmelikle birlikte kripto varlıkların para olmadığı açıkça belirtilmiş olduğundan ve kripto varlıklar ile ödeme eyleminin kendisi yasaklandığından, konusu para borcu olan ve ödeme ile ifa edilen nakit sermaye koyma borcunun kripto para ile ifa edilmesi mümkün olamayacaktır³⁰¹. Yönetmeliklerin ikincil düzenleme niteliğinde bulunması, kanunla düzenlenmeyen bir alanda yönetmelikle düzenleme yapılamayacağı, kripto varlıkların ödemelerde kullanılmasının yasaklanmasının anayasal bir hak olan mülkiyet hakkı ile bağdaşmadığı gibi eleştiriler, 2021 tarihli Yönetmeliğe yöneltilmiş olmakla birlikte, Yönetmeliğin iptali için Danıştay'da iptal davası da açılmıştır³⁰². Gerçekten de Yönetmeliğe dayanak kanun olarak gösterilen 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nda ve 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'da kripto paralara ilişkin bir düzenleme yoktur³⁰³. Halihazırda TBMM'de kripto varlıkları düzenlemeyi hedefleyen bir yasama çalışması yürütülmektedir. Yasa tasarısı henüz kamu ile paylaşılmış değildir. Bununla birlikte tasarının yürürlükteki Yönetmelik ile getirilen yasağı kaldırmayacağı, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini ve teşekkülleri için gerekli asgari şartları düzenleyeceği öngörülmektedir³⁰⁴.

³⁰⁰ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 97. Kripto paraların volatilitésinin yüksek olması nedenine bağı olarak deęerlemesi özellik arz ettiğinden nakdi sermaye olarak getirilemeyeceğine dair bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1329.

³⁰¹ Şahin, s. 1989.

³⁰² Ceren Küçümen, düzenleyen, Kripto Varlık Yönetmeliğine Bir İptal Davası Daha! 07.05.2021. <https://muhabbit.com/kripto-varlik-yonetmeligine-bir-iptal-davasi-daha>, Erişim: 20.11.2022.

³⁰³ Öğretide Şahin, dayanak hüküm olarak gösterilen 6493 Sayılı Yasa'nın 12/3 ve 18/6 maddelerinde düzenlenen elektronik para olmadığını, elektronik para ile kripto paraların birbirlerinden çok ayrı kavramlar olduğunu belirtmiştir. bkz: Ayşe Şahin, "Bitcoin" Örneği Üzerinden Kripto Varlıkların Anonim Şirketlere Sermaye Getirilme Olanğı", *Terazi Hukuk Dergisi* C. 16, S. 182 (2021): s. 1988. Bunun dışında, Yönetmeliğin kendisine çizilen sınırlar içerisinde değerlendirilmesi gerektiği, Merkez Bankası'nın "ödemeler için kullanılacak yöntem ve araçları belirleme" görev ve yetkisi kapsamında Yönetmeliğin de bu yöntem ve araçları belirleme amacıyla getirilmiş bir düzenleme olduğu, dayanak kanunların düzenleme yetkisi bahşetmediği bir noktada Yönetmelikle bir hukuki nitelendirme yapılamayacağı da ifade edilmiştir. bkz: N. Nilay Dayanç Kuzeyli ve H. Ebru Töremiş, "Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği" *Vergi Dünyası* C. 42, S. 494 (2022): s. 65, <https://www.acarindex.com/vergi-dunyasi-dergisi/kripto-varliklarin-hukuki-niteliği-868989>, Erişim: 08.12.2022.

³⁰⁴ Davut Gürses, Beklenen Kripto Varlık Düzenlemesi, Türkiye İç Denetim Enstitüsü Söyleşileri, 21.07.2022, <https://www.youtube.com/watch?v=BBY9ZHskbvA>, Erişim Tarihi: 30.07.2022.

Kripto piyasasında binlerce farklı kripto para çeşidi bulunmaktadır. Bu çeşitlerin teknik olarak birbiri ile benzer olanlarının yanında farklı özellikler taşıyan türleri de bulunmaktadır. Farklılıklardan konumuz için önemli olanı, sabit kripto paralardır. Zira nakit sermaye olarak getirilme sorusunun sabit kripto paralara özgü bazı hususiyetler nazara alınarak ayrıca cevaplanması gerekmektedir.

3.2.1.1. Sabit Kripto Paralar

Kripto varlık teknolojisine ilişkin detayları ele aldığımız ikinci bölümdeki “Varlık Tokenları” başlığında, bu tokenların değerinin bir başka varlığı ve bu varlığa yönelik talepleri temsil ettiğini belirtmiştik. Çalışmamızda ele alacağımız sabit kripto paralar da, değeri resmi bir para birimine ya da değerli bir madene endekslenmiş olan, kendi para birimi karşılığında uhdesinde aynı miktarda sabitlendiği varlığı tutmayı³⁰⁵ ya da kendi para birimini kabul ederken karşılığında endekslediği para biriminin değeri üzerinden ödeme yapmayı vaat eden ödeme tokenlarıdır³⁰⁶. Görüldüğü üzere sabit kripto paraların değeri bir başka para birimi/maden/varlık ile desteklenmekte, bu da kripto paraların bünyesindeki dalgalanma kusurunu bertaraf etmeyi hedeflemektedir³⁰⁷. Sabit kripto paraların birçok kripto varlıktan farklı olarak tüzel kişiler tarafından ihraç edildikleri ifade edilmiştir³⁰⁸. Her ne kadar bu başlıkta ve çalışmamızın devamında biz sabit kripto para ifadesiyle değeri resmi bir para birimine sabitlenmiş kripto paraları kastetmekteyse de onaylanan MiCA’da (Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönerge Teklifi) sabit kripto

³⁰⁵ Amerikan Doları’na sabitlenen kripto para birimi olan USDC’nin yönetici şirketinin her bir USDC karşılığında daimi olarak izlenebilen ve denetlenen özel bir bankada 1 USD bulundurduğuna ve değerinin 1 USD’de sabitlenmesinin hedeflendiğine dair bkz: Bilgili, s. 24. Keza en bilinen sabit kripto paralardan olan Tether de USD bazlıdır. 17.11.2022 tarihi itibarıyla CoinMarketCap’te 1 USDT 0,9996 USD’ye eşittir. Amerikan Doları’nın kripto para formu olarak, bu sabit coinin tercih edilmesinin nedeni alım-satımdan kaynaklanan farkı kâra dönüştürmekten ziyade nakit gibi anonimlik sağlaması, işlem hızı ve işlem ücretinin düşük olmasıdır. Ripple bu anlamda uluslararası bir para transferi aracına dönüşmüş durumdadır. Kripto paraların bu avantajları dolayısıyla halihazırda birçok ülke Merkez Bankası Dijital Parası (CBDC) projeleri yürütmektedir. bkz: Jonathan Chiu ve Francisco Rivadeneyra, “An overview of the Bank of Canada CBDC project” *Central Bank Digital Currency: Considerations, Projects, Outlook* içinde, Editör: Dirk Niepelt, s. 89, 2021, <https://www.econbiz.de/Record/central-bank-digital-currency-considerations-projects-outlook-niepelt-dirk/10012669020>, Erişim: 04.11.2022.

³⁰⁶ Jordan, s. 3-4.

³⁰⁷ Corinne Zellweger-Gutknecht ve Rolf H. Weber, “Private Zahlungsmittel und Zahlungssysteme” *Jusletter*, 01.11.2021, s. 11. Ayrıca bkz: Kiran, s. 2061.

³⁰⁸ Tobias Adrian and Tommaso Mancini-Griffoli, “How will digital money impact the international monetary system?” *Central Bank Digital Currency: Considerations, Projects, Outlook* içinde, Editör: Dirk Niepelt, s. 75, 2021, <https://www.econbiz.de/Record/central-bank-digital-currency-considerations-projects-outlook-niepelt-dirk/10012669020>, Erişim: 04.11.2022.

paralar; elektronik para tokenları (e-money token) ve varlığa bağlanmış tokenlar (asset-referenced tokens) olarak ikiye ayrılmıştır. Ayrıma göre elektronik para tokenlarının değeri bir para biriminin değerine sabitlenirken varlığa bağlanmış tokenlar çeşitli para birimlerine, emtialara, başka kripto varlıklara ya da bu tür varlıkların birleşimine sabitlemektedir³⁰⁹. Yönerge teklifinde sabit para tokenlarının, resmi bir para ile desteklenmesi dolayısıyla Elektronik Para Direktifi'ndeki elektronik para tanımına uymaktaysa da elektronik para tokenı nitelendirmesine ilk etapta çekinceli yaklaşmış, ancak sıkı risk odaklı yaklaşımın ihraççılara birtakım yükümlülükler yüklerken diğer yandan teknolojik gelişimin önünü açma stratejisiyle harmanlandığında elektronik para tokenı ifadesi hayat bulmuş ve MiCA'nın 3. maddesinin 4. fıkrasında e-para tokenı; temel işlevi ödeme aracı olarak kullanılmak olan ve değerini resmi para olan bir fiat paraya yaslanarak sabitleyen kripto varlık biçiminde tanımlanmıştır. Bazı Türk müellifler de sabit kripto paraların 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'da elektronik paralar için öngörülen kriterleri karşılamaları durumunda elektronik para olarak değerlendirilebileceklerini ifade etmektedir³¹⁰.

Fiat paraya eşdeğer tutulan ve anonim şirketlere nakdi sermaye olarak getirilebileceği ifade edilen elektronik paraların³¹¹ sanal paralar ile arasındaki farklılıkları da izah etmek yerinde olacaktır³¹². Önceki bölümlerde değinildiği üzere kripto paralar sanal para türüdür. İhracı karşılığında bir fon bulunmamaktadır. Bununla beraber elektronik paralar, para ihraç etmede münhasıran yetkili kuruluş olan Merkez Bankası'nın izni ile ve muhakkak fon karşılığı elektronik para ihraç etmeye yetkilendirilen elektronik para kuruluşları tarafından ihraç edilir. Bu nedenle elektronik paranın itibari değeri

³⁰⁹ FISMA, Crypto-assets, 30.11.2020, <https://ec.europa.eu/newsroom/fisma/items/695217>, (17 Kasım 2022)

³¹⁰ Tevetoğlu, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukukunda Dijital Teknolojilerin Yeri, s. 446.

³¹¹ Mete Tevetoğlu, "Ticaret Hukuku Açısından Kripto Varlıklar" Kripto Varlıklarda Düzenleme Arayışı Çalıştayı, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2022, s. 208.

³¹² 2009/110 sayılı AB Elektronik Para Direktifi'ndeki elektronik para tanımında elektronik paranın taşınması gereken üç kriter belirtilmiştir. Buna göre elektronik para, elektronik olarak saklanabilmeli, ihraç eden kurum tarafından kabul edilerek fon karşılığı ihraç edilmeli ve elektronik parayı çıkaran kişiler haricindeki kişilerce de ödeme aracı olarak kabul edilebilmelidir. Bozkurt Yüksel Bitcoin'in bu kriterlerden elektronik ortamda saklanabilme ve onu çıkaranlar dışındakilerce de ödeme aracı olarak kabul edilme kriterlerini sağladığını ancak fon karşılığı ihraç edilme kriterini taşımadığını ifade etmektedir. bkz: Bozkurt Yüksel, s. 207. Sabit kripto paraların ise genellikle bir tüzel kişilik tarafından fon karşılığı ihraç edildikleri yukarıdaki açıklamalar kapsamında nazara alındığında elektronik para özelliklerini sağladıkları ifade edilebilir.

garanti edilmişken kripto paraların itibari değeri garanti edilmiş değildir. Yasal tedavülü bulunan elektronik paraların arzı sabitken yasal tedavülü bulunmayan kripto paraların³¹³ arzı da sabit olmayıp³¹⁴ daha evvelden belirtildiği üzere madencilik veya halka arz yöntemiyle sunulmaktadır. Binaenaleyh elektronik para kuruluşlarının kanunlar ve yönetmeliklerle belirlenen yükümlülükleri olması nedeniyle yasal ödeme aracı olarak işlem görürler. Açıkça belirtmek gerekir ki Yönetmeliğin getirdiği tanım doğrultusunda kripto paraların şu an için elektronik para olarak nitelendirilme imkanı bulunmamaktadır. Ancak sabit kripto paralar özelinde AB mevzuatındaki ilerlemeler ve sabit kripto paraların atide gerekli özellikleri sağlamaları halinde Türk kanun koyucusunun ve otoritelerinin nitelendirmelerinin değişiklik göstermesi muhtemeldir.

Neticeten kripto paraların her iki ülke için de nakdi sermaye olarak getirilmesi sorusu olumsuz cevaplandıktan sonra kripto paraların aynı sermaye olarak anonim şirketlere getirilip getirilemeyeceği tartışılmalıdır³¹⁵.

4.2.2. Aynı Sermaye Değerlendirmesi

İkinci bölümde Türk ve İsviçre hukuklarında bir malvarlığı değerinin aynı sermaye olarak anonim şirkete getirilebilmesi için taşıması gereken özellikleri başlıklar halinde incelenmişti. Türk ve İsviçre hukukunda genel olarak belirlenen kriterler birbiri ile örtüştüğünden iki ülke hukuklarında aranan kriterler bir arada değerlendirilecektir³¹⁶.

4.2.2.1. Malvarlığı Unsuru Teşkil Etme – Bilançoda Aktifleştirilebilme

TTK m. 342'deki malvarlığı unsuru ibaresinden eşya hukuku kapsamı yerine bilanço hukuku kapsamında, ekonomik değer taşıyan varlıkların anlaşılması gerektiği üçüncü

³¹³ Albert, s. 326.

³¹⁴ Bozkurt Yüksel, s. 197.

³¹⁵ Kendigelen ve Kırcı, kripto paraların sermaye payı olup olmayacağına ilişkin tartışmaların bulunduğunu belirttikten sonra, sermaye payına konu olabilecek değerleri 3 grup altında toplamıştır. Bunlar nakdi sermaye, aynı sermaye ve kişisel emek ve ticari itibardır. Bu ayırmadan sonra nakdi-aynı sermaye ayırımında, para olmayan ve devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen, anonim şirketler için üzerinde haciz, tedbir, sınırlı aynı hak bulunmayan her türlü değer aynı sermaye payı sayılacaktır. bkz: Kendigelen ve Kırcı, s. 187.

³¹⁶ TTK'da, bir malvarlığı unsurunun anonim şirketler yönünden aynı sermaye olarak addedilebilmesi için olumsuz şart olan hizmet edimi, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacak olmama unsuruna özel bir başlık açma gereği duymadık. Nitekim kripto paraların bunlardan hiçbiri olmadığı kuşkusuzdur. bkz: Bilgili ve Cengil, Sermaye, 10.

bölümde açıklanmıştı³¹⁷. İsviçre hukukuna göre aktifleştirilebilir olmanın ise bir ekonomik değer ifade eden unsurun şirket bilançosunda pozitif bir değer olarak gösterilebilmesi ve aktifleştirmeye ilişkin bir engelin bulunmamasını ifade ettiğine değinilmişti. Kripto paraların ekonomik bir değer ifade ettiği hususunda şüphe yoktur. Nitekim gerek ödeme aracı olarak, gerek volatiliteden kaynaklanan farktan faydalanmak suretiyle yatırım aracı olarak kripto paralar, fiat para karşılığında satın alınan, madencilik faaliyeti sonucunda elde edilmesi halindeyse madencinin hash değerini bulma çabası karşılığında adına ödül denen ve ekonomik bir kazanç ifade eden değerlerdir. Öğretide de dijital varlık olarak kripto para birimlerinin gayrimaddi malvarlığı unsuru oldukları belirtilmiş, cismani varlıkları bulunmamasına rağmen mülkiyet hakkına konu edilebilen bir varlık değerini haiz olmaları, paraya çevrilebilmeleri nedeniyle malvarlığı unsuru teşkil ettikleri ifade edilmiştir³¹⁸.

Bilançoda aktifleştirilebilme, diğer adıyla aktifleştirilebilme unsurunun kripto paralar için de geçerli olduğu kabul edilmelidir. Kripto paralar, kripto para borsalarında karşılık gelen fiat para değerleri üzerinden alınıp satılabilmekte, bu değerleri ile aktifleştirilebilmektedir³¹⁹. İsviçre'nin Zug kantonunun ticaret sicili müdürlüğü,

³¹⁷ Öğretide Bilgili ve Cengil, Bitcoin'in hem eşya hukuku hem de bilanço hukuku anlamında malvarlığı olarak değerlendirilebileceğini ifade etmişlerdir. bkz: Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 10.

³¹⁸ Şahin, s. 1990. Aynı yönde bkz: "...aynı sermaye olarak değerlendirilmek için bir malvarlığı olmak, nakden ifade edilebilir olmak ve devredilebilir olmak şartlarının varlığı kripto paralar bakımından sağlanmaktadır." Karşlıoğlu, s. 144. Sanal paraların gayrimaddi bir malvarlığı değeri olduğu yönünde bkz: Kapancı, s. 172. Filhakika Anayasa Mahkemesi'nin 2015/33 Esas 2015/50 Karar sayılı ve 27.05.2015 günlü kararında "Mülkiyet hakkının konusunu, maddî ve gayrimaddî mallar oluşturmaktadır. Taşınır ve taşınmaz mallar maddî mallar kapsamında iken, fikrî ve sınai mülkiyet hakları gayrimaddî mallar kapsamında bulunmaktadır. Bir markanın sahibine sağladığı haklar ise "marka hakkı" olarak adlandırılmakta ve marka hakkı, fikrî ve sınai mülkiyet hakları kapsamında yer almaktadır. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralda yer alan markanın tesciline ilişkin düzenleme, mülkiyet hakkının konusunu oluşturan marka hakkıyla ilgili olduğundan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir." demek suretiyle gayrimaddi malvarlığı unsurlarının mülkiyet hakkı kapsamına girdiğine hükmedilmiştir. bkz: AYM, 2015/33 E. 2015/50 K.

<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2015-50-nrm.pdf>, (11 Kasım 2022) Mamafih Yönetmelik, "gayrimaddi varlık" kavramını kullanarak kripto varlıkların mal olduğu yönünde bir nitelendirme yapmamıştır. Ekonomik değer teşkil eden sanal veya cismani her varlığın hukuk düzenince korunmasının söz konusu olmadığı yönündeki görüş için bkz: Çekin, s. 193. Kripto varlıkların medeni hukuk bağlamında hukuki niteliği tartışmalı bir husustur. Bununla beraber, anayasal bir hak olan mülkiyet hakkının ekonomik değer taşıyan tüm malvarlığı haklarını kapsamı nedeniyle bunlara mülkiyet hakkına ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanması tavsiye edilmiştir. bkz: Dayanç Kuzeyli ve Töremiş, s. 68. Anonim şirketlere sermaye olarak getirilecek ögelerin ise hukuki niteliğinden bağımsız olarak parasal bir değer taşımaları halinde TTK bağlamında malvarlığı unsuru sayılması gerektiği kanaatindeyiz. Benzer yönde, bir varlığın muhasebeleştirilebilmesinin onun hukuki niteliğiyle ilintili olmadığı, bu varlığın bir eşya, bir alacak veya gayrimaddi bir hak olabileceği, bu hususta ekonomik yaklaşımın esas alınması gerektiğine dair bkz: Bertrand, s. 24.

³¹⁹ Michael Barnettler, "Establishment of a Company Using Cryptocurrencies as a Contribution", *Lex Futura*, 26.01.2021, <https://www.lexfutura.ch/en/whats-keeping-us-busy/article/gruendung-einer-gesellschaft-mittels-kryptowaehrungenc/>, Erişim: 03.04.2022.

Bitcoin özelinde yaptığı değerlendirmede piyasada kıyaslandığında alım-satım hacmi görece büyük olan kripto paraların aktifleştirilebilme kriterini taşıdığını ifade etmiştir³²⁰. Kripto varlıkların İsvBK'nın bilançoya ilişkin hükümleri ihtiva eden 959. maddesinin 2. fıkrasındaki geçmiş işlemlerin bulunması, muhtemel nakit akışlarının bulunması³²¹ ve değerinin tahmin edilebilir olması kriterlerinin üçünü de taşıdığı belirtilerek bunların bilançonun varlıklar kısmında dönen varlıkların altında menkul kıymet, kısa vadeli diğer varlık, veya stok olarak kaydedilebileceği; eğer şirket kripto varlığı uzun vadeli tutacaksa finansal maddi olmayan duran varlık olarak bilançoda aktifleştirilebileceği fikri ileri sürülmüştür³²².

Son olarak İsviçre öğretisinde sermaye olarak getirilecek unsurun bilançoda aktifleştirilebilmesinin önünde hukuki bir engel bulunmaması kriterinin kripto varlıklar açısından sağlandığı kanaatindeyiz. İsviçre'de 2017 senesinden beri kripto varlıklarla şirket kuruluşu gerçekleştirilmektedir³²³. Türkiye'de ise inceleyebildiğimiz kadarıyla ticaret sicili müdürlüklerince kripto paraların sermaye olarak getirildiği bir şirket tescili gerçekleşmemiştir. Yönetmelikteki yasak ise ödeme faaliyeti ile ilgili olup satın alma ya da madencilik yoluyla edinme, bulundurma, elden çıkarmaya ilişkin bir hukuki engel söz konusu değildir. Ödeme para borçlarına ilişkin bir ifadır. TTK'da "ayni sermaye" üst başlığı altında 342. madde başlığı "ayni sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları"dır. Nakdi sermayeyi konu alan TTK 344. maddenin üst başlığı ise "pay bedellerinin ödenmesi"dir. Kanun koyucunun para borcuna ilişkin olan ortaklık taahhüdü için "ödeme" kavramını kullanırken konusu para borcu olmayan ayni sermaye taahhüdünün ifası için "konulma" kavramını kullanmasının bilinçli bir tercihin sonucu olduğu kanısındayız. Ayni sermaye koyma borcunun konusunu para dışındaki değerler oluşturduğundan bu borcun ifasının hukuki yönden ödeme olmaması nedeniyle kripto paraların gerek anonim şirkete sermaye olarak

³²⁰ Schärli ve Schütte, s. 201. Zug kantonu ticaret sicili müdürlüğünün yayınladığı belge için bkz: Kanton Zug HRA, Merkblatt über die Liberierung mit einer Kryptowährung, <https://www.zg.ch/behoerden/volkswirtschaftsdirektion/handelsregisteramt/aktuell/merkblatt-liberierung-mit-kryptowaehrungen>, (26 Haziran 2022).

³²¹ Muhtemel nakit akışlarının tutulan varlığın kullanımından ya da satımından sağlanabileceği ifade edilmektedir. bkz: Bertrand, s. 25.

³²² Soubeiran, s. 40.

³²³ Kanton Zug, HR Zug lässt Kryptowährungen als Sacheinlage zu, 04.09.2017, <https://www.zg.ch/behoerden/volkswirtschaftsdirektion/handelsregisteramt/aktuell/bitcoin-als-sacheinlage>, (30.05.2022).

getirilmesine, gerek konusunun hukuka aykırı bir durum teşkil etmemesi nedeniyle bilançoda aktifleştirilmesine dair hukuki bir engel de bulunmamaktadır³²⁴.

4.2.2.2. Nakden Değerlendirilebilme – Paraya Çevrilebilme

Nakden değerlendirilebilmenin, sermayenin parasal olarak ifade edilmesi zorunluluğunun bir vechesi olarak şirkete getirilen ayın ülke parası cinsinden gösterilebilmesi gerekir. Nakden değerlendirilebilme yukarıda izah edildiği gibi aynı zamanda malvarlığı unsurunun paraya çevrilebilir olmasını ifade etmektedir³²⁵. Nakden değerlendirilebilme ve paraya çevrilebilirlik için ilgili malvarlığı unsurunun alınıp satıldığı sınırlı da olsa bir piyasası bulunmalıdır³²⁶. Kripto paraların bu gerekliliği de karşıladığı malumdur. Kripto para piyasalarında işlem gören kripto paraların alım-satım fiyatı da nakden değerlendirilebilirlik için bir ölçüt oluşturur³²⁷. Nitekim Zug Kantonu Ticaret Sicili Müdürlüğü Coin Market Cap'teki satış değerlerinin bu açıdan bir ölçüt olduğunu kaydetmiştir³²⁸. Bununla beraber, piyasadaki her kripto paranın rağbet gördüğü, rahat bir şekilde üçüncü kişilere satılarak paraya çevrilebileceği söylenemez. Nitekim Coin Market Cap'te listelenen kripto paralara bakıldığında, “volume” (işlem hacmi) başlığı altında bazı kripto birimlerin hiç alınıp satılmadığı verisi görülmektedir.

İsviçre’de ve Liechtenstein’da Bitcoin ve Ether haricindeki kripto paraların ayın olarak getirilmek istenmesi halinde, şirketin kurulacağı kantonun sicil müdürlüğü ile iletişime geçilerek tavsiye alınması önerilmiştir³²⁹. Bununla beraber Ağustos 2018 ile Mayıs 2022 arasında İsviçre’de Bitcoin’le 89 şirket kuruluşu gerçekleşmiş, bunlardan 75’i Zug’da, 3’ü Zürih’te olmak üzere Bern, Schwyz ve diğer kantonlarda da Bitcoin’in sermaye olarak getirildiği şirket tescilleri yapılmıştır. Ülkede Ether’le de 49 Start-up

³²⁴ Aynı yönde bkz: Karshoğlu, s. 129. Kripto paralar, ivazsız elde edilen gayrimaddi varlıklardan olmadıklarından aktifleştirme yasağı kapsamında da değildirler.

³²⁵ Ayrıca bkz: Şahin, s. 1991.

³²⁶ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1326. Şahin, s. 1991.

³²⁷ Kripto paraların aktif bir piyasası bulunduğu bahisle kolayca İsviçre Frangına dönüştürülebileceği yönünde bkz: Soubeiran, s. 40.

³²⁸ Kanton Zug HRA, Merkblatt über die Liberierung mit einer Kryptowährung.

³²⁹ Schärli ve Schütte, s. 3. Liechtenstein’de da BTC ve ETH haricindeki kripto paraların sermaye olarak getirilmek istenmesi halinde getirilecek kripto paranın kabulü hakkında Adalet Ofisi ile müzakere edilmesi önerilmiştir. bkz: Nagele Attorneys At Law LLC, “Liechtenstein : Incorporation Of A Company With Crypto Currencies” Mondaq, 25.10.2020, <https://www.mondaq.com/fin-tech/997760/incorporation-of-a-company-with-crypto-currencies>, Erişim: 17.05.2022.

kurulmuştur ve bunlardan 41'i Zug'da bulunmaktadır. Tether (USDT) ile de Zug'da 28, Schwyz'de 5, Zürih'te 2 ve Luzern'de 1 şirket kurulmuştur. USDC (USD Coin) ile Zug'da 30, Zürih'te 1 şirket kurulmuştur. Bunlara ek olarak BNB, DOT (Polkadot), UST (TerraUSD), BUSD (Binance USD), XRP (Ripple), SOL (Solana) ile de şirket tescili gerçekleştirildiği tespit edilmiştir³³⁰. Görüldüğü üzere BTC ve ETH haricinde birçok kripto para birimi, özellikle sabit kripto paralar ticaret şirketlerine sermaye olarak getirilmiştir. Dolayısıyla paraya çevrilebilirlik kriterinin sağlanıp sağlanmayacağı güncel borsa verilerinden faydalanarak tespit edilmelidir³³¹.

4.2.2.3. Devrolunabilme

Kripto paralar bir kullanıcıdan başka bir kullanıcıya aktarılabilen, borsalardan alınıp satılabilen, dolayısıyla devredilebilen dijital varlıklardır. Bilgili ve Cengil, Bitcoin'in hem şirkete hem de şirketten üçüncü kişilere devredilebilir olduğunu ifade etmişlerdir³³². Türkiye'de kripto varlıkların ödemelerde kullanılması yasaklanmışsa da kullanımı ve devri yasaklanmamıştır. Kripto para hizmet sağlayıcıları ülkemizde aktif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. İsviçre'de Kripto Vadisi'nden söz edildiği üzere kripto paraların terakkisine yönelik özel bir çaba bulunduğundan gerek ödemelerde kullanımı bazı kantonlar tarafından teşvik edilmekte, gerek faaliyetine izin verilen kripto para bankaları yoluyla işlem hacmi artırılmaktadır. Dolayısıyla İsviçre'de devredilebilirliğe ilişkin bir engel kesinlikle söz konusu değildir. Belirtmek gerekir ki kripto paraların Türkiye ve İsviçre'de devredilebilirlik kriterini taşıdığı yönündeki görüşümüz kripto paralar genelinde bir yorum olup örneğin X kripto parasının FINMA tarafından kullanımının ya da devrinin yasaklanması durumunda bu kripto para özelinde devredilebilirlik ölçütü sağlanmamış olacaktır³³³. Bu nedenle getirilecek her bir kripto para için bu ölçütü ayrıca değerlendirmek gerekir. Özel bir yasak ihdas edilmediği takdirde kripto paralarını kripto para hizmet sağlayıcı

³³⁰ Schärli ve Schütte, s. 7.

³³¹ Yazıldığı dönemdeki güncel borsa verilerine dayanarak, kullanıcı sayısı, işlem sıklığı, piyasa kapitalizasyonu özelliklerinin bilançoda aktifleştirilebilirlik ve tasarruf edilebilirlik ölçütleri çerçevesinde değerlendirildiğinde BTC, ETH, Ripple, Litecoin, Bitcoin Cash gibi kripto paraların sermaye olarak getirilmeye uygun olduğu, sayımın sınırlı olmadığı ve mebhüs ölçüteri güncel koşullarda bulunması durumunda başkaca kripto paraların da şirkete ayın olarak getirilebileceğine dair bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1321.

³³² Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 11.

³³³ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1326. Ayrıca bkz: Barmettler, s. 3.

platformlarda muhafaza eden kullanıcılar ilgili platforma talimat vererek, yahut soğuk cüzdanı bulunan ve özel anahtarları kendi kontrollerinde olan kullanıcılar alıcının açık anahtarını kullanmak yoluyla kripto paraları devredebilir³³⁴. Devrolunabilmenin haczedilebilmeyi de kapsadığını, dolayısıyla haczi mümkün olmayan değerlerin anonim şirkete sermaye olarak getirilemeyeceğini savunan yazarlara göre, kripto paranın merkeziyetsiz borsada ya da haciz uygulamanın zor olduğu yabancı borsalarda tutulması halinde veya soğuk cüzdanda tutulduğu ihtimalde soğuk cüzdanın özel anahtarı yalnızca şirket tarafından bilineceğinden, özel anahtarın kaybedilmesi halinde özel anahtarı bilinmeyen cüzdandaki kripto paranın haczi mümkün olamayacak, bu yolla da aynı sermaye olarak şirkete getirilemeyecektir³³⁵. Bize göre kripto paranın merkeziyetsiz borsada ya da yabancı borsada bulunması nedeniyle haczedilememesi, diğer kriterleri taşıması şartıyla devrolunabilirliğine ve aynı sermaye yeterliliğine halel getirmeyecektir. Fakat aksi görüşün savunulması halinde örneğin yurtdışındaki bir kripto varlık hizmet sağlayıcısı nezdinde tutulan hesaplarda yahut merkeziyetsiz borsalarda bulunan kripto paraların Türkiye’deki hizmet sağlayıcılara aktarılması ya da soğuk cüzdana aktarılması yoluyla bu sorun aşılabilir.

4.2.2.4. Haciz, Tedbir ve Sınırlı Aynı Haklardan Ari Olma ve Tasarruf Edilebilir Olma

Kripto paralar, hizmet sağlayıcı platformlarda online olarak tutulan sıcak cüzdanlarda ya da harici bir disk formunda olan soğuk cüzdanlarda muhafaza edilmektedir. Kripto paraların merkezi platformlardan olan hizmet sağlayıcılar nezdinde muhafaza edilmesi halinde haczedilebilmeleri kabildir³³⁶. Nitekim ilgili kuruluşlara İİK m. 89/1 kapsamında haciz ihbarnamesi gönderilmesi mümkündür³³⁷. İstanbul 14. İcra Dairesi’nin Türkiye’de faaliyet gösteren bir kripto para platformuna haciz ihbarnamesi gönderdiği ve platformun, borçlu adına tuttuğu hesabı kapattığını ve haciz işlemi uyguladığını bildirdiği işlem³³⁸, kripto para hizmet sağlayıcıları nezdinde tutulan

³³⁴ Barmettler, s. 3. Ayrıca bkz: Şahin, s. 1990.

³³⁵ Küçükkurt, s. 85. Ayrıca bkz: Şahin, s. 1991.

³³⁶ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 11. Tevetoğlu, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Şirketler Hukukunda Dijital Teknolojilerin Yeri, s. 445. Ayrıca bkz: Küçükkurt, s. 85.

³³⁷ Durmush, s. 95.

³³⁸ Gökhan Türkmen ve Ekrem Can Narin, “Kripto Para Haczi ve Satışı” Mondaq, 08.06.2022, <https://www.mondaq.com/turkey/fin-tech/1199712/kripto-para-haczi-ve-sat305351305>, Erişim: 21.11.2022.

varlıkların haczedilebileceğini göstermektedir. Aynı doğrultuda ayın olarak getirilecek kripto para hesabına bir haciz veya tedbir işlenip işlenmediği, merkezi platformdan alınacak bir yazı ile teyit edilebilmelidir. Bununla beraber blokzinciri ve dağıtık defter teknolojisinin merkeziyetsiz yapısı doğrultusunda şekillenen merkeziyetsiz borsalar (DEFI/Decentralised Finance) nezdinde tutulan kripto varlıkların, haczi uygulayacak bir merci bulunmaması nedeniyle haczedilemeyeceği kabul edilmelidir. Kripto paraların kişinin özel anahtarı üzerinde doğrudan hakimiyetinin olduğu şahsi cüzdanında tutulması halinde de teknik olarak üzerinde haciz, tedbir ve sınırlı aynı hak bulunmamaktadır³³⁹.

İsviçre hukukunda ise tahditlerden arı olmama şartı bulunmamakla beraber şirketin tüzel kişilik kazanır kazanmaz aynı sermaye değerleri üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesi şartı aranmaktadır. Kripto paralar özelinde serbest tasarruf edebilirlik şartı, şirketin kripto para hesabı ya da cüzdana erişiminin bulunması ile sağlanacaktır³⁴⁰. Bununla birlikte, 2022 Kasım ayında global bir kripto para borsası olan FTX borsasının iflas talep etmesiyle beraber, Türkiye'deki Thodex vakası da nazara alındığında, merkeziyetli kripto para borsalarının serbest tasarruf edilebilirliğe gölge düşüreceği düşünülebilir³⁴¹. Nitekim merkezi kripto para borsalarında kullanıcıların özel anahtarları da bu borsaların nezdindedir. Müller, Stoltz ve Kallenbach, şirkete sermaye olarak getirilecek kripto paraların soğuk cüzdanda muhafaza edilmesini tavsiye etmektedir³⁴². Yine de Zug kantonu, yayınladığı bildiriye sıcak-soğuk cüzdan gibi bir ayırım yapmayarak Bitcoin'i üzerinde serbest tasarrufa elverişli bulmuştur.

4.3. Kripto Paraların Anonim Şirketlere Aynı Sermaye Olarak Getirilmesinde Gündeme Gelebilecek Birtakım Zorluklar

Kripto paraların Türk ve İsviçre hukuklarında anonim şirketlere nakdi sermaye olarak getirilemeyeceği ortaya konmuş, mukayese edilen ülkelerdeki aynı sermaye ölçütleri

³³⁹ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 12. Kripto paralara İİK'da öngörülen taşınırlara özgü muhafaza tedbirlerinin uygulanması ihtimalinde de bunların diğer kıymetli şeylerden olmaları sebebiyle icra dairesinin muhafaza etmesi gerekir. İİK m. 88/1'in uygulama bulamadığı fiziki olmayan sıcak cüzdanların da borçluya bırakılmaması, yediemine bırakılması gerektiği yönünde bkz: Durmush, s. 92. Dolayısıyla soğuk cüzdanın bir taşınır gibi taahhüdü yapan kurucunun elinde bulunması halinde hacizli olması ihtimali bulunmamaktadır.

³⁴⁰ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 100.

³⁴¹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1326.

³⁴² s. 1326.

ayrı ayrı incelenerek kripto paraların aynı sermaye olma ölçütlerini karşıladıkları, yukarıda yapılan değerlendirmelerde gösterilmiştir. İsviçre uygulamasında kripto paralar anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmektedir. Türkiye’de henüz böyle bir uygulama bulunmamaktadır. Her iki ülke açısından kripto paraların anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesinin önünde hukuki bir engel bulunmamaktadır³⁴³ fakat uygulamada iki ülke için de gündeme gelebilecek müşterek bazı zorluklar mevcuttur. Bu zorlukların kripto paraların sermaye olarak getirilmesine engel teşkil edip etmeyeceği sorularının yanıt bulması gerekir.

4.3.1. Kripto Paraların Değerlemesi

TTK 343. madde gereğince şirkete getirilecek aynı sermayeye şirket merkezinin bulunacağı yer asliye hukuk mahkemesi eliyle atanan bilirkişilerin değer biçmesi gerekmektedir. Değerleme raporu alındıktan sonra kripto paraların sayısı (miktarı), Türk Lirası cinsinden karşılığı ve bu değere karşılık verilecek payların esas sözleşmede gösterilmesi gerekecektir. İsvBK m. 628’e göre de aynı sermaye unsurlarının değerinin gösterilmesi ve bunlara karşılık çıkarılacak payların esas sözleşmede belirtilmesi, m. 635a uyarınca kuruluş raporundaki içeriğin ve değerlemenin uygunluğuna dair denetim onayı alması³⁴⁴ gerekir. Kripto paraların anonim şirkete aynı sermaye olarak getirilmesinin kabulü halinde değer biçme işleminin hangi esaslar dahilinde yapılacağı tartışılması gerekir³⁴⁵. Nitekim sermayenin korunması ilkesi kapsamında mevzuat kuruluş için öngörülen meşakkatli süreçte değerlendirme en önemli konumda bulunmaktadır³⁴⁶. Esas sözleşmenin Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edilmesiyle üçüncü kişiler de kurulan anonim şirketin sermayesinin kripto para ile teşekkül ettiğini bilir konuma gelecektir. Bu nedenle değerlendirme ehemmiyetli bir konudur. Esasen değerlendirme hususunun muhasebe biliminin konusu olduğu belirtilerek, kripto paraların birim değerinin ve piyasa değerlerinin alım-satım platformlarında, aracı kurumların sitelerinde ve Federal Vergi İdaresi’nin

³⁴³ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 8. Yönetmelik ile getirilen kripto varlıkların ödemelerde kullanılması yasağının da kripto paraların anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesi hususunda bir engel teşkil etmediği yönünde yukarıda 3.2.2.1. numaralı başlık altında yaptığımız açıklamalarımızı tekrar ederiz. bkz: s. 64.

³⁴⁴ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1328.

³⁴⁵ Kripto varlıkların değerlemelerinin, bunların kendilerine has değerlendirme araç ve yöntemleriyle değil de benzerlik kurma yöntemiyle, geleneksel değerlendirme metotları tatbik edilerek yapıldığı yönünde bkz: Tevetoğlu, *Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar*, s. 44.

³⁴⁶ Yıldız, *Limited Şirketler Hukuku*, s. 85-86.

web sitesinde mevcut olduğu ve bu mecralardaki bilgilerden faydalanılabileceği İsviçre doktrininde ileri sürülmüştür³⁴⁷. Müller, Stoltz ve Kallenbach, borsalardaki değerlerin birbirinden farklı olması dolayısıyla itimat edilen borsaların değerlerinin aritmetik ortalamasının alınabileceğini, yahut getirilecek kripto paranın son otuz gündeki en düşük değerinin değerlemeye baz alınmasının daha titiz bir değerlendirme yöntemi olabileceğini³⁴⁸, kuruluş raporunda değeri gösterilen kripto paralar için hangi alım-satım platformunun verilerinin kullanıldığının, kuruluş raporunun hazırlandığı tarihteki kripto para alım-satım değeri ya da piyasa değerinin hususiyetle belirtilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir³⁴⁹. Zug Kantonu Ticaret Sicili Müdürlüğü'nün yayınladığı bildiriye göre birim, kripto paranın değerini piyasa değerlerini güncel olarak duyuran www.finzanzen.ch platformunun dönüştürücüsünü kullanarak teyit etmektedir³⁵⁰. Türk doktrininde kripto paraların değerlemesinin Türkiye'de faaliyet gösteren kripto para borsalarındaki karşılıkların aritmetik ortalamasının alınarak yapılabileceğini³⁵¹, yahut kur dalgalanmalarının yaratacağı ayrık duruma bertaraf etmek için hesaplamaya örnek teşkil eden tüm piyasalardaki değerlerin yan yana yazılarak ortadaki değer yani medyan değerin esas alınabileceğini³⁵², aritmetik ortalama ya da medyan yöntemlerinden hangisinin somut olay açısından daha doğru değeri yansıtacağını bilirkişilerin tespit ederek raporda belirteceğini³⁵³ savunan görüşler mevcuttur³⁵⁴.

³⁴⁷ Soubeiran, s. 41. Liechtenstein'da kripto paraların ayın olarak getiirilmesi halinde aynı sermaye sözleşmesine yazılacak değer için uzman görüşüne gerek olmadığı, borsa verilerinin güncel olarak mevcut olduğu, bu verilere İsviçre Federal Vergi İdaresi'nin sitesinden ulaşılabileceği belirtilmiştir. bkz: Nagele Attorneys At Law LLC.

³⁴⁸ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1322.

³⁴⁹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1328. Yazarlar devamında değer belirlemenin tıpkı Federal Vergi İdaresi'nin kullandığı yöntem gibi alım-satım platformlarındaki değerlerin aritmetik ortalamaları alınarak yapılabileceğini beyan etmişlerdir.

³⁵⁰ Kanton Zug, Merkblatt.

³⁵¹ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 13.

³⁵² Küçük Kurt, s. 86.

³⁵³ Şahin, s. 1993.

³⁵⁴ Vergilendirme ile değerlendirme hususları içi içe olduğundan kripto paraların değerlendirme yöntemi vergilendirilmesinde kullanılan değerlendirme yöntemi ile paralellik göstermektedir. ABD'de IRS de 2014-21 Sayılı bildirisinde kripto paraların listelenen alım-satım değerleri baz alınarak değerlendirilebileceğini metot olarak kaydetmiştir. Bu metodun piyasadaki arz-talep ilişkisine dayandığını, ancak halka açık şirketlerin hisse senetlerinin aksine kripto paraların düzenlerce borsada işlem görmesi ve her bir borsanın birbirinden bağımsız olması sebebiyle ulaşılan değerlendirme sonuçlarının %10 arasında farklılık gösterebileceğini, bu nedenle değerlendirme/dönüştürme işlemlerinin makul ve tutarlı şekilde yapılması gerektiği tavsiye edilmiştir. bkz: Liedel, s. 122.

4.3.2. Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi

Kripto paraların nasıl muhasebeleştirileceği ve şirket bilançosunda nasıl aktifleştirileceği hususu da tartışılmalıdır. Yönetmeliğe göre kripto varlıklar gayrimaddi varlıklardır. Yönetmeliğin tanımının kendi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği öğretide ortaya konmaktaysa da kripto varlıkların gayrimaddi varlık olarak nitelendirilmelerinin mümkün olduğu ifade edilmektedir³⁵⁵. Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve’de varlık kavramı; geçmişteki olayların bir sonucu olarak ortaya çıkan ve işletmenin kontrolünde bulunan, gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlaması beklenen değerler olarak tanımlanmaktadır³⁵⁶. Kripto varlıkların Kavramsal Çerçeve’deki varlık tanımına uyduğu ifade edilmektedir³⁵⁷. Bununla birlikte muhasebeleştirme hususunu Yönetmeliğin getirdiği dışlayıcı tanım çerçevesinde değerlendirmek yerine, her bir kripto varlığın, içinde barındırdığı özellikler gözetilerek muhasebe standartlarından hangisinin kapsamına girdiğinin somut olay özelinde tespit edilmesi gerekir.

Muhasebe ve raporlama standartları, dürüst resim ilkesi ışığında finansal tabloların ihtiyaca uygunluk, şeffaflık, güvenilirlik, anlaşılabilirlik, karşılaştırılabilirlik ve tutarlılık gösterebilmelerini sağlar³⁵⁸. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS); küresel ticarete birbirleri ile ticari ilişkiye giren tarafların ilişkideki riskleri değerlendirmek, karşı tarafın finansal durumunu ve kredibilitesini ölçmek, şirketlerin mali durumunu anlayabilmek hususlarını yeknesak kurullarla temin etmektedir³⁵⁹. TTK’da bilançoya ilişkin hükümler VUK ve TMS/TFRS’ye atıf yapmaktadır³⁶⁰. Finansal tablolarını TMS’ye uygun tutmakla mükellef olan şirketler Kamu Gözetimi

³⁵⁵ Avustralya, Fransa, Şili, Çekya, Lüksemburg, Nijerya, İspanya, İsveç, İsviçre ve İngiltere’nin kripto varlıkları gayrimaddi varlık olarak tanımladığı ifade edilmiştir. bkz: Dayanç Kuzeyli ve Töremiş, s. 74. Aksi yöndeki görüş için bkz: Ali İhsan Güngör, “Kripto Varlık Ekosisteminin Düzenleme Gerektiren Kısımları: Mevcut Düzenlemeler ve Öneriler” *Vergi Dünyası*, C. 494, S. 1 (2022): 90-122, s. 114, <https://www.acarindex.com/vergi-dunyasi-dergisi/kripto-varlik-ekosisteminin-duzenleme-gerektiren-kisimlari-mevcut-duzenlemeler-ve-oneriler-868996>, Erişim: 14.12.2022.

³⁵⁶ Kamu Gözetimi Kurumu, Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 2018.

³⁵⁷ Hasan Sezgin, “Uluslararası Muhasebe Standartlarında Kripto Varlıkları Sınıflandırma Çabaları”, *İktisat ve Finans Yazılımında Güncel Eğilimler* içinde, düzenleyen: Hüseyin Çelik ve Hüseyin Yılmaz, (Ankara: Gazi Kitabevi, 2022), s. 118, <https://www.researchgate.net/publication/363346324>, Erişim: 22.11.2022.

³⁵⁸ KGG, TMS/TFRS Yorumları Nedir?, <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6651/TMS/TFRS-ve->, (22.11.2022)

³⁵⁹ Yusufoglu, s. 104.

³⁶⁰ TTK m.78’e göre değerlemede TMS’de öngörülen ilkeler de dikkate alınmalıdır.

Kurumu (KGK) tarafından belirlenmektedir. Bunun dışındaki tacirler TMS'ye uygun defter tutmakla yükümlü olmayıp VUK hükümlerini uygulamaktadır. TMS/IFRS kuralları UMS/IFRS'nin Türkçe'ye çevrilmiş halidir. İsvBK'da ise şirketlerin hangi muhasebe standartlarını uygulaması gerektiği gösterilmemiştir. Dürüst ve adil resim ilkesi kapsamında, Swiss GAAP FER (İsviçre Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri -Muhasebe ve Raporlamaya İlişkin Tavsiyeler), US GAAP ya da IFRS gibi standartlarının tercih edildiği belirtilmiştir³⁶¹. Bununla beraber Swiss GAAP FER standartlarının IFRS ile uyumlulaştırılmaya çalışıldığı, birçok büyük ölçekli İsviçre şirketinin muhasebede IFRS'yi takip ettiği beyan edilmiştir³⁶². Kamu Gözetimi Kurumu'nun web sitesinde belirtildiği üzere Türkiye ve İsviçre'nin kamu gözetimi sisteminin eşdeğer olduğu, İsviçre hükümetinin 23.08.2017 tarihli kararı ile açıklanmıştır³⁶³.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi'nin kripto paraların muhasebeleştirilmesi hakkındaki değerlendirmesinde kripto paraların UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar, UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri, UMS 2 Envanter/Stok ve UMS 32 Finansal Araçlar standartlarından hangisine uygun düştüğünü değerlendirmiş, kripto paraların işletmenin olağan faaliyetleri sırasında satılmak üzere tutulmaları halinde UMS 2 Envanter standardının uygulanacağını, eğer UMS 2 uygulanabilir değilse UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar standardının uygulanması gerektiğini önermiştir³⁶⁴. Kripto paralar UMS 7 Nakit ve Nakit Benzeri standartları kapsamında değerlendirilmiş ancak yüksek volatilité nedeniyle bu standartların uygulanamayacağı belirtilmiştir³⁶⁵.

³⁶¹ Bernard Raffournier ve Alain Schatt, "The impact of International Financial Reporting Standards(IFRS) adoption and IFRS renouncement on audit fees:The case of Switzerland" *Int J Audit C.* 22 (2018): s. 346, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/ijau.12139>, Erişim: 22.11.2022.

³⁶² Deloitte, Financial Reporting Framework in Switzerland, 16.05.2011, <https://www.iasplus.com/en/jurisdictions/europe/switzerland>, Erişim: 22.11.2022. 90lı yılların devamında İsviçre'deki halka açık anonim şirketlerin birçoğunun IAS'ı uygulamaya başladıklarına dair bkz: Meier-Hayoz ve Forstmoser, s. 434.

³⁶³ KGK, Avrupa Komisyonu ve İsviçre'nin Eşdeğerlik Kararı ne anlama gelmektedir?, <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/8004/Avrupa-Komisyonu-ve-I%CC%87svic%CC%A7renin-Es%CC%A7deg%CC%86erlik-Karar%C4%B1-ne-anlama-gelmektedir?>, (22 Kasım 2022).

³⁶⁴ IFRS, Tentative Agenda Decision and comment letters—Holdings of Cryptocurrencies, 2019, <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2019/holdings-of-cryptocurrencies/tad-holdings-of-cryptocurrencies/>, (22 Kasım 2022).

³⁶⁵ bkz: Bilgili, s. 59. Aksi yönde, ödeme tokenlarının nakit ve nakit benzeri varlık olarak muhasebeleştirilebileceğini ileri süren müellifler de bulunmaktadır. bkz: Meltem Ece Çokmutlu ve Metin Kılıç, "Kripto Varlıklar Olarak Tokenların Muhasebeleştirilmesi" *International Journal of Applied*

PwC'nin kripto paralara uygulanacak muhasebe standartları ile ilgili yayınladığı bir çalışmada, kripto paralar UMS 32 Finansal Araçlar ve UMS 21 Kur Değişiminin Etkileri Standartları kapsamında değerlendirilmiş ancak kripto paraların “para” olmamaları, buldurana para ya da finansal bir varlık alma hakkı vermedikleri ifade edilerek finansal varlık olarak nitelendirilemeyecekleri, bu nedenle bu standartların uygulanamayacağı serdedilmiştir³⁶⁶. Raporda kripto paraların, UMS 2 kapsamında stok olarak değerlendirilmek için cismani olma kriteri aranmadığından kripto paraların bu standartlara dahil edilebileceği, ancak stokların kısa vadede kâr elde etmek amacıyla aktif olarak alınıp satılmak üzere elde tutulduğu, bu nedenle eğer kripto paralar uzun vadede tutulacaksa UMS 2'nin uygulanmaması gerektiği önerilmiştir³⁶⁷. Bu standartlardan herhangi birinin kapsamına girmeyen kripto paralar için UMS 38 standartları değerlendirmesi yapıldığında, kripto paraların;

- geçmişteki bazı olayların sonucu olarak ortaya çıkan varlıktan gelecekte doğması beklenen ekonomik yararları kullanabilme ve başkalarının bu yararları erişimini kısıtlama gücü olan bir kurum tarafından kontrol edilebilir olma,
- münferit olarak satılabilir, değiş tokuş edilebilir, devredilebilir ve belirlenebilir olma,
- para ya da parasal varlık olmama,
- cismani bir varlığı olmama,

özelliklerini taşımaları nedeniyle UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlık kriterlerine uygun olduğu sonucuna varılmıştır³⁶⁸.

Economic and Finance Studies C. 7, S. 1 (2022): s. 32, http://www.ijaefs.com/wp-content/uploads/2022/06/02_ECE-COKMUTLU-KILIC.pdf, Erişim: 05.11.2022.

³⁶⁶ Kanaatimizce sabit kripto paralar için ayrıca bir değerlendirme yapılmalıdır. Nitekim sabit kripto paralar temelinde varlığa dayalı olduklarından, sözleşmesel olarak hamiline bir talep hakkı tanımaktadır. Bu talep hakkının sabit kripto paralarda mevcut olması, sabit kripto paraların UMS 32'deki finansal varlık tanımı ile örtüşmesine yol açtığından UFRS 9 kapsamında finansal araç olarak muhasebeleştirilebilecekleri görüşü de bulunmaktadır. bkz: Ernst&Young, Applying IFRS - Accounting by Holders of Crypto Assets, 2021, https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/ifrs/ey-apply-ifrs-crypto-assets-update-october-2021.pdf?download, (23 Kasım 2022). Ayrıca bkz: Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar, s. 103.

³⁶⁷ Benzer yönde bkz: Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar, s. 105.

³⁶⁸ PwC, A look at current financial reporting issues, December 2019, <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-16/cryptographic-assets-related-transactions-accounting-considerations-ifrs-pwc-in-depth.pdf>, (22 Kasım 2022) Aynı yönde bkz: ACCA, Accounting for cryptocurrencies, 06.04.2019, <https://www.accaglobal.com/in/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/cryptocurrencies.html>, (03.11.2022). Kripto paraların her bir çeşidi için ayrı bir değerlendirme yapılması gerekliliğini vurguladıktan sonra UMS 38'de koşulan 4 şartı taşımaları halinde kripto

Türk hukuk doktrininde kripto paraların emtia olarak mı yoksa maddi olmayan duran varlık olarak mı muhasebeleştirileceğinin net şekilde tespit edilemediği ancak muhasebeleştirmeye elverişli olduğu ortaya konmuştur³⁶⁹. İsviçre’de bazı yazarlar, kripto paraları (salt ödeme tokenlarını) gayrimaddi varlık olarak değerlendirmektedir³⁷⁰. Uzun vadeli tutulacak olmaları halinde stok olarak değerlendirilebilecekleri de ifade edilmiştir³⁷¹. İsvBK m. 959 para. 2 kapsamında bir kıymetin bilançoda varlık olarak gösterilebilmesi için şirketin geçmiş olaylar sonucunda varlığı kontrol etmesi, gelecekte ortaya çıkması beklenen bir para akışının bulunması ve belirlenebilir olması özelliklerinin kripto paralarda bulunduğu hukuk doktrininde belirtilmektedir³⁷².

Kripto varlıkların emtia ve soyut varlık olarak vergilendirilmesi halinde VUK m. 274 kapsamında emtianın maliyet bedeliyle değerleneceği, değerlendirme günündeki satış bedelinin emtianın maliyet değerinden %10 ve daha fazla oranda altında kalması durumunda mükellefin, maliyet bedeli yerine emsal bedeli uygulayabileceği ifade edilmiştir³⁷³. Bu halde emtia dönem sonlarında borsa rayıcı gibi bir değerlemeye tabi tutulmamakta ve değer artışı da tahakkuk ettirilmemektedir³⁷⁴.

Kripto paraların gayrimaddi varlık/maddi olmayan duran varlık olarak nitelendirilmesi halinde TMS’yi uygulayan anonim şirketler için TMS 38 kapsamında aktifleştirilebileceklerdir. VUK sisteminde ise gayrimaddi hakların maddi olmayan

paraların UMS 38 kapsamında muhasebeleştirilebileceklerine ilişkin bkz: Tevetoğlu, Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar, s. 107-108. Aksi yöndeki görüşe göre kripto paralarda ekleme çıkarma yapılabilmesi, bazı durumlarda bölünebilmesi mümkünken UMS 38 kapsamında maddi olmayan duran varlıklarda ekleme ya da yenileme söz konusu olmadığından, kripto paralar UMS 38 kapsamında muhasebeleştirilemeyecektir. bkz: Bilgili, s. 61.

³⁶⁹ Şahin, s. 1991.

³⁷⁰ Haeberli, Oesterhelt ve Wherlock, s. 347.

³⁷¹ Soubeiran, s. 40.

³⁷² Bertrand, s. 24-27. Yusufoglu, gayrimaddi hakkın devre veya sermaye koyma işlemine konu olabilmesi için konusunu oluşturan hakkın belirlenebilir ve tasarruf edilebilir olması gerektiğini haklı olarak ifade ederken hak konusu haline gelmemiş bir gayrimaddi malın tasarrufa konu olmasının kabil olmadığını belirtmiştir. bkz: s. 31. Hak, hukuk düzeninin koruduğu ve sahibine bu korumadan faydalanma yetkisi veren menfaattir. bkz: Çekin, s. 6. Halihazırda kripto paraların hak kategorisinde değerlendirilebileceği bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Yönetmelik ise bir hukuki nitelik ihdas etmemekle beraber kripto varlık bahsiyle bu varlıkları hukuk düzeninde tanımlamıştır. Kripto paraların maddi olmayan varlık olarak bölünebildiği, devredilebildiği, kontrol edilebildiği gözetildiğinde belirlenebilir olma ölçütünü karşıladığı kabul edilmelidir.

³⁷³ Mustafa Çelen, “Türk Vergi Mevzuatına Göre Kripto Paraların Vergilendirilmesi” *Bilimevi İktisat Dergisi*, S. 2 (2018): s. 164, <https://avesis.marmara.edu.tr/yayin/d829236d-20ec-4cf6-8066-3e7678f33d25/turk-vergi-mevzuatina-gore-kripto-paralarin-vergilendirilmesi>, Erişim: 24.11.2022.

³⁷⁴ Çelen, s. 164.

duran varlıklar hesap grubunda yer aldığı ifade edilmektedir³⁷⁵. Muhasebenin temel kavramlarını tanımlayan 1 seri numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSGUT)'de maddi olmayan duran varlıklar; *“herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubu”* olarak tanımlanmıştır.

Kripto paraların maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesi, para ve menkul kıymet olarak değerlendirilmesine göre farklılık arz etmektedir³⁷⁶. Para ve menkul kıymet olarak kripto paralar borsa rayici ile değerlendirilir³⁷⁷. Gayrimaddi hakların ise VUK m. 269'a göre maliyet bedeli ile değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Maliyet değeri VUK m. 262 kapsamında ekonomik bir değer edinilmesi ya da değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamıdır. Gayrimaddi hakların maliyet bedeli ile değerlendirilmesinin, dönem sonunda değer artış kazancı meydana gelmesini engellediği, gayrimaddi haklar alınıp satılmadıkça dönemsel değerlemelerde değer artış kazancı ya da gideri oluşturmadıkları ifade edilmiştir³⁷⁸. UMS 38'e göre kripto paraların ilk muhasebeleştirilmesinin maliyet modeline göre, daha sonrasında ise maliyet ya da yeniden değerlendirme yöntemlerinden birine göre yapılabileceği belirtilmiştir³⁷⁹.

Belirtildiği gibi, gayrimaddi haklar edinilme şekillerine göre değerlendirilir. Bir gayrimaddi değer dışarıdan getirilmekle aktifleştirilebilir. Şirket içinde meydana getirilen gayrimaddi değerler, bilançoda, ancak bu değerın meydana getirilmesi için sarf edilen bir tutar varsa, maliyet değeri olarak bu sarfın yazılmasıyla aktifleştirilebilir. Diğer bir deyişle dışarıdan ivazlı olarak getirilen gayrimaddi değer

³⁷⁵ Yusufoglu, s. 107.

³⁷⁶ Çelen, s. 164.

³⁷⁷ Kripto paralar, para veya menkul kıymet olarak değerlendirilmeleri halinde borsa rayici ile değerlendirileceğinden, anlık değerleri USD cinsinden gösteren borsa verilerinden faydalanılabileceği, değerlendirme tarihi olarak alınan son günde, en çok işlem gören borsadaki ağırlıklı ortalama USD fiyatının alınıp, bu tarihteki TCMB Türk Lirası kuru ile değerlendirilmesinin daha doğru olacağı, fiyatlarda bariz dalgalanmaların bulunması durumunda, son işlem günü yerine değerlendirilmeden önceki 30 gün içindeki ortalama rayicin alınması hususunda Maliye Bakanlığı'nın yetkili olduğu ifade edilmiştir. bkz: Çelen, s. 161.

³⁷⁸ Çelen, s. 164.

³⁷⁹ Binali Selman Eren, Mustafa Salim Erek ve Ayşe Nur Buyruk Akbaba, “Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi” *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 9, S. 2, 2020: s. 1343, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1160230>, Erişim: 26.11.2022. Aynı yönde bkz:

alış değeri üzerinden, işletme içinde meydana getirilmişse maliyet değeri üzerinden aktifleştirilmektedir³⁸⁰. Şirkete ayın olarak getirilen kripto paralar dışarıdan getirildiğinden bu kapsamda ilk muhasebeleştirilmesi maliyet değeri yani satın alma bedeli olacaktır. Kripto paraların dönem sonlarında yeniden değerlemeye tabi tutularak yeniden değerlendirme sonucunda artış veya azalışların diğer kapsamlı gelir kısmında muhasebeleştirilerek özkaynakta biriktirilmesi gerektiği ifade edilmiştir³⁸¹.

4.3.3. Yüksek Volatilite Sorunu

Volatilite, “bir menkul kıymetin fiyatının veya piyasanın genelinin kısa bir zaman aralığı içerisinde gösterdiği dalgalanma” olarak tanımlanmaktadır³⁸². Kripto paraların ise devlet garantili olmamaları, hukuki niteliklerinin belli olmaması, kanuni para olarak kabul edilmemeleri, devletler tarafından yasaklanma ihtimallerinin bulunması gibi nedenlerle değerleri istikrarsızdır. Değişim değerleri serbest piyasadaki arz ve talebe göre oynaklık göstermektedir³⁸³. Fiyat mekanizmalarının çoğunlukla spekülasyon haberlere dayanmasının volatiliteyi beraberinde getirdiği, volatilitenin ise kripto paraların muhtevastındaki değer oynaklığından faydalanarak oynaklığı kâra dönüştürmek isteyenlerin ilgisini cezbediği ve bu iki durumun birbirini tetiklediği belirtilmiştir³⁸⁴. Kripto paralardaki volatilite yüksekliğine örnek vermek gerekirse 15.10.2022 tarihinde Coin Market Cap isimli kripto para piyasaları veri listeleme sitesinde 1 BTC'nin değeri 19.141 USD'dir. 1 sene önceki fiyatı 61.594 USD olup 2 sene önceki fiyatı 11.495 USD'dir³⁸⁵. 1 BTC'nin değeri 1 sene içinde neredeyse 5 kat artıp sonraki sene üçte biri fiyatına düşebilmektedir. 1 ETH'nin ise 15.10.2022

³⁸⁰ Yusufoglu, s. 110. Ayrıca bkz: Ali Deran ve İncilay Savaş, “Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerleme ve Finansal Tablolarda Sunum Esasları” *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 14, S. 2 (2013): s. 83, <http://esjournal.cumhuriyet.edu.tr/en/download/article-file/48499>, Erişim: 28.11.2022.

³⁸¹ Hasan Gül, “Bitcoin ve Türevi Varlıkların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Bir Değerlendirme” *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* C. 22, S. 2 (2020): s. 451, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1151041>, Erişim: 28.11.2022.

³⁸² Kadir Tuna ve İlayda İsaetli, “Finansal Piyasalarda Volatilite ve Bist-100 Örneği”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 27 (2014): s. 22, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/251847>, Erişim: 25.11.2022.

³⁸³ Meisser ve Hauser-Spühler, s. 6.

³⁸⁴ İbrahim Korkmaz Kahrman, Habib Küçükşahin ve Emin Çağlak, “Kripto Para Birimlerinin Volatilite Yapısı: GARCH Modelleri Karşılaştırması” *Fiscaoeconomia* C3, S. 2 (2019): s. 25, https://www.academia.edu/39497572/The_Volatility_Structure_of_Cryptocurrencies_The_Comparison_of_GARCH_Models?auto=citations&from=cover_page, Erişim: 25.11.2022.

³⁸⁵ <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/historical-data/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022

tarihindeki fiyatı 1.286 USD iken 1 sene önce 3.863 USD ve 2 sene önce 377 USD'dir³⁸⁶.

Kripto paraların değerinde meydana gelen volatilitenin büyük olması nedeniyle kripto paraların anonim şirkete sermaye olarak getirilmesinin değerlemeyi zorlaştıracığı, sermayenin korunması ilkesi açısından da sakıncalı olabileceği tartışmaları bulunmaktadır³⁸⁷. Şirkete kripto paraların ayın olarak getirilmesinden sonra yaşayabileceği değer kaybının sermayenin korunması ilkesi ile çelişeceği savlarına karşı, benzer riskler, şirkete döviz getirilmesi veya altın gibi kıymetli maden yahut hisse senedi getirilmesi halinde de gündeme gelebilecektir³⁸⁸. Diğer yandan ülke paralarının da para politikalarının doğru uygulanmadığı ve istikrarın bulunmadığı hallerde değer kaybetme riski, enflasyon tehlikesi bulunmaktadır. Hatta, kripto paralar merkeziyetsiz olduklarından (diğer bir deyişle bir fiat para olmadıklarından) ülkelerin politik ve ekonomik durumlarından etkilenmemekte, bu sebeplere bağlı gelişen devalüasyon riskini bertaraf etmektedir³⁸⁹. Bitcoin gibi arzı kısıtlı olan paraların³⁹⁰ enflasyon riski de bulunmamaktadır. Kripto paraların dayanağı olan blokzinciri sisteminin, politik karmaşalardan izole olmasının, ayrıca blokzinciri teknolojisine has düşük masraf, işlem hızı ve anonimlik özelliklerinin, yatırımcılarına uzun vadeli bir güven aşıladığı, bu durumun da ilgili kripto para biriminin değerine olumlu olarak yansdığı ifade edilmektedir³⁹¹.

Kripto paraların sermaye olarak getirilmesinin sermayenin korunması prensibini baltalayacağına dair eleştirilere benzer eleştiriler İsviçre doktrininde sermaye koyma borcunun CHF yerine USD ile ifa edilmesi örneğinde getirilmiş, şirkete getirilen Amerikan Doları'nın İsviçre Frangı karşısında değer kaybetmesi halinde İsvBK'nın sermaye kaybı ve borca batıklık halinde "yönetim kurulunun bildirim yükümlülüğü" başlıklı 725. maddesinin (TTK m. 376 karşılığı) uygulama bulma tehlikesinin

³⁸⁶ <https://coinmarketcap.com/currencies/ethereum/historical-data/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022

³⁸⁷ Şahin, s. 1992.

³⁸⁸ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1322. Aynı yönde bkz: Karşlıoğlu, s. 135. Başka şirkete ait hisseler gibi gayrimaddi ekonomik değerlerin de şirkete sermaye olarak getirilmeleri halinde bunların da aniden değer kaybetme risklerinin yüksek olduğu ancak sırf bu ihtimalin bu değerlerin aynı sermaye yeterliliğini bertaraf etmediği hakkında bkz: Çonkar, s. 250-251.

³⁸⁹ De Filippi ve Wright, s. 63

³⁹⁰ Bitcoin'in arzı madencilikle gerçekleşmekteyse de sistem toplamda 21.000.000 adet Bitcoin üretmek üzere programlanmıştır.

³⁹¹ Kaal ve Calcaterra, s. 118.

bulunduğu belirtilmiştir³⁹². Nihayet kripto para birimleri serbestçe dönüştürülebilir oldukları sürece esas sözleşmedeki tutarı karşılama şartıyla aynı sermaye olarak şirkete getirilebilir. Sırf volatilitenin yüksek olması, değeri belirsiz kılan bir olgu olmadığı için³⁹³ kripto paraların aynı sermaye yeterliliğine hanel getirmeyecektir. Bununla beraber, volatilitenin meydana getirmesi muhtemel değer kaybının sermayenin korunması ilkesi ile çelişebileceği doğrudur. Ancak bahsedildiği üzere bu tehlike, yalnızca kripto paralar için geçerli değildir. Aynı olarak getirilen varlığın değerinde, sermayenin borca battığı emaresi gösterebilecek bir kaybın vuku bulması halinde, TTK'nın 376. maddesinin uygulanması gündeme gelebilir. Bu durumda yönetim kurulu, mahkeme marifetiyle aktiflerini değerlendirip hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkararak şirketin borca batık olup olmadığını tespit eder. TTK'nın yollamasıyla TMS'de öngörüldüğü üzere (TMS 38 standardı) gayrimaddi varlığın yani kripto paraların yeniden değerlendirilmesiyle de güncel değeri ve sermayenin ziyaa uğrayıp uğramadığı tespit edilebilecektir³⁹⁴.

4.4. Kripto Paraların Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi

Kripto paraların Türk ve İsviçre hukukunda anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesinin önünde hukuki bir engel bulunmadığından³⁹⁵, bunların aynı sermaye olarak anonim şirketlere getirilmesinde yapılacak işlemleri açıklamak gerekmektedir. Nitekim kripto paraların aynı sermaye olarak addedilebilmek için gerekli nitelikleri haiz oldukları düşünülse bile, TTK 128. ve 343.maddelerde öngörülen işlemlerin yapılmaması halinde getirilecek değerler aynı sermaye olarak kabul edilemeyeceklerdir³⁹⁶. Mevzuat İsviçre hukukunda da esasen aynı sermaye yeterlilik ölçütü olan, şirketin tescil edilir edilmez getirilecek ayın üzerinde tasarrufunun sağlanması hususu gereğince sermaye unsurunun güvence altına alınması gerekmektedir.

³⁹² Yüce, s. 60.

³⁹³ Karşlıoğlu, s. 131.

³⁹⁴ Şükrü Yıldız, "Holdingle, Birleşme, Birleşmeye İlişkin Genel Kurul Kararının Butlanı Davası" *Hukuki Mütalaalar-4*, (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020), s. 82.

³⁹⁵ Tevetoğlu, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukukunda Dijital Teknolojilerin Yeri, s. 445-446. Kripto paraların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesinin mümkün olduğu, ancak gerekli düzenlemeler yapıncaya kadar bu sermaye unsurunun nakdi sermaye olarak değil aynı sermaye olarak getirilebileceğine dair bkz: Özkan, s. 1401.

³⁹⁶ Akdağ Güney ve Gümüş, s. 4.

Türk hukukunda, şirkete getirilecek kripto paralar öncelikle şirketin kurulacağı yer asliye ticaret mahkemesi tarafından atanan bilirkişiler tarafından değerlendirilmelidir. Değerleme raporunda değerlemede seçilen yöntemin somut olay için en adil ve en uygun yöntem olduğu belirtilerek aynı sermaye olarak konulan unsurun Türk Lirası karşılığı ve bu karşılığa verilecek paylar gösterilecektir. Bununla birlikte değerlendirme raporunda, getirilen sermaye unsurunun TTK 342. maddeye uygunluğunun değerlendirilip değerlendirilmeyeceği TTK 343. maddede gösterilmemiştir. TTK 343. madde; aynı sermaye olarak şirkete alacak getirilmesi halinde değerlendirme raporunun neleri içermesi gerektiğini ayrıntılı olarak düzenlediği halde alacak dışındaki sermaye unsurları hakkında, raporda ayınların değerlendirilmesi dışında, bir hususun açıklanmasını öngörmemiştir³⁹⁷. TTK'nın 32. maddesi ve Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 34. maddesinde sicil müdürünün inceleme görevi; müdürlüğün yetkili olup olmadığı, tescil isteminin ilgililer tarafından yapıp yapılmadığı, istemin sicile kaydı gerekli bir olgu olup olmadığı ve tescil için gerekli belgelerin bulunup bulunmadığının incelendiği şekli inceleme ile bunun akabinde kanuni şartların varlığını, esas sözleşmenin emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve kanunun aradığı zorunlu unsurları içerip içermediği hususlarına yönelik maddi incelemeden müteşekkildir³⁹⁸. Tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtması ve üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelikte olmaması gerekmektedir. Getirilecek sermaye ögesinin aynı sermaye yeterliliği taşıyıp taşımadığının tespiti emredici hükümler kapsamında sicil müdürünün incelemesi gereken bir husustur. Nitekim mehz İsviçre düzenlemelerinde de aynı sermaye yeterliliğini sicil müdürlükleri değerlendirmektedir³⁹⁹. Bununla beraber, TTK 343. maddede sermaye olarak alacak getirilmesi halinde değerlendirme raporunda bulunması gereken geçerlilik, gerçeklik, TTK'nın 342. maddesine uygunluk değerlendirmelerinin kripto paraların sermaye olarak getirilmesinde de uygulanması gerekir. Öğretide Yusufoglu; ayrıntılı incelemenin yalnızca alacaklarla sınırlı tutulmaması, gayrimaddi haklardan olan fikri

³⁹⁷ Çonkar, s. 326.

³⁹⁸ Aslı Gürbüz Usluel, "Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Aynı Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları" *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 71, S. 2 (2013): s. 146-147, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97831>, Erişim: 25.11.2022. Tekinalp'e göre TTK'daki anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin hemen hemen tamamının emredici hüküm niteliğinde olması nedeniyle sicil memurunun esas sözleşmenin emredici hükümlere bir aykırılık teşkil edip etmediği yönünde yapacağı inceleme bu noktada özellik gösterecektir. bkz: Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014, s. 318.

³⁹⁹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1330.

haklar için de bu incelemenin yapılması, hakkın varlığının ve hak sahipliğinin tespit edilmesi gerektiğini dile getirmiştir⁴⁰⁰. Dolayısıyla sermaye olarak konulan malvarlığı değerinin TTK 127. ve 342. maddede açıkça zikredilmiş olmaması halinde, kaldı ki açıkça zikredilmiş olanlardan olsa dahi soyut nitelikte olan malvarlığı unsurlarının gerçekliğinin tespiti de bir incelemeyi gerekli kıldığından, esasen TTK 342. maddeye uygunluğun getirilen ayna mahsus özellikler nazara alınarak bilirkişi tarafından değerlendirilmesi gerekir. Kripto paralar özelinde hukukun birçok alanında tartışmaların devam ettiği ve kripto paraların özelliklerinin de çeşitlilik arz ettiği düşünüldüğünde, kanımızca sermaye olarak getirilecek kripto paranın TTK 342. maddeye uygunluğunun, bu konuda teknik bilgi sahibi olan bilirkişilerce incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle değerlendirme raporunda, getirilen kripto paranın adı, kısaltması, aynı sermaye olarak getirilebilmek için malvarlığı unsuru teşkil etme, nakden değerlendirilebilirlik, devredilebilirlik özelliklerini taşıdığı, alım-satım değeri, piyasa değeri, bu değer Türk Lirası karşılığı ve bu karşılığa verilecek payların gösterilmesi, değerlemede hangi yöntemin seçildiği, hangi alım-satım platformlarının verilerinin baz alındığı, değerlendirilmede seçilen yöntemin somut olay için en adil ve en uygun yöntem olduğu belirtilmelidir.

Kripto paranın hangi andaki değerinin dikkate alınması gerektiği de önemli bir husustur. Bilirkişi, değerlemeyi yaptığı andaki değeri dikkate alacaktır⁴⁰¹. Değer biçme işleminin yapılmasının akabinde bu değer esas sözleşmeye dercedilecektir. Değerleme ile kuruluş iradesinin açıklandığı esas sözleşmenin imzalarının noter (veya ticaret sicili müdürü ya da yardımcısı) tarafından onaylanması yani kuruluş anı arasında belli bir süre geçmektedir⁴⁰². Kripto paraların değerlerinin çok kısa süreler içerisinde değiştiği malumdur. Esas sözleşmenin şirketin tescili sırasında güncel bir değeri yansıtması gerektiği ifade edilmektedir⁴⁰³. Kanaatimizce şirkete getirilecek

⁴⁰⁰ Yusufoglu, s. 183.

⁴⁰¹ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 14. Kripto paraların değerlendirilmesi, mevcut bir borsası olması nedeniyle kolay bir değerlendirme olacağından rapor hızlı teslim edilebilecektir.

⁴⁰² TTK'nın "Şirketin tescili ve ilanı" başlıklı 354.maddesindeki tescilin ve ilanın kuruluşu izleyen 30 gün içerisinde yapılacağı hükmünün ara dönemde geçen süreyi belirli bir süreye indirmek açısından isabetli bir düzen normu oluşturmakta ise de bkz: Yusufoglu, s. 186, kripto paralar için 30 gün kısa bir süre değildir. 29.10.2022 tarihinde 1 BTC'nin değeri 20,595.10 USD iken 28.11.2022 tarihinde bu değer 16,521.58 USD'dir.

⁴⁰³ Şahin, s. 1995. İsviçre'de ayın olarak getirilen kripto paraların hem kuruluş hem de ticaret siciline tescil anında esas sözleşmedeki değere karşılık gelmesi gerektiği belirtilmiştir. bkz: Schärli ve Schütte, s. 4. Liechtenstein'da da kripto paraların hem kuruluş hem de tescil anında esas sözleşmedeki değere karşılık gelmesi gerektiğine dair bkz: Nagele Attorneys At Law LLC.

kripto paraların şirketin kuruluşu anında esas sözleşmede gösterilen değeri tutması gerekir⁴⁰⁴. Sermayenin kurucular tarafından taahhüt edilmesi ve esas sözleşmenin imzalarının onaylanması akabinde şirketin kurulması ile artık kurucuların getirecekleri sermaye karşılığında verilecek paylar da belirlenmiş olduğundan mühim olan ayınlara kuruluş anındaki değeridir. Bununla beraber ayın olarak getirilecek kripto paraların değerinin artması halinde ayı getiren kurucunun, kripto paranın değerinin düşmesi durumunda ise diğer kurucuların yeniden değerlendirme talep etmesi gündeme gelebilir.

İsviçre’de ise, esas sözleşmenin gerçek değeri yansıtması açısından değerlemenin kuruluş günü yapılması önerilmiştir⁴⁰⁵. Tüzel kişiliğin kazanılacağı anda ayın olarak getirilen kripto paraların değerinin esas sözleşmede gösterilen sermaye tutarına karşılık gelmemesi halinde, tutarın karşılanıp karşılanmadığının kontrolünü yapan kanton ticaret sicili ofisinin⁴⁰⁶ şirketi tescil etmeyeceği belirtilmiştir⁴⁰⁷. İsviçre öğretisinde kuruluş ile tescil arasında geçen sürede kripto paranın değerinin düşmesi halinde tescilden önce kalan kısmın kurucular tarafından eksikçe tekabül edecek kadar kripto para ile tamamlanması tavsiye edilmiştir⁴⁰⁸. Bundan başka, yüksek volatilitenin nedeniyle kripto paraların değerinin esas sözleşmeye değerlendirme raporundaki tutardan daha düşük tutarla yazılarak bir ihtiyat payı bırakılması da çözüm olarak önerilmiştir⁴⁰⁹. Buna karşın bu çözümü öneren müelliflerden bir kısmı, bu durumun yasal dayanağı olmadığını, hatta gizli yedek akçe bırakmak anlamına geleceğini ve kanun koyucunun buna izin vermediğini de belirtmişlerdir⁴¹⁰.

Kripto paraların aynı sermaye olarak şirketin tüzel kişilik kazanmasına kadarki sürede güvence altına alınabilmesi ve sonrasında şirketin tasarrufunun sağlanabilmesi için izlenecek adımların tespit edilebilmesi, öncelikle ayın olarak getirilecek kripto paraların somut olayda ne şekilde muhafaza edildiğinin tespitini gerekli kılmaktadır. TTK 128. maddedeki,

⁴⁰⁴ Gayrimaddi hakkın değerinin sermaye olarak konulduğu andaki değerinin olması gerektiğine dair bkz: Yusufoglu, s. 186.

⁴⁰⁵ Soubeiran, s. 41.

⁴⁰⁶ Kanton Zug, Merkblatt.

⁴⁰⁷ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1321.

⁴⁰⁸ Kanton Zug, Merkblatt. Ayrıca bkz: Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1329.

⁴⁰⁹ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 101. İhtiyat payı bırakmak yoluyla iradi gizli yedek akçe ayırmanın TMS/TFRS’ye tabi şirketler için mümkün olmadığı, şirketlere böyle bir imkan tanınmaması gerektiği yönünde bkz: Çonkar, s. 344.

⁴¹⁰ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1325.

şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikrî mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınırılar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır⁴¹¹

hükümü kapsamında kripto paraların sıcak ya da soğuk cüzdanda, merkeziyetli ya da merkeziyetsiz borsalarda muhafaza edilmesi hallerinde birbirinden farklı tamamlayıcı işlemlerin takip edilmesi gerekecektir.

İsviçre hukukunda ise şirketin getirilen ayın üzerinde serbestçe tasarruf edebilme neticesi önemli olup ara dönemde herhangi bir muhafaza gerekli görülmemiştir. Bu neticenin sağlanması için bazı görüşe göre şirketin, hesaba ya da cüzdana erişimi zorunludur ve bu, şirketin özel anahtarı bilmesi ile gerçekleşecektir⁴¹². Kripto para üzerindeki tasarruf yetkisi özel anahtara sahip olan kişide olduğu⁴¹³ düşünülürse aracı platformlarda bulunan kripto paraların İsviçre hukukuna göre anonim şirketlere sermaye olarak getirilemeyeceği düşünülebilir. Bununla beraber kurucular beyanında getirilecek kripto paranın somut özellikleri, nasıl muhafaza edildiği, şirketin tüzel kişilik kazanması halinde tasarrufun nasıl gerçekleşeceğinin ayrıntılı olarak açıklanması halinde, tescil şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirecek merci olan ticaret sicili müdürlüğü somut olayın şartlarını dikkate alarak olumlu yönde bir karar da verebilir. Aksi halde, kurucuların, kripto parayı şirketin doğrudan hakimiyet kurabileceği özel anahtar barındıran bir cüzdan edinmesi gerekecektir.

Kripto paraların özel sicilleri bulunmamaktadır. Türk hukukunda aynı sermayenin ifası başlığı altında özel sicili bulunmayan, taşınır hükmünde de olmayan sermaye ögelerinin şerh, kayıt veya tevdi işlemi olmadan şirkete getirilebileceğinin düşünülebileceğini ancak bu durumun kanun koyucunun amacıyla bağdaşmayacağını ifade etmiştik. Kaldı ki kripto paralar, Yönetmelikteki yaklaşım da gözetildiğinde resmi otoritelerin çekinceli yaklaştığı varlıklardır. Anonim şirketlerin tüzel kişilik kazanmasını sağlayan yegane merci olan ticaret sicili müdürlüklerinin kripto paraların

⁴¹¹ Aleni olmayan sicillerde, kayıtlı olan şeyi iktisap eden kişilerin iyi niyetli olmadıkları ileri sürülemeyeceğinden aleni olmayan siciller için kaydın aranması gerektiği yönünde bkz: Çonkar, s. 413-414.

⁴¹² Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 100.

⁴¹³ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 7.

sermaye olarak getirilmesi hususunda titiz davranacağı kuşkusuzdur⁴¹⁴. Bu nedenle muhafaza için uygulanabilir seçeneklerin değerlendirilmesi gerekir⁴¹⁵.

Öğretide Bilgili ve Cengil, blokzinciri sistemi ve Bitcoin eşya olarak nitelendirilemese de TMK'nın taşınır eşyaya ilişkin hükümlerinin uygun düştüğü ölçüde Bitcoin'in anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi olayına uygulanabileceğini belirtmişlerdir⁴¹⁶. Kripto paralar genelinde düşünüldüğünde, TTK 128. maddedeki şerh ve kayıt mümkün olmadığından sermaye ögesinin güvenilir kişiye tevdi hususu gündeme gelecektir. Kripto paraların muhafaza şekline göre tevdiin tezahürleri de farklı olacaktır. Eğer kripto para kişinin soğuk cüzdanında muhafaza edilmekteyse bu fiziki formdaki cüzdanın ve özel anahtarının güvenilir kişiye tevdi edilmesi gerekir⁴¹⁷. Ancak kripto parayı taahhüt eden kurucunun özel anahtarı biliyor olması nedeniyle yeni bir özel anahtar üretilmesi⁴¹⁸, kurulacak şirket adına bir soğuk cüzdan satın alınarak kripto paraların bu yeni cüzdana aktarılması ve cüzdanın güvenilir kişiye tevdi daha güvenli bir yoldur.

Kripto paraların taahhüdü yapan kurucunun sıcak cüzdanında bulunması halinde, özel anahtarın güvenilir kişiyle paylaşılması yöntem olarak sayılmış, ancak kripto parayı şirkete taahhüt eden kurucunun da özel anahtarı bilmesi nedeniyle işlevsel bir yöntem olarak addedilmemiştir⁴¹⁹. Eğer güvenilir kişinin kripto para adresi varsa kripto paraların güvenilir kişinin adresine gönderilmesi de bir yöntemdir⁴²⁰. Yahut soğuk cüzdan örneğinde olduğu gibi kurulacak şirket için bir soğuk cüzdan edinilerek,

⁴¹⁴ Mevcuttaki düzenlemeler çerçevesinde kripto varlıkların şirkete sermaye olarak getirilmesi halinde ikincil mevzuatta düzenleme bulunmaması durumunda ticaret sicili müdürlüklerinin menfi bir tutum sergilemesinin muhtemel olduğuna dair bkz: Şahin, s. 1997.

⁴¹⁵ Şerh, kayıt veya tevdi uygulanamayan sermaye ögeleri için m. 128/8'deki ihtiyati tedbir kurumunun uygulanabilmesi de tartışılmıştır. Kıymetli evraka bağlanamayan adi alacakların yahut özel sicili bulunmayan, eser sahibinin mali haklarının şirkete sermaye olarak getirilmesi halinde TTK m. 128/8 çerçevesinde ihtiyati tedbir kurumunun uygulanabileceği ifade edilmiştir. bkz: Kendigelen ve Kırca, s. 191. Kripto paralar özelinde merkezi olmayan borsalarda ya da yurtdışındaki aracı platformlarda bulunan kripto paralar için bu seçeneğin uygulanması zordur. Soğuk cüzdandaki ya da Türkiye'deki merkezi borsalarda bulunan kripto paralar içinse aşağıda tartışılacak yöntemler ihtiyati tedbir kurumundan daha işlevsel olacaktır.

⁴¹⁶ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 14.

⁴¹⁷ Örneğin kripto paraların bir Trust Wallet'ta saklanması halinde cüzdana ait 12 kelimenin güvenilir kişiye bildirilmesi gerekecektir.

⁴¹⁸ Küçükkurt, s. 86.

⁴¹⁹ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 15.

⁴²⁰ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 15.

kurucunun sıcak cüzdanındaki kripto paraları şirketin soğuk cüzdanına göndermesi ve bu cüzdanın güvenilir kişiye tevdi edilmesi yoluyla da tevdi işlemi gerçekleşebilir⁴²¹.

Sermaye olarak getirilecek kripto paranın taahhüt eden kurucunun doğrudan hakimiyetinde değil de aracı kurumun hakimiyetinde olması halinde nakdi sermayenin tıpkı TTK 345. madde kapsamındaki ifası usulünde olduğu gibi⁴²² kurulmakta olan şirket adına kripto para borsasında bir hesap açılması⁴²³, kripto paraları ayın olarak getirecek kurucunun kripto paraları bu hesaba yatırdığına ve şirket tüzel kişilik kazanıncaya kadar borsanın kripto paraları şirketin kullanımına bırakmayacağına ilişkin bir teyit yazısının ticaret sicili müdürlüğüne sunulmak üzere alınması uygulamasının ikincil bir düzenleme ile mümkün olması halinde tamamlayıcı işlem gerçekleşmiş olacak⁴²⁴ ve bu yöntem sermayenin ara dönemde korunması ve şirketin sermaye unsurları üzerinde tasarrufunun sağlanması amaçlarına uygun düşecektir. Bundan başka, aracı kuruma talimat verilerek kripto paraların eğer varsa güvenilir kişinin hesabına gönderilmesiyle tevdiin gerçekleşmesi⁴²⁵, yahut şirket için soğuk cüzdan alınmasının ve güvenilir kişiye tevdiinin akabinde aracı platforma talimat verilerek kripto paraların bu cüzdana transferi de söz konusu olabilir.

⁴²¹ Bilgili ve Cengil, ticaret sicili müdürünün tevdiin gerçekleşip gerçekleşmediğini açık blokzinciri üzerinden kontrol ve teyit edebileceğini ifade etmişlerdir. bkz: Sermaye, s. 15. Öte yandan öğretide Akdağ Güney ve Gümüş, her ne kadar TSY m. 69'da ticaret sicili memuruna sunulacak belgeler arasında sayılmasa da tevdiin gerçekleştiğine dair bir belgenin de kuruluş belgeleri arasına konulması gerektiğini zira sicil müdürlerinin emredici düzenlemelere aykırılığı kontrol yükümlülüğü gereği taşınırın üçüncü kişilere tevdiinin gerçekleştiğini araştırmalarının zorunluluk olduğunu, fakat sicil memurunun sadece tevdi edilip edilmediğini teslim belgesi üzerinden incelediğini, bunun dışında sicil memurunun taşınırın gerçekten tevdi edilip edilmediğini kontrol yükümlülüğünün bulunmadığını ifade etmişlerdir. bkz: s. 14-15. Bu görüş dikkate alınrsa kripto paranın tevdi edildiğine dair belgenin yeterli olacağı, sicil müdürünün ayrıca blokzinciri üzerinden bir kontrol yükümlülüğünün bulunmadığı düşünülecektir.

⁴²² İsviçre'de bankacılık mevzuatına uygun şekilde kurulan kripto para bankaları faaliyet göstermektedir. Ancak İsvBK'da TTK m. 128 neviden ayınların tevdi gibi önlemler öngörülmediğinden bankaları bu yolla kullanılmamaktadır. Türkiye'de mevcuttaki düzenlemelerden radikal bir sapma ile ileride kripto para bankacılığına müsaade edilmesi halinde kripto paralar nakdi sermaye olarak getirilemese dahi tevdi işleminin yapılması kolaylaşacaktır.

⁴²³ Şahin, s. 1994. Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenen sermaye piyasası araçlarının sermaye olarak getirilmesi halinde, Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ kapsamında, kayden izlenen sermaye piyasası araçlarına ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her idari veya adli bir talep münhasıran MKK'nın üyeleri tarafından ilgili yatırımcı ve ortak hesaplarında ayrı bir alt hesap oluşturulması sureti ile yerine getirileceğinden, sermaye piyasası araçlarının anonim şirkete sermaye olarak getirilecek olması durumunda buna yönelik talebin de MKK'ya iletilerek alt hesap oluşturulabileceği ileri sürülmüştür. bkz. Kendigelen ve Kırcı, s. 190. Benzer bir yöntem, MASAK düzenlemelerine uygun şekilde faaliyet gösteren kripto para borsaları için de düşünülebilir.

⁴²⁴ Şahin, s. 1996.

⁴²⁵ Bilgili ve Cengil, Sermaye, s. 15.

Kripto paraların merkeziyetsiz borsada muhafaza edilmesi halinde, güvenilir kişinin varsa hesabına kripto paraların gönderilmesi, şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra şirketin soğuk ya da sıcak cüzdanına aktarılması⁴²⁶, yahut merkeziyetsiz borsadan merkeziyetli borsaya (aracı platforma) gönderilerek veya şirket için alınan soğuk cüzdana gönderilerek her biri seçenek için yukarıda yazılı adımların izlenmesi önerilmiştir⁴²⁷.

Taşınırın güvenilir kişiye tevdi edilmesi halinde güvenilir kişinin imzalayacağı yazılı bir beyanın sicil müdürlüğüne sunulmasının zorunlu olduğu görüşü ileri sürülmüştür⁴²⁸. Taşınırın güvenilir kişiye tevdi edilmemesi halinde ticaret sicili müdürünün tescilden kaçınacaktır. İspat açısından tevdiin noter taahhüdü ile yapılması önerilmektedir⁴²⁹.

Güvenilir kişinin kim olacağı Kanun'da belirtilmediğinden, TBK'daki 569. madde hükümlerinin uygulanacağı kabul edilse dahi güvenilir kişinin her durumda aynı nitelikteki kişiler olup olamayacağı hususu önem arz etmektedir⁴³⁰. Nitekim, sermaye koyma taahhüdünün nakdi olarak ifa edilmesi durumunda, Kanun özel olarak paranın BankK'ya tabi bankalardan birinde hesap açılarak bu hesaba yatırılmasını aramıştır. Oysaki nakit paranın güvenilir kişiye bir çanta içinde teslimi de öngörülebilirdi. Kripto paraların para olmamalarına rağmen para gibi değişim aracı oldukları düşünüldüğünde, soğuk cüzdan özelinde herhangi bir güvenilir kişiye tevdi yerine bir bankaya⁴³¹ ya da notere tevdiinin, aynı güvence altına alınması açısından daha iyi bir yol olacağı savunulabilir. Üçüncü kişi olarak kurulacak şirket yararına banka ile bir kiralık kasa sözleşmesi akdedilmesinin ve bankanın bu yönde ticaret siciline beyanda

⁴²⁶ Belirtmek gerekir ki kripto paralar nereye ne şekilde tevdi edilmiş olursa olsun şirketin tüzel kişilik kazanamaması halinde sicil müdürlüğünden buna ilişkin alınacak yazı doğrultusunda güvenilir kişi kripto paraları, bunları ayın olarak getiren kurucuya iade edecektir. bkz: Bilgili ve Cengil, s. 17. Ayrıca bkz: Akdağ Güney ve Gümüş, s. 25-26.

⁴²⁷ Şahin, s. 1996.

⁴²⁸ Akdağ Güney ve Gümüş, s. 13.

⁴²⁹ Gönen Eriş, *Ticari İşletme ve Şirketler*, 3. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), s. 1413, <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=72635>, Erişim Tarihi: 16.10.2022.

⁴³⁰ Güvenilir kişinin kim olduğunun Kanun'da belirtilmemiş olması herhangi bir kişinin TTK m.128 anlamında güvenilir kişi olabileceği anlamına gelmediğine dair bkz: Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 9.Baskı, (Bursa: Dora Yayınevi, 2013), s. 58.

⁴³¹ Banka ile kiralık kasa sözleşmesi yapılarak taşınırın bankaya tevdi edilebileceği yönünde bkz: Muharrem Gençtürk, *Anonim Şirketlerde Nakit Dışı Sermaye Taahhüdünün İfası*, (Yetkin Yayınları: İstanbul, 2011), s. 121 (**Aktaran**): Akdağ Güney ve Gümüş, s. 15.

bulunmasının mümkün olmadığı da ifade edilmiştir⁴³². Soğuk cüzdanın Noterlik Kanunu'nun 62. maddesi ve Noterlik Kanunu Yönetmeliği'nin 106. maddesi kapsamında notere tevdi edilmesi mümkündür. Sıcak cüzdanın söz konusu olması halinde güvenilir kişinin kripto para borsası olması⁴³³ yahut diğer kuruculardan birinin ya da kurucuların beraber seçtiği bir kişinin olması düşünülebilir⁴³⁴.

Sermaye olarak getirilecek aynın sınırlı ayni hak, haciz, tedbir ile yüklü olmadığı özel sicile kayıtlı malvarlığı unsurları açısından ilgili sicillerden alınacak yazı ile teyit edilmektedir. Kripto paraların sicili bulunmamaktadır. Ancak ikincil bir düzenleme yapılması halinde aracı platformda bulunan kripto paralar için bunlara haciz veya tedbir işlenmediğine ilişkin merkezi platformdan alınacak yazı ile ayni hususun teyit edilebilmesi mümkün olabilmelidir⁴³⁵.

İsviçre'de ise kripto paranın ayni sermaye olarak şirkete getirilmesi halinde kripto parayı getiren kurucu ve şirketin, ayni sermaye taahhüdünü yerine getirilirken İsvBK m. 628 ve m. 629 doğrultusunda getirilen kripto paranın adını, kısaltmasını, getirilecek tutarı, karşılığında verilecek payları, hangi cüzdanda depolandığını belirtmelidir⁴³⁶. Esas sözleşme kuruluş belgesine eklenmelidir⁴³⁷. Getirilecek kripto paranın yaygın olmayan bir birim olması halinde, kurucular beyanında kripto paranın ihraççısının ve neden bu kripto paranın getirildiğinin de belirtilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁴³⁸.

⁴³² Akdağ Güney ve Gümüş, s. 15.

⁴³³ İİK'daki muhafaza tedbirlerinin kripto paralara uygulanması halinde, muhafaza altına alınacak kripto paraların herhangi bir üçüncü kişiye bırakılmaması, yediyeminlik yapacak üçüncü kişinin bir kripto para borsası olması gerektiği yönünde bkz: Durmush, s. 93.

⁴³⁴ Moroğlu, "taşınırlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde..." hükmünün güvenilir kişinin kim olacağı konusunda muallak yaratması sebebiyle bu hükmün "Anasözleşmede belirtilmek suretiyle diğer kuruculara veya bir yediyemine tevdi edildikleri takdirde..." şeklinde düzeltilmesini önermiştir. bkz: Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), s. 83. Kripto paralara has özellikler nazara alındığında, güvenilir kişinin özel anahtarı kullanarak tasarruf yapması veya anahtarın bilgisini başkalarıyla paylaşması gibi risklerini bertaraf etmede tevdi kurumunun yetersiz kalabileceği, bu nedenle tevdiin saklama işini meslek edinen yediyemine yapılması hakkında bkz: Şahin, s. 1996. Kripto paranın depolandığı cüzdanın birden fazla kişinin özel anahtarıyla imzalanması halinde işlemi geçerli kılan çoklu imzaya uygun şekilde çalışır bir cüzdan olarak seçilmesi ve yediyeminin yanında kuruculara da özel anahtar verilmesi yoluyla da kripto paralar güvence altına alınabilir.

⁴³⁵ Şahin, s. 1992.

⁴³⁶ İsviçre şirketler hukukunun ayni sermaye konması halinde öngördüğü beyanda bulunma yükümlülüğünün kripto paralar için de geçerli olduğu, bunun alacaklıların korunmasına ve şeffaflık ilkesine hizmet ettiği, sermaye borcunun kripto para ile ifa edilmesi halinde bunun İsvBK m. 628 kapsamında ticaret sicili gazetesinde yayınlanacak şirket sözleşmesinde alenileştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. bkz: Barmettler, s. 6.

⁴³⁷ Siffert, Petrović ve Jakšić, s. 101-102.

⁴³⁸ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1328.

Denetçinin değerlemeyi incelerken hesaba katması için kuruluş beyanında, kripto para madencilikle ihraç ediliyorsa buna ilişkin ayrıntıların, piyasaya arz ile ihraç ediliyorsa piyasada ne kadar bu birimdeki kripto paranın bulunduğunun, paraya çevrilebilirliğinin, hangi platformlarda işlem gördüğünün, hangi paralarla (kripto ya da fiat) değiş tokuş edildiğinin, işlem hacminin, ilgili borsalara bir erişim engeli bulunup bulunmadığının beyan edilmesi gerekmektedir⁴³⁹.

İsviçre doktrininde kurulacak şirketin bir cüzdan edinmesi gerektiği, açık anahtarın aynı sermaye anlaşmasında gösterilmesi gerektiği, denetim onayı aşamasında denetçinin, kurucuların cüzdana erişimlerinin bulunduğunu ya da özel anahtarı bildiklerini muhakkak doğrulamalarının şart olduğu belirtilmiştir. Denetçinin, mikro ödemelere imkan sağlayan kripto paralarla çok küçük tutarlarda işlemler yaparak şirketin açık anahtarını ve mesajları doğrulayabileceği, özellikle kripto paraların kurucunun cüzdanından şirket cüzdanına aktarımı sürecine dahil olabileceği önerilmiştir⁴⁴⁰.

⁴³⁹ Müller, Stoltz ve Kallenbach, s. 1328.

⁴⁴⁰ Soubeiran, s. 40.

BÖLÜM V

SONUÇ

Yakın gelecekte “her şeyin tokenlaşmasına” muktedir olacağı düşünülen DLT mekanizması ve uluslararası ticaretin sınırlarını kaldırarak alışveriş alışkanlıklarımızdan birikimlerimize kadar ve henüz idrak edemediğimiz birçok alanı dönüştürme potansiyeli olan kripto paralar, mevcuttaki birçok işlevsel ödeme araçlarına rağmen hızlı ve güvenli şekilde ödeme yapmak uğruna karşılığında fiat para ödenerek elde edilmeye başlanmıştır. göz önüne alındığında, mübadele edilebilirlik meselesini de karşılamaları halinde mevcut finans sistemindeki araçlara olan ihtiyacı ortadan kaldıracabileceklerdir.

FINMA veya BAFIN gibi otoriteler ise kripto paraların ödeme aracı olduklarını kabul etmiş, Avrupa Birliği, sabit kripto paraları elektronik para statüsüne taşıyacak adımlar atmaya başlamıştır. Kripto paraların ödemelerde kullanılması, yatırım aracı olarak alınıp satılması dolayısıyla ekonomik bir değeri haiz oldukları su götürmez bir gerçektir. Böyle bir ekonomik değer, bunları elinde bulduranlarca anonim şirketlere sermaye olarak getirmesi arzu edilebilir. Nitekim Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlere dair hükümlerinin mehası olan İsviçre'de, kripto paralarla 2017 senesinden bu yana özellikle Fin-Tech sektöründe faaliyet gösteren birçok şirket tescili gerçekleşmiştir. Kripto paraların İsviçre Borçlar Kanunu kapsamında nakdi sermaye olarak getirilebilecek bir değer olmamaları, diğer bir deyişle fiat para olmamaları nedeniyle, kripto paralar aynı sermaye olarak değerlendirilmiş ve kurulan şirketler mevzuat kuruluş hükümlerine tabi tutulmuştur.

Bu durumda, kaynak İsviçre Borçlar Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirketlere sermaye olarak konulması mümkün olan kripto paraların Türk hukukuna göre sermaye niteliği taşıyıp taşımadığı ve taşımakta iseler hangi sermayeden sayılacaklarının değerlendirilmesi yapıldığında, Türk hukukunda da gerek TBK ve TTK'daki para anlayışının fiat para olması gerek Yönetmelik ile sarıh olarak

belirtildiği üzere kripto paraların para olarak kabul edilmemesi nedeniyle kripto paralar bulunduğumuz süreçte anonim şirketlere nakdi sermaye olarak getirilemeyecektir.

Nakdi sermaye seçeneği elendikten sonra kripto paraların aynı sermaye ölçütlerine uyarlığının değerlendirilmesi sonucunda kripto paraların ekonomik bir değeri haiz olmaları, nakden değerlendirilebilir olmaları, devirlerinin kabil olması, hizmet edimi, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklardan olmamaları ve üzerlerinde herhangi bir tahdidin bulunup bulunmadığının somut olay özelinde değerlendirilerek teyit edilebilmesinin mümkün olması nedeniyle TTK'daki aynı sermaye ölçütlerine uydukları görülmüş ve TTK'nın 128, 342 ve 343. maddelere uygun şekilde anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecekleri kanaati hasıl olmuştur.

Kripto paraların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesinde Türk ve İsviçre doktrinlerinde uygulamada yaşanabileceği ileri sürülen bir dizi sorunlar tartışılmıştır. Bunlar; kripto paraların spekülatif hareketler nedeniyle değer oynaklığı gösteren varlıklar olması, değerlendirilmeleri, muhasebeleştirilmeleri ve aktifleştirilmeleri için saptanmış standartlar bulunmaması, getirilen kripto paranın değer kaybetmesi halinde şirketin sermayesinin kaybına yol açabileceği gibi hususlardır. Kripto paraların anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesinde gündeme gelebilecek bu sorunlar, kripto para haricindeki aynı sermaye unsurlarının birçoğu için de geçerli olup TTK ve İsvBK'da sermayenin korunmasına ilişkin getirilen hükümler, genel muhasebe ve raporlama ilkeleri kripto paralar için de işletilebilecek düzeydedir. Değerleme hususu ise diğer birçok aynı sermaye unsurunun aksine kripto paraların aktif borsaları bulunması dolayısıyla zannedilenden daha basittir. Sabit kripto paralar için ise kripto paralar için öne sürülen çekinceler büyük ölçüde bertaraf edilmiş durumdadır. Anılan sebeplerle kripto paraların anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilmesi mezkur problemler dahilinde de mümkündür.

Kripto paraların şirketin kuruluşu ile tüzel kişilik kazanması arasındaki periyotta güvence altına alınabilmesi için ise bunların muhafaza edilme şekline göre birçok ihtimal tartışıldığında, gerek teknik gerek hukuki olarak en iyi çözümün, kurulacak olan şirket için bir soğuk cüzdan satın alınarak bu cüzdanın taşınırlarda olduğu gibi güvenilir kişiye tevdi edilmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber merkezi

kripto para platformlarının güvenilir kişi olarak hareket etmesi, gerek kendi platformları nezdindeki hesaplara bloke uygulamaları gerek soğuk cüzdan için tevdi makamı olmaları da bir seçenek olarak değerlendirilebilir. Fakat tezimizin konusunun henüz uygulaması olmayan ve Merkez Bankası ve ölkemiz resmi otoritelerinin çekinceli yaklaştığı bir mesele olması hasebiyle, ticaret siciline tescil aşamasında sicil memurlarının uygulayacakları prosedürün ikincil düzenlemelerle belirlenmesi yerinde olacaktır.

REFERANSLAR

- ACCA. *Accounting for cryptocurrencies.* 06.04.2019.
<https://www.accaglobal.com/in/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/cryptocurrencies.html> (erişildi: 03.11.2022).
- Aksu Özkan, Raziye. *Finansal Tabloların Tutulması ve Hukuksal Sonuçları.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Albert, Thomas G. «Crypto Nation Switzerland—A Legal and Regulatory Overview on Recent Developments.» *Journal of International Banking Law and Regulation* 33, no. 9 (2018): 326-330.
- Atalar, Gülşah Deniz. “Teknolojinin Gelişimi ve Hukuktaki Yansımaları.” *Yapay Zeka Çağında Hukuk - İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları Çalıştay Raporu.* İstanbul, Ankara ve İzmir Baroları, 2019. 50-57.
- Athey, Susan. *5 ways digital currencies will change the world.* 22.01.2015.
<https://www.weforum.org/agenda/2015/01/5-ways-digital-currencies-will-change-the-world/> (erişildi: 10.12.2022).
- Ayan, Serkan. “Yabancı Para Borçlarının İfası.” *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* C. 8, S. Özel (2013): 511-570.
- Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar, ve Mehmet Özdamar. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar.* İstanbul: Yetkin Yayınları, 2022.
- AYM. *Bilgi Bankası.* 2015.
<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2015-50-nrm.pdf> (erişildi: 20.11.2022).
- Badak, Zehra. “What Will Be The Effect Of Distributed Ledger Technology Law (Dlt Law, Lex Cryptographia) To The Company Law? A Study On The Future Of The Organization Of Companies With The New Normal.” *Koronavirüs Döneminde Güncel Hukuki Meseleler Sempozyumu.* İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi, 2020. 547-579.
- Baggeta, Matthew. *Blockgeeks.* 24.08.2022.
<https://blockgeeks.com/guides/blockchain-cryptography/>.
- Bahtiyar, Mehmet. *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi.* İstanbul: Beta, 2001.
- Bahtiyar, Mehmet. “Anonim ve Limited Şirketlere Konulacak Ayni Sermaye Unsurları Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Bulunmaması Şartına İlişkin Bazı Değerlendirmeler.” *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 18, S. 2 (2021): 515-528.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku.* İstanbul: Beta, 2019.
- Bank, European Central. “Virtual Currency Schemes.” 2012.

- Barmettler, Michael. "Establishment of a Company Using Cryptocurrencies as a Contribution." *Lex Futura*, 26.02.2021.
- Bärtschi, Harald , ve Christian Meisser. "Virtuelle Währungen aus finanzmarkt- und zivilrechtlicher Sicht." *Rechtliche Herausforderungen durch web- basierte und mobile Zahlungssysteme* içinde, yazan Rolf H. Weber ve Florent Thouvenin, 113-160. Zürich · Basel · Genf: Schulthess, 2015.
- Basel Committee on Banking Supervision. *Statement on Crypto-Assets*. 2019. https://www.bis.org/publ/bcbs_nl21.htm (erişildi: 29.06.2022).
- Bauen, Marc , ve Robert Bernet. *Swiss Company Limited by Shares Company Law*. Zurich: Schulthess, 2007.
- Bertrand, Aurèle. "Initial Coin Offerings und Gründung einer schweizerischen Aktiengesellschaft." Universität Zürich Rechtswissenschaftliche Fakultät, 2018.
- Bilgili, Enes. "Kripto Paralar ve Merkezi Olmayan Finans Uygulamaları." Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Bilgili, Fatih, ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku*. Cilt 9.Baskı. Bursa: Dora Yayınevi, 2013.
- Bilgili, Fatih, ve M. Fatih Cengil. "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu." (SSRN) 2019.
- Bilgili, Fatih, ve Muhammed Fatih Cengil. "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 23, S. 3 (2019): 3-23.
- Binance. *Proof of Stake (PoS) Nedir?* 06.12.2018. <https://academy.binance.com/tr/articles/proof-of-stake-explained> (erişildi: 21.09.2022).
- Blockchain.com. <https://www.blockchain.com/charts/n-transactions-per-block> (erişildi: 21.09.2022).
- Btcturk. *Proof of Stake (Hisse Kanıtı) Nedir? Nasıl Çalışır?* 19.05.2022. <https://www.btcturk.com/bilgi-platformu/proof-of-stake-hisse-kaniti-nedir-nasil-calisir/>.
- Böckli, Peter. "Eine Blütenlese der Neuerungen im Vorentwurf zur Aktienrechtsrevision Vorabversion." *Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* 1 (2015): 1-7.
- Böckli, Peter. *Schweizer Aktienrecht*. Zurich: Schulthess, 1996.
- Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru. "Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları'na Hukuki Bir Bakış." *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* C. 73, S. 2 (2015): 173-220.

- Coin Market Cap. *What Is Web-3?* <https://coinmarketcap.com/alexandria/article/what-is-web-3-0> (erişildi: 12.09.2022).
- Çağlar, Hayrettin. *Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.
- Çağlayan Aksoy, Pınar. *Akıllı Sözleşmelerin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları*. On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Çebi, Hakan. *Şirketler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Çekin, Mesut Serdar. "Kripto Varlıklar Üzerinde Gerçekleştirilen İşlemlerin Borçlar Hukuku ve Eşya Hukuku Açısından Değerlendirilmesi." *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, no. 1 (2022): 187-216.
- Çelen, Mustafa. "Türk Vergi Mevzuatına Göre Kripto Paraların Vergilendirilmesi." *Bilimevi İktisat Dergisi*, S. 2 (2018): 154-177.
- Chevalier, Maxime. "From Smart Contract Litigation to Blockchain Arbitration, a New Decentralized Approach Leading Towards the Blockchain Arbitral Order." Düzenleyen: Thomas Shultz. *Journal of International Dispute Settlement* (Oxford University Press) C. 12, S. 4 (Aralık 2021): 558-584 <https://offcampus.ihu.edu.tr:2218/document/kli-ka-jids-2021-04-002?q=security%20tokens>.
- China Daily. *PBOC gets tougher on bitcoin*. 2018. <http://www.chinadaily.com.cn/a/201801/05/WS5a4eb4c31008cf16da527c.html> (erişildi: 22.10.2022).
- Çokmutlu, Meltem Ece, ve Metin Kılıç. "Kripto Varlıklar Olarak Tokenların Muhasebeleştirilmesi." *International Journal of Applied Economic and Finance Studies* C. 7, S. 1 (2022): 19-36.
- Çonkar, M. Halil. *Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Danwerth, Christopher. "The Regulation of Bitcoin and Other Virtual Currencies under Japanese Law in Comparative Perspective." *Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft*, 04.2018: 117-155.
- Dayanç Kuzeyli, N. Nilay, ve H. Ebru Töremiş. "Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği." *Vergi Dünyası* C. 42, S. 494 (2022): 63-77.
- Deloitte. *Financial Reporting Framework in Switzerland*. 16.05.2011. <https://www.iasplus.com/en/jurisdictions/europe/switzerland> (erişildi: 22.11.2022).
- Deran, Ali, ve İncilay Savaş. "Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerleme ve Finansal Tablolarda Sunum Esasları." *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* C. 14, S. 2 (2013): 73-95.

- Dhuddu, Rajesh, ve Srinivas Mahankali. *Blockchain a to Z Explained*. Delhi: BPB Publications, ProQuest Ebook Central, 2021.
- Domaniç, Hayri. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*. Cilt I. İstanbul: Temel, 1988.
- Durmush, Gulnara. "Kripto Para Ve İcra Hukuku Yönünden Düşündürdükleri." Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- EBA. *EBA Opinion on 'virtual currencies'*. 2014.
- ECJ. "Case C-264/14."
- ECOVIS. *China's Cryptocurrency and Blockchain Regulatory Environment*. <https://www.ecovis.com/focus-china/chinas-cryptocurrency/> (Erişildi: 22.10.2022).
- EHRA. *Mitteilung betreffend Sacheinlage und Sachübernahme*. 15.08.2001. https://ehra.fenceit.ch/wp-content/uploads/sites/54/download_files/weisungen/mitteilung/de/Mitteilung+EHRA+vom+15.08.2001+betreffend+Sacheinlage+und+Sach%C3%BCbernahme.pdf (erişildi: 26.10.2022).
- Elmas, Fatma Tuğçe. "Sermaye Şirketlerinde Ayni ve Nakdi Sermayenin Getiriliş Usulü." *Konya Barosu Dergisi*. C. 1, S. 1 (2017): 13-36.
- Ercan, Tayfun. "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Elektronik İşlemler." *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*. C. 4, S. 2 (2019): 225-238.
- Erdem & Erdem. *Dijital Ekonominin Vergilendirilmesine İlişkin Yıllık Vergi Hukuku Bülteni*. 15.12.2022. <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/dijital-ekonominin-vergilendirilmesine-iliskin-yillik-vergi-hukuku-bulteni> (erişildi: 31.12.2022).
- Eren, Binali Selman, Mustafa Salim Erek, ve Ayşe Nur Buyruk Akbaba. "Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi." *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. C. 9, S. 2 (2020): 1340-1367.
- Eriş, Gönen. *Açıklamalı- İctihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Ernst&Young. "Applying IFRS - Accounting by Holders of Crypto Assets." 2021.
- Ernst & Young. "Life of A Coin: Shaping the future of crypto-asset capital markets." 2019.
- Ethereum. *Introduction to Web3*. <https://ethereum.org/en/web3/> (erişildi: 09.06.2022).
- Ethereum. *The Merge*. 15.09.2022. <https://ethereum.org/en/upgrades/merge/> (erişildi: 21.09.2022).

- EUR-Lex. "Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009."
- EUR-Lex. "Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing." 2018. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32018L0843> (erişildi: 22.10.2022).
- FATF. "Guidance For a Risk-Based Approach To Virtual Currencies." 2014.
- Federal Council. *Botschaft zur Änderung des Obligationenrechts (Aktienrecht)*. 2017. <https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/2017/112/de> (erişildi: 25.10.2022).
- Federal Council. *Federal Council Brings Dlt Act Fully Into Force And Issues Ordinance*. 2022. <https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/media-releases/media-releases-federal-council.msg-id-84035.html> (erişildi: 10.20.2022).
- Federal Council. "Legal Framework For Distributed Ledger Technology And Blockchain in Switzerland." 2018.
- Federal Council. *Federal Council report on virtual currencies in response to the Schwaab (13.3687) and Weibel(13.4070) postulates*. 25.06.2014, Schweizerische Eidgenossenschaft, 2014.
- Finck, Michèle. *Blockchain regulation and governance in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- FINMA. "Annual Report 2018." 2018.
- FINMA. "Federal Council Report on Virtual Currencies ." 2014.
- FINMA. "Guidelines for enquiries regarding the regulatory framework for initial coin offerings (ICOs)." 2018.
- FISMA. *Crypto-assets*. 30.11.2020. <https://ec.europa.eu/newsroom/fisma/items/695217> (erişildi: 17.11.2022).
- Forbes. 08.10.2022. Crypto Rules In EU Lean Toward Investor Protection, Away From Privacy. <https://www.forbes.com/sites/mitchellmartin/2022/10/08/crypto-rules-in-eu-lean-toward-investor-protection-away-from-privacy/?sh=2d4bd0ad7586> (erişildi: 17.10.2022).
- Forbes Advisor. 07.07.2022. *How Are Bitcoins Mined?* <https://www.forbes.com/advisor/in/investing/cryptocurrency/how-are-bitcoins-mined/> (erişildi: 21.09.2022).
- Frankenfield, Jake. *Investopedia*. 25.08.2022. <https://www.investopedia.com/terms/d/distributed-ledger-technology->

- IFRS. *Tentative Agenda Decision and comment letters—Holdings of Cryptocurrencies*. 2019. Tentative Agenda Decision and comment letters—Holdings of Cryptocurrencies (erişildi: 22.11.2022).
- İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar*. İstanbul: Yasa Yayınları, 1989.
- IRS. *Digital Assets*. 01.11.2016. [https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/digital-assets#:~:text=Cryptocurrency%20is%20a%20type%20of,blockchain\)%20or%20any%20similar%20technology](https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/digital-assets#:~:text=Cryptocurrency%20is%20a%20type%20of,blockchain)%20or%20any%20similar%20technology). (erişildi: 10.20.2022).
- Jagmetti, Luca, Susanne Schreiber ve Raphael Annasohn. "Swiss Corporate Law Reform— Practical Impacts For Non-listed Companies." Mondaq.
- Jordan, Thomas J. "Currencies, Money And Digital Tokens." *30th anniversary of the WWZ and VBÖ, University of Basel*. Basel, 2019.
- Kaal, Wulf A., ve Calcaterra Craig. "Crypto Transaction Dispute Resolution." *The Business Lawyer* (American Bar Association). C. 73, S. 1 (2017): 109-151.
- Kahraman, İbrahim Korkmaz, Habib Küçükşahin, ve Emin Çağlak. "Kripto Para Birimlerinin Volatilité Yapısı: GARCH Modelleri Karşılaştırması." *Fiscaoeconomia*. C. 3, S. 2 (2019): 21-45.
- Kamu Gözetimi Kurumu. "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve." 2018.
- Kanton Zug. "HR Zug lässt Kryptowährungen als Sacheinlage zu." 04.09.2017.
- Kanton Zug. *Tax Payment With Cryptocurrencies*. 2021. <https://www.zg.ch/behoerden/finanzdirektion/steuerverwaltung/tax-payment-with-cryptocurrencies> (erişildi: 10.08.2022).
- Kapancı, K. Berk. *Özel Hukuk Penceresinden Blokzincir: "Sanal Para (Varlık)" Değerleri ve "Akıllı Sözleşmeler" Üzerine Değerlendirmeler*. 2.Baskı, *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I : Blokzincir* içinde, düzenleyen: E. Eylem Aksoy Retornaz ve Osman Gazi Güçlütürk, 163-210. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2021.
- Karahan, Sami. *Şirketler Hukuku*. Konya: Mimoza, 2012.
- Karalar, Muhammed. *Simetrik ve Asimetrik Şifreleme*. 26.06.2018. <https://medium.com/@muhammedkaralar/simetrik-ve-asimetrik-%C5%9Fifreleme-d57673284646> (erişildi: 21.09.2022).
- Karamanlıoğlu, Argun. "Son Gelişmeler Işığında Kripto Paraların Hukuki Niteliği ve Kripto Para Borsalarına Dair Tespit ve Öneriler." *KHAS Hukuk Bülteni*, 30.04.2021.
- Karayalçın, Yaşar, ve Aynur Yongalık. *Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme*. Cilt 8. Baskı. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2020.

- Karşlıoğlu, Hasan. "Kripto Paraların Anonim Şirketlere Sermaye Olarak Getirilmesi Sorunu." *Legal Mali Hukuk Dergisi*. C. 18, S. 205 (2022): 115-148.
- Kaya, A. Ece. *Anonim Şirkete Sermaye Koyma Borcu ve Yerine Getirilmemesinin Hukuki Sonuçları*. İstanbul: Yetkin Yayınları, 2021.
- Kaya, Arslan. *Gerekçeli Karşılaştırmalı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun*. İstanbul: Beta, 2021.
- Kayıhan, Şaban. *Şirketler Hukuku*. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. Cilt 3. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Kendigelen, Abuzer, ve İsmail Kırcı. *Şirketler Hukuku Cilt I*. İstanbul: Oniki Levha, 2021.
- KGK. *Avrupa Komisyonu ve İsviçre'nin Eşdeğerlik Kararı ne anlama gelmektedir?*. <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/8004/Avrupa-Komisyonu-ve-I%CC%87svic%CC%A7renin-Es%CC%A7deg%CC%86erlik-Karar%C4%B1-ne-anlama-gelmektedir?> (erişildi: 22 11, 2022).
- KGK. *TMS/TFRS Yorumları Nedir?*. <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6651/TMS/TFRS-ve-> (erişildi: 22 11, 2022).
- Kıran, Süleyman. "Kambiyo Senetlerinde Bedelin Kripto Para Olarak Belirlenmesi." *GSÜHFD*, S. 2 (2021): 2029-2069.
- Küçümen, Ceren, düzenleyen. *Kripto Varlık Yönetmeliğine Bir İptal Davası Daha!* 07.05.2021. <https://muhabbit.com/kripto-varlik-yonetmeligine-bir-iptal-davasi-daha/> (erişildi: 20.11.2022).
- Küçükkurt, Mustafa Zafer. "Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi." *Ahkam*, S. 1 (2021): 78-88.
- Lehmann, Matthias. "Who Owns Bitcoin? Private Law Facing the Blockchain." *Minnesota Journal of Law, Science & Technology*. C. 21, S. 1 (2019): 93-136.
- Liedel, Deidre A. "The Taxation of Bitcoin: How the IRS Views Cryptocurrencies." *Drake Law Review*. C. 66, S. 1 (2018): 107-146.
- MASAK. *Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar İçin Rehber*. 2021. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/05/Kripto-Varlik-Hizmet-Saglayicilar-Rehberi.pdf> (erişildi: 29.06.2022).
- Meier-Hayoz, Arthur, ve Peter Forstmoser. *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*. Bern: Stämpfli Verlag AG Bern, 2007.
- Meisser, Luzius, ve Gabriela Hauser-Spühler. "Eigenschaften der Kryptowährung Bitcoin." *Digma*. C. 1 (2018): 6-12.

- Moroğlu, Erdoğan. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Mülazımoğlu, Mehmet. *Anonim Şirketler Hukukunda Sermayenin Korunması İlkesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Müller, Lukas, Thomas Stoltz, ve Tobias A. Kallenbach. "Liberierung des Aktienkapitalsmittels Kryptowährung." *AJP/PJA*, 2017.
- Münzer, Jens. *Bitcoins: Supervisory assessment and risks to users*. 2014. https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Fachartikel/2014/fa_bj_1401_bitcoins_en.html?nn=8813520#doc7858622bodyText2 (erişildi: 18.10.2022).
- NAGELE Attorneys At Law LLC. "Liechtenstein : Incorporation Of A Company With Crypto Currencies." Mondaq, 25.10.2020.
- Nagese, Takeshi, Tamoyuki Tanaka, ve Takato Fukui. *Blockchain & Crypto Laws 2022 - Japan*. 2022. <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/japan#chaptercontent2> (erişildi: 18.10.2022).
- Nakamoto, Satoshi. *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (erişildi: 10.03.2022).
- Niji Oni & Co. "Regulation of Cryptocurrency in Various Jurisdiction Across The World." *SSRN Electronic Journal*, 2021.
- Özdemir, Gençer. "Kripto Paraların Eşya Niteliği." *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C. 11, S. 1 (2021): 289-306.
- Özkan, Ahmet Fatih. "Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Alan Adlarının Getirilmesi." *Prof. Dr. Rıza Ayhan'a Armağan içinde*, 1393-1438. İstanbul: Yetkin, 2022.
- Paribu. *Token Nedir?* 09.09.2020. <https://www.paribu.com/blog/en/sozluk/token-nedir/> (Erişildi: 10.06.2022).
- Partanen, Christian. "The Viability of Cryptocurrency in Relation To The Response of Financial Institutions and Governments." *Metropolia University of Applied Sciences*, 2018.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp, ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I. Yeniden Yazılmış 13. Bası*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014.
- Primavera, De Filippi , ve Aaron Wright. *Blockchain and the Law: The Rule of Code*. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard University Press, 2018.
- Proctor, Charles. "Cryptocurrencies in International and Public Law Conceptions of Money." *Cryptocurrencies in Public and Private Law içinde*, düzenleyen: Sarah Green David Fox, 33-91. Oxford University Press, 2022.

- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- PwC. *A look at current financial reporting issues*. December 2019. <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-16/cryptographic-assets-related-transactions-accounting-considerations-ifrs-pwc-in-depth.pdf> (erişildi: 22.11.2022).
- Raffournier, Bernard, ve Alain Schatt. "The impact of International Financial Reporting Standards(IFRS) adoption and IFRS renouncement on audit fees:The case of Switzerland." *Int J Audit*. C. 22 (2018): 345-359.
- Reuters. *China bans financial, payment institutions from cryptocurrency business*. 2021. <https://www.reuters.com/technology/chinese-financial-payment-bodies-barred-cryptocurrency-business-2021-05-18/> (erişildi: 22.10.2022).
- Şahin, Ayşe. "Bitcoin" Örneği Üzerinden Kripto Varlıkların Anonim Şirketlere Sermaye Getirilme Olanığı." *Terazi Hukuk Dergisi*. C. 16, S. 182 (2021): 1984-1998.
- Sansonetti, Riccardo. "Bitcoin: Virtuelle Währung mit Chancen und Risiken." *Die Volkswirtschaft*, 01.09.2014. 44.46.
- Say, Cem. *5 Soruda Blokzinciri*. İstanbul: Bankalararası Kayıt Merkezi, 2019.
- Schärli, Kilian, ve Jonas Schütte. "Kryptowährungen Als Sacheinlage Bei Gründungen Und Kapitalerhöhungen." *Anwaltsrevue* (Stämpfli), Mayıs 2022: 199-202.
- Şehirali Çelik, Feyzan Hayal. "Temel Kavram ve İlkeler." *Anonim Şirketler Hukuku* içinde, yazar İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik ve Çağlar Manavgat. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013.
- Şener, Oruç Hami . *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2012.
- Şener, Oruç Hami. "E-Cash Sisteminde Üretilen Elektronik Paranın (Nakdi) Para Kavramı Bakımından Değerlendirilmesi." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C. 9, S. Özel Sayı (2007): 455-490.
- Sevi, Ali Murat. *Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.
- Sezgin, Hasan. "Uluslararası Muhasebe Standartlarında Kripto Varlıkları Sınıflandırma Çabaları." *İktisat ve Finans Yazılımında Güncel Eğilimler* içinde, düzenleyen: Hüseyin Çelik ve Hüseyin Yılmaz, 111-129. Ankara: Gazi Kitabevi, 2022.
- Siffert, Rino, Siniša Petrović, ve Tomislav Jakšić. "Payment Of The Capital Contribution of A Company Limited By Shares In A Cryptocurrency." *Zagreb Law Review*. C. 8, S. 2 (2019): 95-114.

- Soubeiran, Raphaël. "Qualifizierte Gründung, Sacheinlage in Kryptowährung." S. 1. TREX, 2022. 40-41.
- SPK. "2018/42 Nolu Bülten - Kurul Karar Organı'nın 27/09/2018 tarih ve 47/1102 sayılı Kararı Uyarınca Yapılan Duyuru." 2018.
- Tekil, Fahiman. *Anonim Şirketler Hukuku*. İstanbul, 1993.
- Tekil, Fahiman. *Şirketler Hukuku*. 2. Bası. Cilt 1. İstanbul, İstanbul, 1976.
- Tekinalp, Ünal. *Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi*. Cilt II, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan içinde, 1681-1700. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2010.
- Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021.
- Teoman, Ömer. *İsviçre'de Anonim Ortaklıklar Hukuku Değiştirilirken Öntasarı'nın Oluşumuna ve Getirdiklerine Genel Bir Bakış*. Cilt 2. Bası, Tüm Makalelerim içinde, yazar Ömer Teoman, 263-284. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Tevetoğlu, Mete. *Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıkların İlk Arzı*. İstanbul: Aristo Yayınevi, 2021.
- Tevetoğlu, Mete. "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukukunda Dijital Teknolojilerin Yeri." Düzenleyen: Havva Karagöz, Seda Palanduz ve F. Beril Özcanlı. *Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu*. On İki Levha Yayıncılık, 2021. 439-443.
- Tevetoğlu, Mete. "Yeni Bir Dijital Ürün Olarak NFT ve Fikri Mülkiyet Hukukundaki Önemi." İstanbul Barosu, 2022.
- The New York Times. 07.10.2022. <https://www.nytimes.com/2022/10/07/business/binance-hack.html> (erişildi: 17.10.2022).
- Thomas, Rachel L. *Blockchain and Cryptocurrency*. Minneapolis: Lerner Publishing Group, 2021.
- Treiblmaier, Horst. "Toward More Rigorous Blockchain Research: Recommendations for Writing Blockchain Case Studies." *Blockchain and Distributed Ledger Technology Use Cases : Applications and Lessons Learned* içinde, düzenleyen: Horst Treiblmaier ve Trevor Clohessy, 1-26. Cham: Springer International Publishing AG, 2020.
- Tuna, Kadir, ve İlayda İsabetli. "Finansal Piyasalarda Volatilite ve Bist-100 Örneği." *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S. 27 (2014): 21 - 31.
- Turanboy, Asuman. "Kripto Paraların Ortaya Çıkmaları ve Hukuki Nitelikleri." *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*. C. 35, S. 3 (2019): 47-62.

- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. "Blokzinciri Sözlüğü - 3." 19.03.2021.
- Türkmen, Gökhan, ve Ekrem Can Narin. "Kripto Para Haczi ve Satışı." Mondaq, 08.06.2022.
- UK Government Office for Science. *Distributed Ledger Technology: beyond block chain*. London: UK Government Office for Science, 2016.
- Üzer, Betül. "Sanal Para Birimleri." Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2017.
- Veil, Rüdiger. *European Capital Markets Law*. London: Bloomsbury Publishing Plc, ProQuest Ebook Central, 2022.
- Watter, Rolf , Nadine Faruque, ve David F. Kanzig. "An Introduction to the Law Governing." *Transnational Lawyer*. C. 6, S. 2 (1993): 495-538.
- Werbach, Kevin. "Trust, But Verify: Why The Blockchain Needs The Law?" *Berkeley Technology Law Journal*. C. 33, S. 2 (2018): 487-550.
- Widmer, Christoph K. *Die Liberierung im schweizerischen Aktienrecht*. Zurich: Schulthess, 1998.
- Wolf, Markus. "Intra-group lending in Switzerland – risky business?" *Butterworths Journal of International Banking and Financial Law*, Haziran 2017: 376-377.
- Yelmen, Adem. "Bitcoinin Satış Sözleşmesinin Bedel Unsuru Açısından Değerlendirilmesi." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C. 28, S. 1 (2020): 265-294.
- Yıldız, Şükrü. *Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı*. İstanbul: Beta, 1996.
- Yıldız, Şükrü. "Avrupa Birliğinin Anonim Şirketlerde Kuruluş ve Sermayenin Korunmasına İlişkin 13 Aralık 1976 tarih ve 77/91/EEC İkinci Konsey Yönergesi." *Avrupa Birliğinin Şirketler Hukukuna İlişkin Yayınlanmış Konsey Yönergeleri* içinde, 17-39. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2000.
- Yıldız, Şükrü. "Holdingler, Birleşme, Birleşmeye İlişkin Genel Kurul Kararının Butlanı Davası." *Hukuki Mütalaalar - 4* içinde. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020.
- Yıldız, Şükrü. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. İstanbul: Arıkan, 2007.
- Yılmaz, Asım Egemen. "Blokzincir Teknolojisi ve Düzenleme Uygunluğu." *Kripto Varlıklarda Düzenleme Arayışı Çalıştayı*. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2022. 11-21.
- Yüce, Aydın Alber. *Anonim Şirketlerde Sermaye Borcunun Takas Yoluyla Ödenmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

Yusufoğlu, Fülürya. *Anonim Şirketlerde Gayri Maddi Hakların Sermaye Olarak Getirilmesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.

Zellweger-Gutknecht, Corinne. "Digitale Landeswährung – Elektronisch gebuchte und staatlich gedeckte Einlagen als Zahlungsmittel." *Jusletter*, 31.10.2016.

Zellweger-Gutknecht, Corinne. "The Right And Duty Of Central Banks To Issue Retail Digital Currency." *Central Bank Digital Currency: Considerations, Projects, Outlook* içinde, düzenleyen: Dirk Niepelt, 31-38. 2021.

Zellweger-Gutknecht, Corinne, ve Benedikt Seiler. "Country Report Switzerland." *The Law of Crypto Assets* içinde, yazar Philipp Maume, Lena Maute ve Mathias Fromberger. 2020.

Zellweger-Gutknecht, Corinne, ve Rolf H. Weber. "Private Zahlungsmittel und Zahlungssysteme." *Jusletter* (Jusletter), 11 2021.

ÖZGEÇMİŞ

Ad ve Soyad:

Emine Göğüş

İletişim Bilgileri:

E-posta (1):

E-posta (2):

Eğitim:

- 2010 – 2014 Yasemin Erman Balsu Anadolu Lisesi, Gaziantep -Türkiye
- 2014 – 2019 İngilizce Hazırlık ve Hukuk Lisans, İstanbul Şehir Üniversitesi, Türkiye
- 2020 – 2023 Uluslararası ve Mukayeseli Hukuk Yüksek Lisans, İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye

Araştırma:

- 2022 Basel Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İsviçre
- 2019 Leiden Üniversitesi Van Vollenhoven Enstitüsü, Hollanda

İş Deneyimi:

- 2020 – 2022 Stj. Avukat – Avukat – Reşit Hukuk ve Danışmanlık, İstanbul

Proje ve Etkinlikler:

- 2019 *Avoiding conflict after the cyclone: Land rights and environmental displacement in Central Mozambique.* Çalışma raporu için bkz: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/instituut-voor-metajuridica/land-and-climate-change-rights-and-environmental-displacement-in-mozambique.pdf>
- 2019 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Toprak Yönetimi Projesi, Hollanda Dış İşleri Bakanlığı, Lahey
- 2018 Aksan Akademi, İstanbul
- 2012 Model TBMM Yasama Çalışmaları, Gaziantep
- 2008 Comenius-Projesi, Litvanya